

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Polski i światowy rynek wybranych owoców, warzyw i ich przetworów

66

MONOGRAFIE
PROGRAMU
WIELOLETNIEGO

WARSZAWA 2017

**Polski i światowy rynek
wybranych owoców, warzyw
i ich przetworów**

**INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY**

Polski i światowy rynek wybranych owoców, warzyw i ich przetworów

*Redakcja naukowa
dr Bożena Nosecka*

*Autorzy:
mgr Anna Bugała
mgr Paweł Kraciński
dr Bożena Nosecka
mgr inż. Irena Strojewska
mgr inż. Łukasz Zaremba*

**ROLNICTWO POLSKIE I UE 2020+
WYZWANIA, SZANSE, ZAGROŻENIA, PROPOZYCJE**

Warszawa 2017

Autorzy są pracownikami Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego.

Pracę zrealizowano w ramach tematu: **Ewolucja i perspektywy rynków rolno-spożywczych** w zadaniu: *Ewolucja rynków zewnętrznych i ich wpływ na krajowy rynek rolno-spożywczy.*

W opracowaniu przedstawiono kształtowanie się sytuacji na polskim i światowym rynku wybranych świeżych owoców i warzyw oraz ich przetworów, ze szczególnym uwzględnieniem mrożonek i zagęszczonego soku jabłkowego.

Recenzent

Prof. dr hab. Lilianna Jabłońska, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Opracowanie komputerowe
Alicja Capiga

Korekta
Barbara Walkiewicz

Redakcja techniczna
Leszek Ślipski

Projekt okładki
Leszek Ślipski

ISBN 978-83-7658-708-0

*Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej
– Państwowy Instytut Badawczy
ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
tel.: (22) 50 54 444
faks: (22) 50 54 757
e-mail: dw@ierigz.waw.pl
<http://www.ierigz.waw.pl>*

Spis treści

Wstęp.....	7
I. Polski rynek owoców i warzyw świeżych oraz ich przetworów....	10
1. Owoce i warzywa świeże.....	10
2. Przetwory owocowe i warzywne.....	18
3. Rynek wybranych przetworów owocowych i warzywnych.....	24
3.1. Mrożonki owocowe i warzywne.....	24
3.2. Zagęszczony sok jabłkowy.....	32
3.3. Wybrane przetwory pomidorowe.....	36
II. Światowy rynek owoców i warzyw świeżych.....	41
1. Owoce.....	41
1.1. Produkcja światowa.....	41
1.2. Światowy handel zagraniczny wybranymi owocami strefy umiarkowanej	45
2. Warzywa świeże.....	59
2.1. Produkcja światowa.....	59
2.2. Światowy handel zagraniczny wybranymi warzywami.....	63
III. Światowe obroty zagęszczonym sokiem jabłkowym, mrożonkami i przetworami pomidorowymi	73
1. Zagęszczony sok jabłkowy.....	73
1.1. Główni eksporterzy i importerzy.....	73
1.2. Ceny w obrotach zagęszczonym sokiem jabłkowym.....	77
1.3. Czołowi dostawcy na podstawowe rynki zbytu.....	79
2. Mrożone owoce i warzywa.....	81
2.1. Mrożone owoce.....	81
2.2. Mrożone warzywa.....	90
3. Wybrane przetwory pomidorowe.....	92
IV. Spożycie owoców, warzyw i ich przetworów (w przeliczeniu na świeże) oraz soków pitnych i nektarów.....	100
1. Owoce.....	100
2. Warzywa.....	106
3. Soki pitne i nektary.....	110
4. Perspektywy spożycia owoców, warzyw i soków.....	117
V. Wnioski.....	119
Bibliografia.....	121
Aneksy.....	123

Wstęp

Pozycja poszczególnych produktów i ich grup na rynku międzynarodowym zależy od wielu czynników, które podzielić można na czynniki zależne i niezależne od podmiotów życia gospodarczego na różnych poziomach – makro, mezo i mikro. Podział ten jest tożsamy z zaproponowanym przez Bossaka (1987) dzieleniem czynników konkurencyjności na zewnętrzne i wewnętrzne, propozycją podziału na czynniki kontrolowane i niekontrolowane przez podmioty zaproponowanym przez Reijljana, Hinrikusa i Ivanowa (2000) oraz podziałem na komponent realny i instytucjonalny dokonany przez Misalę (2011).

Czynniki zależne od podmiotów poszczególnych sektorów sprowadzają się do: dążenia do poprawy efektywności gospodarowania, dostosowania produktów do wymogów rynku zbytu, rozwoju powiązań pionowych i poziomych (struktura diamentu i pięciu sił konkurencyjnych Portera – 2001) i pozyskiwania wszelkich dostępnych środków wsparcia z funduszy zewnętrznych. Efektywność gospodarowania prowadzi do obniżania kosztów produkcji i cen jednostkowych oferowanych produktów – podstawowego czynnika decydującego o obecności na rynku światowych produktów o mniejszym stopniu przetworzenia (Abbott, Bredahl 1994). Efektywność działań w zakresie marketingu, promocji i logistyki, wyrosłych z teorii menadżerskiej, to podstawowy czynnik decydujący o obecności na rynku międzynarodowym produktów przeznaczonych do bezpośredniej konsumpcji (Bossak 1987).

Na poziomie sektorów czynnikami niezależnymi od jego podmiotów są warunki i zmiany konkurencyjności międzynarodowej i polityki gospodarczej partnerów (Nosecka, Pawlak, Poczta 2011), polityka rolna i handlowa poszczególnych krajów, ugrupowań handlowych i gospodarczych oraz relacje popytowo-popytowe w krajach liczących się w handlu światowym poszczególnymi produktami i ich grupami. Czynniki zewnętrzne to również szeroko pojęte zasoby własne poszczególnych krajów (klimat, wielkość i jakość gruntów nadających się do uprawy) i szeroko rozumiany system funkcjonowania gospodarek poszczególnych krajów, tj. organizowanie i programowanie życia gospodarczego i jego zasilanie (finansowanie) (Misala 2011). Warto dodać, że czynniki zewnętrzne nie są uwzględniane w ocenach konkurencyjności poszczególnych krajów, dokonywanych przez instytucje międzynarodowe. Dotyczy to głównie wyników handlu zagranicznego i szeroko pojętej współpracy z zagranicą.

W niniejszym opracowaniu dokonano analizy kształtowania się sytuacji popytowo-podażowej w krajach – głównych uczestnikach rynku wybranych produktów ogrodnich i ich przetworów. Relacje popytowo-podażowe i ceny w obrotach międzynarodowych (ważny czynnik zewnętrzny dla producentów sektora ogrodniczego) mają istotny wpływ na poziom i rozwój eksportu wytwa-

rzanych w Polsce owoców, warzyw i ich przetworów, a w konsekwencji na wielkość krajowej produkcji tych artykułów. Popyt na rynkach zbytu mierzono wielkością i zmianami importu brutto oraz netto i znaczeniem w przywozie światowym. Podaż w krajach eksporterach określono zmianami w produkcji oraz eksportu brutto i netto.

Nie badano wpływu importu na rozwój krajowej produkcji objętych analizą owoców, warzyw i ich przetworów. „Nadmiernemu” importowi przeciwdziałają relatywnie niskie ceny na rynku polskim, a zwiększony przywóz realizowany jest w latach małej podaży krajowej. Produkty krajowe, jak twierdzi Woś (2001), są „oporne” na analogiczne produkty pochodzące z importu.

Analizę sytuacji popytowo-podażowej i cenowej na światowym rynku objęto następujące świeże owoce i warzywa: jabłka, gruszki, śliwki, borówki wysokie, wiśnie, cebulę, pomidory, ogórki, kapustę, kalafioły i marchew. Spośród przetworów do badań i analiz wybrano: mrożone owoce (z podziałem na mrożone truskawki, maliny, wiśnie i pozostałe), mrożone warzywa, zagęszczony sok jabłkowy oraz przetwory pomidorowe (koncentrat pomidorowy, keczup i pomidory w puszkach). Mrożone owoce i warzywa oraz zagęszczony sok jabłkowy dominują w polskiej produkcji i eksporcie produktów ogrodnictwa, a eksport przetworów pomidorowych (przede wszystkim keczupu) charakteryzuje się bardzo szybką dynamiką wzrostu.

Analizę sytuacji na światowym rynku poszczególnych produktów i ich grup poprzedzono oceną polskiego handlu zagranicznego badanymi produktami, ze szczególnym uwzględnieniem mrożonek, zagęszczonego soku jabłkowego i przetworów pomidorowych. Analiza pozwoliła na umiejscowienie badanych produktów w polskim eksporcie i imporcie produktów ogrodnictwa oraz określenie tendencji w wolumenie i wartości obrotów, a także zmian w geograficznej strukturze handlu.

Osobny rozdział poświęcono analizie zmian w konsumpcji owoców i warzyw w głównych rejonach świata. Pozwoliło to na wytypowanie rejonów wykazujących wzrost spożycia, a więc mogących być potencjalnym rynkiem zbytu. W rozdziale tym dokonano też analizy zmian struktury spożycia soków pitnych (odtworzane z koncentratów soków i bezpośrednio tłoczone z owoców). Ma to istotny wpływ na kształtowanie się światowego zapotrzebowania na zagęszczone soki owocowe.

Sytuację na rynku poszczególnych produktów badano w głównych krajach importerach i eksporterach przy wykorzystaniu metod statystycznej analizy tendencji rozwojowych (średnioroczne tempo wzrostu), analizy zmian salda handlu zagranicznego oraz udziału w rynku światowym, a w odniesieniu do eksporterów także ich pozycją na poszczególnych rynkach zbytu. Analizą objęto lata 2004-2015 z podziałem na cztery okresy trzyletnie, tj. 2004-2006, 2007-2008, 2010-2012 i 2013-2015.

W odniesieniu do światowej produkcji owoców i warzyw analiza dotyczyła lat 2004-2006 i 2012-2014.

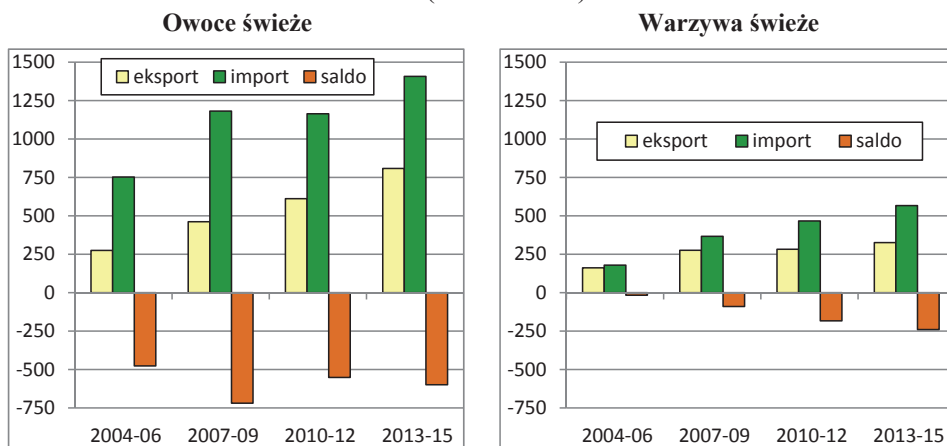
Analiza sytuacji na rynku światowym i europejskim dokonana została w oparciu o dane Comtrade, Faostat (produkcja), Eurostat, a na rynku polskim w oparciu o dane GUS, Centrum Informatycznego Handlu Zagranicznego (CIHZ) i Ministerstwa Finansów (MF) oraz danych Europejskiego Stowarzyszenia Producentów Soków (AJC).

I. Polski rynek owoców i warzyw świeżych oraz ich przetworów

1. Owoce i warzywa świeże

Ujemnie saldo polskiego handlu zagranicznego owocami świeżymi w latach 2013-2015 wynosiło średnio 599 mln USD wobec 477 mln USD w latach 2004-2006. Saldo obrotów świeżymi warzywami było również ujemne i pogłębiło się z 17 do 241 mln USD (rys. 1).

Rysunek 1. Handel zagraniczny świeżymi owocami i warzywami
(w mln USD)

Źródło: na podstawie danych MF.

Produkcja i eksport

Łączna produkcja owoców świeżych w Polsce w latach 2013-2015 wynosiła średnio 4,1 mln ton i była o 28% wyższa niż w okresie 2004-2006. W strukturze produkcji owoców świeżych dominują jabłka. Średnio w latach 2013-2015 stanowiły one 76% zbiorów owoców wobec 72% w okresie 2004-2006. W wolumenie produkcji istotne znaczenie mają także truskawki, wiśnie oraz porzeczki – odpowiednio 5, 4 i 4%. Maliny stanowiły w latach 2013-2015 blisko 3% produkcji owoców, a śliwki 2%. Łączny udział pozostałych owoców (gruszki, agrest, brzoskwinie, morele, borówki i jagody, czereśnie, orzechy oraz pozostałe owoce z drzew i pozostałe owoce jagodowe) wynosił 5%.

Wolumen eksportu owoców świeżych wzrósł z 624,7 tys. ton średnio w latach 2004-2006 do 1353,7 tys. ton w okresie 2013-2015, a wartość sprzedaży zwiększyła się niemal 3-krotnie do 808,3 mln USD (tab. 1).

Udział eksportu w wolumenie produkcji jabłek wzrósł z 18% w latach 2004-2006 do 35% w latach 2013-2015, a wiśni z 4 do 5%. Obniżył się nato-

miast udział eksportu w produkcji truskawek (z 12 do 9%), malin (z 39 do 16%) i śliwek (z 13 do 9%). Eksportowane owoce jagodowe, wiśnie i śliwki przeznaczone są głównie do dalszego przetwórstwa w krajach odbiorcach.

W latach 2004-2015 w najszybszym tempie zwiększał się eksport borówek wysokich – średnioroczna dynamika wzrostu wolumenu eksportu osiągnęła 24%, zaś wartości 26%. W eksporcie jabłek tempo wzrostu wynosiło odpowiednio 7 i 10%. Ujemne było średnioroczne tempo zmian wolumenu eksportu truskawek i malin (ale dynamika wzrostu wartości eksportu tych owoców była dodatnia). Ujemne tempo eksportu malin wynikało przede wszystkim ze zwiększającego się zapotrzebowania na te owoce na rynku wewnętrznym i unijnych dopłat do malin kierowanych do przetwórstwa.

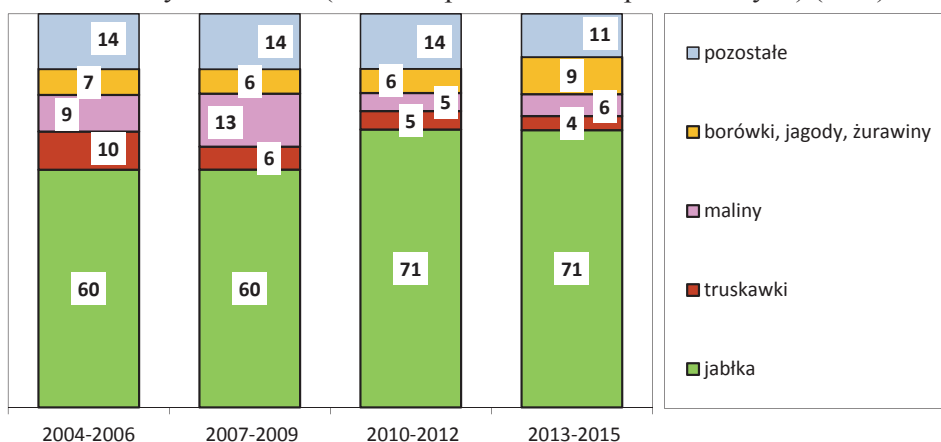
Tabela 1. Polski eksport świeżych owoców i warzyw

Wyszczególnienie	2004-06	2007-09	2010-12	2013-15	2004-06	2007-09	2010-12	2013-15
	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia
	tys. ton				mln USD			
Owoce świeże	624,7	764,5	984,3	1353,7	274,9	461,4	611,4	808,3
Jablka	420,5	545,8	738,9	1090,8	118,3	215,9	330,4	467,5
Truskawki	23,4	15,6	13,6	17,1	19,0	20,8	21,9	23,7
Porzeczki czarne	8,3	4,0	4,1	3,9	2,7	5,0	4,2	2,4
Porzeczki kolorowe i agrest	1,5	1,6	2,0	1,4	1,2	1,7	2,2	1,8
Maliny	23,0	27,3	16,8	17,4	18,2	48,1	21,5	36,9
Borówki, jagody, żurawiny	2,8	4,3	5,1	11,9	12,9	22,3	28,8	62,7
Wiśnie	6,3	9,3	6,9	10,8	3,8	8,6	9,3	10,0
Czereśnie	10,7	8,1	5,0	6,6	9,2	11,7	8,8	9,3
Śliwki	13,7	17,3	8,2	9,2	5,7	11,3	7,4	6,9
Gruszki	8,1	11,1	25,5	35,9	3,9	8,4	20,8	26,0
Owoce płd. (reeksport)	103,5	114,8	148,1	135,0	78,4	102,6	144,6	145,7
Pozostałe	2,9	5,3	10,1	13,7	1,6	5,0	11,5	15,4
Warzywa świeże	419,5	453,3	431,6	499,7	161,7	275,9	282,6	325,7
Cebula	168,2	128,3	118,7	120,0	46,1	61,6	54,3	55,8
Kapusta biała i czerwona	60,9	68,2	54,8	64,2	8,6	17,4	17,1	16,4
Inne warzywa kapustne	37,5	51,0	57,9	68,0	12,2	25,2	31,9	33,5
Ogórki	23,7	16,0	13,0	9,5	11,6	12,7	10,0	10,4
Marchew	16,8	29,6	31,1	36,2	3,2	7,6	9,1	12,4
Kalafiory	16,0	25,7	19,8	28,0	5,7	15,6	14,7	20,3
Pomidory	56,0	84,4	80,5	101,3	46,5	90,6	85,4	100,0
Buraki i inne korzeniowe	14,1	15,1	20,4	24,5	3,7	6,7	9,8	12,3
Papryka	6,5	10,9	13,2	16,9	6,6	11,5	15,6	19,5
Pozostałe	19,8	24,1	22,2	31,1	17,5	27,0	34,7	45,1
RAZEM	1044,2	1217,8	1415,9	1853,4	436,6	737,3	894,0	1134,0

Źródło: na podstawie danych MF (Ministerstwo Finansów).

W wartościowej strukturze eksportu owoców świeżych (bez reeksportu owoców południowych) udział jabłek zwiększył się z 60 do 71% (rys 2). Wzrosło również znaczenie borówek wysokich (z 7 do 9%) oraz gruszek (z 2 do 4%). Udział truskawek obniżył się z 10 do 4%, a malin z 9 do 6%. Mniejsze znaczenie tych owoców w eksporcie wynikało przede wszystkim ze wzrostu zapotrzebowania na maliny i truskawki krajowych zakładów przetwórczych, zwłaszcza zajmujących się produkcją soków i mrożonek. W strukturze eksportu zmniejszył się również udział wiśni, czereśni, śliwek i porzeczek.

Rysunek 2. Struktura towarowa wartości polskiego eksportu świeżych owoców (bez reeksportu owoców południowych) (w %)

Źródło: na podstawie danych MF.

Średnia produkcja warzyw w Polsce w latach 2013-2015 wynosiła 5,1 mln ton i była o 5% niższa od notowanej w latach 2004-2006. W produkcji warzyw w Polsce dominują: kapusta, pomidory i marchew. Udział kapusty kształtował się na poziomie 20%, pomidorów (gruntowych i spod osłon) 16%, marchwi 15%, cebuli 11%, a ogórków 10%. W produkcji liczyły się również buraki ćwikłowe (6%) oraz kalafiorzy (4%).

W latach 2004-2015 spośród warzyw „podstawowych” wzrastały jedynie zbiory pomidorów gruntowych oraz pomidorów i ogórków spod osłon – średnioroczna dynamika wzrostu produkcji wynosiła odpowiednio: 1, 4 i 2%. Zbiory kapusty i cebuli obniżały się w tempie 4% rocznie, marchwi 3%, buraków 2%, a kalafiorów 1%.

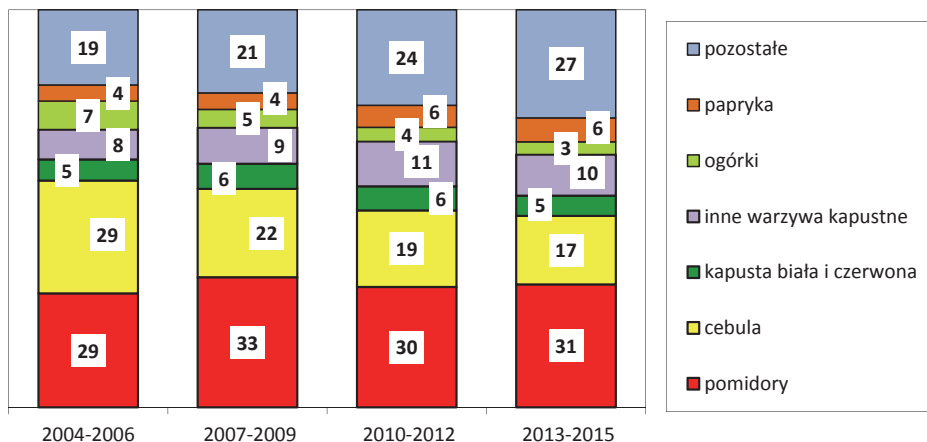
W eksporcie dominowała cebula i pomidory – w latach 2013-2015 ich udział wynosił odpowiednio 17 i 31% łącznej wartości zagranicznej sprzedaży świeżych warzyw wobec 29% (zarówno dla cebuli, jak i pomidorów) w latach 2004-2006 (rys. 3). Zmalało natomiast znaczenie ogórków (spadek z 7 do 3%),

czosnku i brukselki. Udział białej i czerwonej kapusty utrzymał się na poziomie 5%, a pozostałych warzyw kapustnych (w tym głównie kapusty pekińskiej i włoskiej) zwiększył się z 8 do 10%. Wyższy był też udział marchwi, buraków ćwikłowych i pozostałych warzyw korzeniowych oraz papryki, kalafiorów, sałaty i szparagów.

W latach 2004-2015 średnioroczna dynamika wzrostu eksportu większości warzyw świeżych była dodatnia. Eksport sałat zwiększał się rocznie o 11% w ujęciu ilościowym i 17% w wyrażeniu wartościowym. Eksport pomidorów rósł w tempie odpowiednio 7 i 11%, marchwi 7 i 17%, kapusty białej i czerwonej 6 i 15%, a kalafiorów 6 i 14%. Ujemne było tempo zmian wolumenu eksportu ogórków oraz cebuli.

Udział eksportu w produkcji większości warzyw stale rośnie. Średnio w latach 2013-2015 eksport stanowił 12% produkcji pomidorów wobec 9% w okresie 2004-2006. Wzrósł udział eksportu w produkcji kalafiorów (z 8 do 13%), kapusty (z 5 do 6%) i marchwi (z 2 do 5%). W produkcji cebuli wskaźnik ten zmniejszył się z 23 do 21%, a ogórków z 5 do 2%.

Rysunek 3. Struktura towarowa wartości polskiego eksportu świeżych warzyw (w %)

Źródło: na podstawie danych MF.

Najważniejszym odbiorcą świeżych owoców z Polski są kraje UE, mimo że ich udział zdecydowanie się zmniejszył – z 65% wartości sprzedaży w latach 2004-2006 do 41% w okresie 2013-2015 (większa była skala spadku znaczenia nowych krajów członkowskich niż krajów „starej” UE). Udział Niemiec obniżył się z 18 do 10%, Litwy z 10 do 4%, a Czech z 7 do 3%. Zdecydowanie większe było natomiast znaczenie krajów WNP (głównie w rezultacie wzrostu eksportu jabłek). Udział tych krajów zwiększył się z 35 do 56%. Najwyższy udział, na

poziomie 74%, był w latach 2010-2012. Wprowadzenie przez Rosję embarga¹ nie miało większego wpływu na wolumen eksportu owoców oraz pozostałych objętych embargiem produktów ogrodniczych. Rosja została zastąpiona na liście istotnych odbiorców polskich produktów głównie przez Białoruś i Ukrainę. Udział Białorusi w wartości eksportu świeżych owoców wzrósł z 7 do 14%, a Ukrainy z 7 do 12%. Pozostałe kraje (spoza UE i WNP) uczestniczyły w eksporcie w latach 2013-2015 zaledwie w 3%.

Świeże warzywa sprzedawane są przede wszystkim do krajów UE, ale ich udział w wartości eksportu zmniejszył się z 86 do 62%. Najbardziej obniżył się udział Wielkiej Brytanii – z 24 do 11%, głównie w rezultacie dużego spadku eksportu kierowanych na ten rynek pomidorów. Znaczenie krajów WNP wzrosło ponad 3-krotnie do 37% (najbardziej zwiększył się wolumen i wartość eksportu pomidorów oraz warzyw kapustnych i sałatowych). Udział Rosji wzrósł z 8 do 19% (w efekcie dużego eksportu w 2013 r. oraz w I połowie 2014 r.), Białorusi – z 3 do 11%, a Ukrainy – z 1 do 7%. Udział pozostałych krajów pozostał na poziomie 1%.

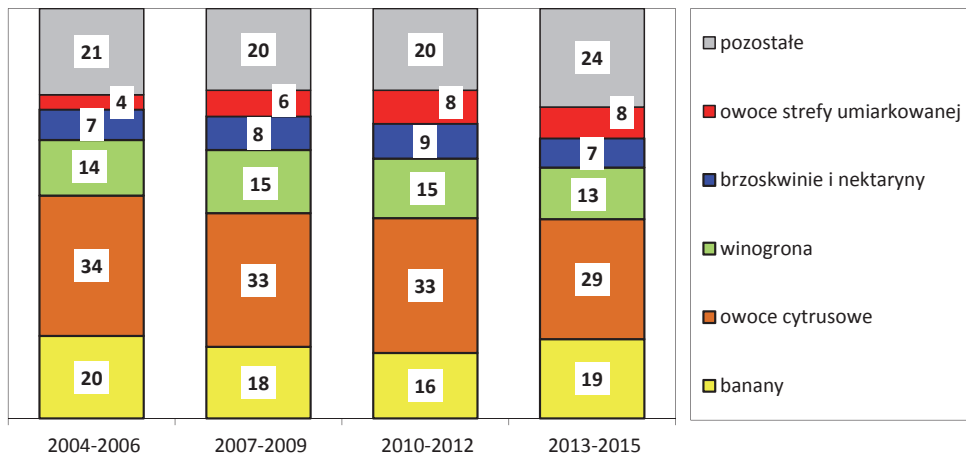
Import

Import owoców świeżych w latach 2013-2015 zwiększył się w porównaniu z okresem 2004-2006 o 35% do 1,4 mln ton (tab. 2). Ich udział w łącznej wartości przywozu owoców i warzyw świeżych obniżył się jednak z 81 do 71%. Mniejsze było znaczenie niemal wszystkich owoców świeżych, zarówno południowych, jak i owoców strefy umiarkowanej.

W polskim imporcie pierwsze miejsce zajmują owoce południowe, których przywóz w latach 2013-2015 stanowił 92% łącznej wartości importu owoców świeżych. Największe znaczenie ma import bananów. Udział bananów wynosił podobnie jak w latach 2004-2006 ok. 19% wartości przywozu owoców (rys. 4). Łączny udział owoców cytrusowych zmniejszył się z 34 do 29% (w wartościowej strukturze przywozu tych owoców dominują pomarańcze, cytryny, grejpfruty i mandarynki). Mniejsze było również znaczenie winogron, arbuźów i owoców kiwi. Nie zmienił się udział orzechów (11%) oraz brzoskwiń i nektaryn (7%). Wyższe było natomiast znaczenie ananasów, owoców awokado i owoców kaki. Spośród owoców strefy umiarkowanej zwiększyło się znaczenie gruszek (w dużej mierze były one przedmiotem dalszego reeksportu), jabłek, śliwek i jagód, a obniżyło się borówek amerykańskich, o czym zdecydował wzrost krajowej produkcji tych owoców.

¹ Embargo zostało wprowadzone przez rząd Federacji Rosyjskiej w sierpniu 2014 r. Obejmuje owoce i warzywa świeże, mrożonki, susze owocowe i warzywne oraz warzywa tymczasowo zakonserwowane.

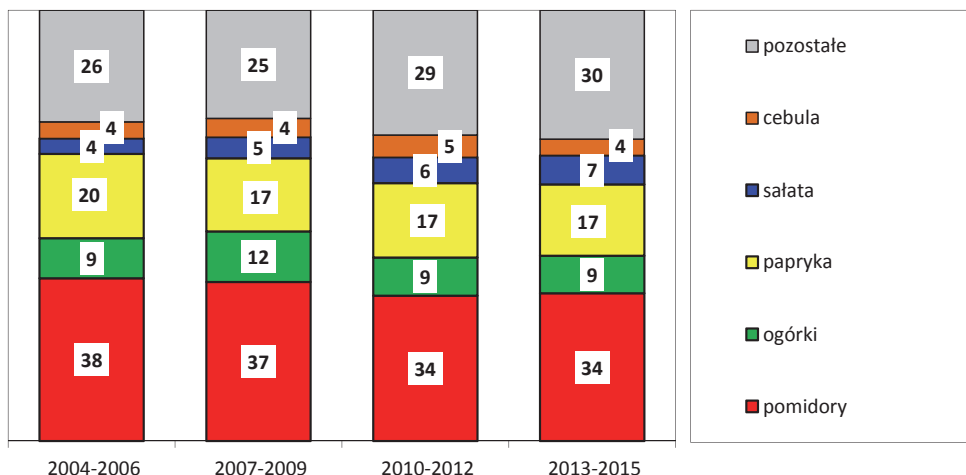
Rysunek 4. Struktura towarowa wartości polskiego importu świeżych owoców (w %)

Źródło: na podstawie danych MF.

W imporcie świeżych warzyw liczą się przede wszystkim pomidory. Mimo wzrostu wolumenu i wartości przywozu, udział tych warzyw obniżył się z 38% łącznej wartości importu świeżych warzyw w latach 2004-2006 do 34% w latach 2013-2015 (rys. 5). Zmniejszył się też udział papryki (z 20 do 17%), a także marchwi, czosnku i porów. Zwiększyło się znaczenie sałaty (z 4 do 7%) oraz kalafiorów. Na poziomie lat 2004-2006 utrzymał się udział ogórków (9%), cebuli (4%) i chrzanu (1%).

Rysunek 5. Struktura towarowa wartości polskiego importu warzyw (w %)

Źródło: na podstawie danych MF.

Tabela 2. Polski import świeżych owoców i warzyw

Wyszczególnienie	2004-06	2007-09	2010-12	2013-15	2004-06	2007-09	2010-12	2013-15
	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia
	tys. ton				mln USD			
Owoce świeże	1036,9	1177,2	1227,3	1401,2	752,0	1181,0	1163,7	1407,4
Banany	245,1	237,8	236,8	336,2	151,1	206,8	186,3	271,8
Pomarańcze	99,8	121,8	137,8	173,7	63,6	90,2	98,2	116,4
Cytryny	103,7	100,5	96,0	102,7	68,7	107,5	91,5	120,6
Grejpfruty	30,0	38,5	41,6	47,3	23,5	34,4	38,4	39,3
Mandarynki	151,0	171,5	177,7	161,7	101,3	154,2	145,4	135,2
Winogrona	94,5	122,8	112,7	121,5	101,9	182,4	169,5	176,8
Brzoskwinie	34,2	38,5	41,3	46,8	25,5	41,7	41,1	44,9
Kiwi	35,8	34,5	36,5	31,2	25,7	36,3	33,7	34,9
Nektaryny	38,8	50,8	62,7	64,1	30,3	55,5	58,2	55,4
Arbuzy	120,2	99,4	98,9	117,9	25,0	35,4	36,0	40,8
Jabłka	18,1	65,3	52,5	30,8	9,5	37,4	34,0	19,4
Gruszki	11,9	19,6	30,0	39,7	9,0	22,0	29,6	37,8
Orzechy	20,5	24,5	22,9	24,5	81,0	106,6	92,5	153,7
Pozostałe	33,3	51,7	79,9	103,1	35,9	70,6	109,3	160,4
Warzywa świeże	215,5	356,3	433,4	511,6	178,5	366,5	466,3	566,3
Cebula	44,1	70,7	85,5	81,8	6,9	16,0	24,1	21,6
Kapusta biała i czerwona	1,7	5,4	15,7	14,2	0,7	2,9	7,2	6,0
Ogórki	16,3	40,0	34,9	49,6	16,7	42,9	41,3	49,5
Marchew	24,0	36,2	35,3	28,6	7,4	15,8	14,2	13,5
Pomidory	61,8	96,9	114,5	144,3	67,6	134,7	157,5	194,8
Papryka	20,7	31,4	42,1	50,7	35,0	61,9	80,6	94,0
Czosnek	7,6	7,0	6,4	6,3	8,5	9,2	14,6	12,0
Kalafiory	5,4	12,3	16,6	24,0	5,2	13,4	19,9	26,8
Salata, cykorია, endywia; w tym:	9,3	22,8	29,2	46,5	10,3	29,7	44,4	62,4
- salata	6,1	14,2	18,9	31,8	6,4	17,9	28,0	38,1
Chrzan	3,5	3,1	3,3	3,9	2,5	3,1	4,2	3,0
Pory i inne cebulowe	4,8	6,0	10,7	9,4	3,8	4,8	10,0	6,6
Pozostałe	19,5	33,1	49,5	67	17,8	43,9	64,7	100,4
RAZEM	1252,4	1533,5	1660,7	1912,8	930,5	1547,5	1630	1973,7

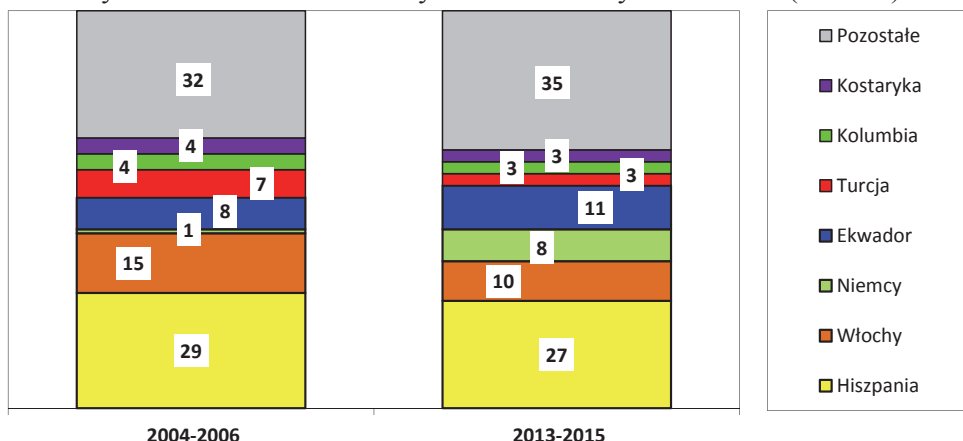
Źródło: na podstawie danych MF.

W latach 2004-2015 średnioroczna dynamika zmian importu niemal wszystkich warzyw świeżych była dodatnia (poza czosnkiem i brukselką). Wolumen importu białej i czerwonej kapusty wzrastał corocznie o 33%, sałaty o 20%, kalafiorów o 15%, ogórków o 14%, a papryki o 10%.

Świeże owoce Polska sprowadza głównie z krajów UE-15 (wzrost udziału z 53 do 55% łącznej wartości importu). Udział UE-13 pozostał na poziomie 2%, zaś kraje WNP praktycznie nie liczyły się w polskim przywozie (rys. 6). Największym dostawcą świeżych owoców była Hiszpania, choć jej udział zmniejszył się z 29 do 27%. Kraj ten dostarcza przede wszystkim owoce cytrusowe (pomarańcze, mandarynki i cytryny), brzoskwinie i nektaryny, arbuzy oraz tru-

skawki. Udział Niemiec zwiększył się z 1 do 8% (głównie w efekcie wzrostu przywozu owoców cytrusowych, bananów i arbuzów). Zmniejszył się natomiast udział Włoch – z 15 do 10% (najbardziej obniżyła się wartość przywozu owoców kiwi, brzoskwiń i nektaryn). Spośród pozostałych krajów dostarczających do Polski przede wszystkim owoce południowe zwiększył się udział Ekwadoru (z 8 do 11%), a obniżył się Turcji (z 7 do 3%) oraz Kolumbii i Kostaryki. Łączny udział pozostałych krajów (spoza UE i WNP) spadł z 44 do 42%.

Rysunek 6. Główni dostawcy owoców świeżych do Polski (USD/%)

Źródło: na podstawie danych MF.

W latach 2013-2015 import świeżych warzyw realizowany był głównie z krajów UE-15 (89% wartości, wobec 88% w okresie 2004-2006). Najważniejszym dostawcą pozostała Hiszpania, choć jej udział zmniejszył się z 52 do 42%. Z Hiszpanii Polska sprowadza przede wszystkim pomidory, ogórki, paprykę, sałatę i kalafior. Zmalało również znaczenie Holandii (spadek z 19 do 17%). Zwiększył się natomiast udział Włoch (z 5 do 9%) oraz Niemiec (z 5 do 15%). Spośród pozostałych krajów, których łączny udział w imporcie obniżył się z 9 do 8%, największe znaczenie miały: Maroko (skąd importujemy głównie pomidory i paprykę), Izrael (marchew, pomidory, pory) i Turcja (pomidory, ogórki, pory, papryka).

Ceny

Średnie ceny eksportowe owoców świeżych wzrosły z 0,44 do 0,60 USD/kg, a warzyw z 0,39 do 0,65 USD/kg. W największym stopniu (ponad 2-krotnie) wzrosły ceny eksportowanych ogórków (z 0,49 do 1,09 USD/kg) i kalafiorów (z 0,36 do 0,72 USD/kg), a także ceny reeksportowanych owoców cytrusowych (z 0,40 do 0,86 USD/kg).

Średnie ceny w eksporcie jabłek zwiększyły się z 0,28 do 0,43 USD/kg. Wzrosły ceny w eksporcie jabłek do krajów WNP (z 0,20 do 0,33 USD/kg) i krajów UE-13 (z 0,23 do 0,36 USD/kg). Wzrost udziału jabłek przemysłowych zdecydował o spadku cen tych owoców w eksporcie do krajów UE-15 (z 0,36 do 0,31 USD/kg). Najwyższe ceny notowano w eksporcie jabłek do krajów EFTA i pozostałych krajów rozwiniętych.

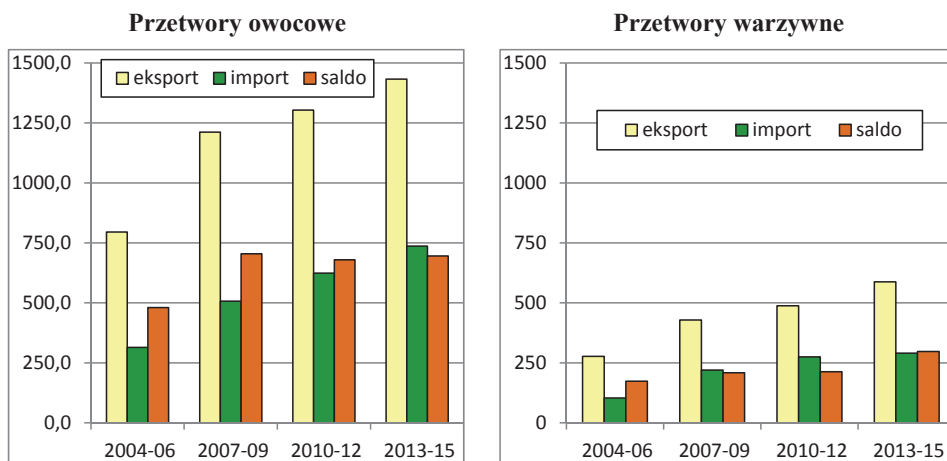
W imporcie świeżych owoców średnie ceny wzrosły z 0,73 USD/kg w latach 2004-2006 do 1,00 USD/kg w okresie 2013-2015, a świeżych warzyw z 0,83 do 1,11 USD/kg. Najbardziej zwiększyły się ceny importowanych orzechów (z 3,95 do 6,28 USD/kg), cytryn (z 0,66 do 1,17 USD/kg), arbuźów (z 0,21 do 0,35 USD/kg) oraz cebuli (0,16 do 0,26 USD/kg), czosnku (z 1,11 do 1,89 USD/kg) i selerów (0,35 do 0,69 USD/kg).

2. Przetwory owocowe i warzywne

Saldo handlu zagranicznego przetworami zarówno owocowymi, jak i warzywnymi było dodatnie (rys. 7). Ujemne było we wszystkich rozpatrywanych okresach jedynie saldo obrotów konserwami owocowymi, suszami owocowymi, a także przetworami pomidorowymi (poza keczupem).

W latach 2004-2015 średnioroczne tempo wzrostu wartości eksportu przetworów owocowych i warzywnych wynosiło odpowiednio 6 i 8%. Dynamika wzrostu importu wynosiła 13 i 12% rocznie.

Rysunek 7. Handel zagraniczny przetworami owocowymi i warzywnymi (w mln USD)

Źródło: na podstawie danych MF.

Eksport

Wartość polskiego eksportu przetworów owocowych i warzywnych w latach 2013-2015 wynosiła średnio 2020 mln USD i była o 88% wyższa niż w okresie 2004-2006 (tab. 3). W największym stopniu wzrósł eksport przetworów pomidorowych (ponad 6-krotnie) oraz eksport (i reeksport) owoców południowych w puszkach (niemal 2,5-krotnie). Udział przetworów owocowych i warzywnych w łącznej wartości eksportu produktów ogrodniczych spadł z 71 do 64%.

W polskim eksporcie przetworzonych owoców i warzyw dominują mrożonki, ale ich udział w łącznej wartości sprzedaży zmniejszył się z 44% w latach 2004-2006 do 41% w okresie 2013-2015 (rys. 8). Niższy był także udział soków zagęszczonych (spadek z 36 do 33%) oraz dżemów, marmolad, galaretek i przecierów owocowych. Wzrosło znaczenie konserw owocowych (z 5 do 7%), przetworów pomidorowych (z 1 do 4%), a także konserw warzywnych (z 2 do 4%). Nie zmienił się udział suszonych owoców i warzyw (4%) oraz marynat warzywnych (2%).

Tabela 3. Polski eksport przetworów owocowych i warzywnych

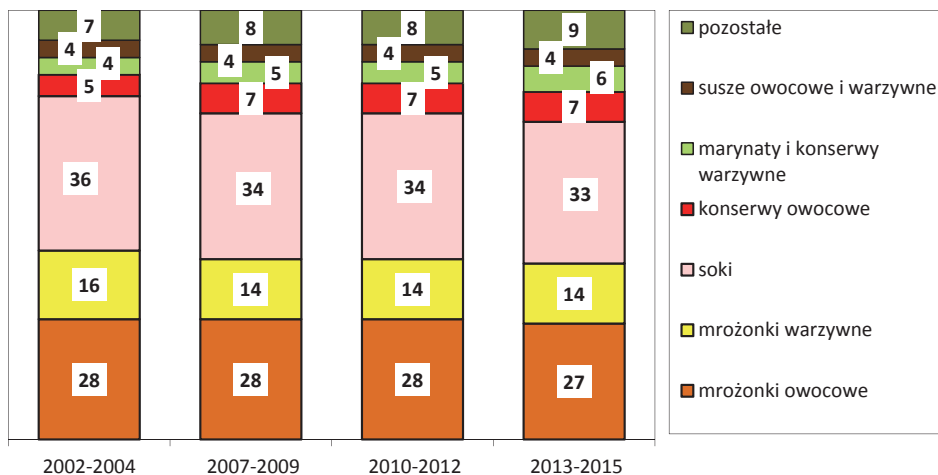
Wyszczególnienie	2004-06	2007-09	2010-12	2013-15	2004-06	2007-09	2010-12	2013-15
	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia
	tys. ton				mln USD			
Przetwory owocowe	685,9	700,8	719,1	884,0	795,1	1211,7	1303,7	1432,4
Mrożonki	269,0	267,2	293,8	333,9	296,6	457,6	494,0	538,2
Susze	2,8	3,3	4,8	6,8	10,4	16,8	15,8	23,4
Konserwy	36,2	56,1	53,7	58,7	57,1	116,8	120,5	140,2
Dżemy i przeciery	25,8	31,5	28,8	31,8	39,1	67,1	62,8	68,3
Soki	350,6	341,7	337,1	452,5	390,7	552,5	609,6	661,9
Pozostałe	1,5	1,0	0,9	0,3	1,2	0,9	1,0	0,4
Przetwory warzywne	426,8	465,2	544,7	649,5	277,0	428,7	487,9	587,6
Mrożonki	320,6	326,1	370,1	425,9	172,3	233,5	259,0	292,0
Susze	15,5	17,9	24,4	31,3	31,6	44,5	49,3	62,8
Marynaty	31,6	44,5	49,3	62,8	26,2	44,9	40,0	50,4
Konserwy	24,5	29,9	41,8	52,6	22,0	43,8	56,3	71,4
Przetwory pomidorowe	13,2	26,0	43,5	58,1	13,0	37,3	58,4	79,8
Kwaszonki	14,2	12,9	12,7	9,5	5,6	7,4	7,5	7,4
Pozostałe	7,2	7,9	2,9	9,3	6,3	17,3	17,4	23,8
RAZEM	1112,7	1166,0	1263,8	1533,5	1072,1	1640,4	1791,6	2020,0

Źródło: na podstawie danych MF.

Mrożonki owocowe i warzywne oraz zagęszczone soki owocowe stanowiły razem 74% łącznej wartości sprzedaży przetworów owocowych i warzywnych wobec 80% w latach 2004-2006. Przewaga tych produktów w strukturze eksportu

wynikała przede wszystkim z zapotrzebowania zagranicznych rynków zbytu, głównie krajów UE-15. Od akcesji Polski do UE widoczne jest jednak stopniowe obniżanie się udziału soków zagęszczonych oraz wzrost znaczenia eksportu (i reeksportu) konserw owocowych, a także marynat i konserw warzywnych.

Rysunek 8. Struktura towarowa wartości polskiego eksportu przetworów owocowych i warzywnych (w %)

Źródło: na podstawie danych MF.

W całym rozpatrywanym okresie najważniejszą odbiorcą przetworów owocowych i warzywnych z Polski były kraje UE-15. W latach 2013-2015 udział krajów „starej” UE w łącznej wartości eksportu przetworzonych owoców i warzyw, tak jak w latach 2004-2006, wynosił ok. 73%. Udział krajów UE-13 pozostał na poziomie 12%, a krajów WNP obniżył się z 10 do 9% (rys. 9).

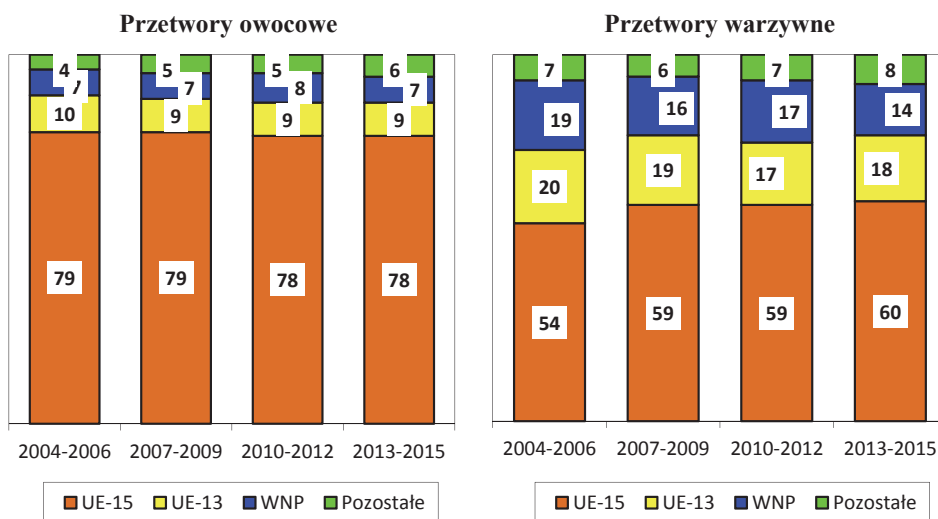
Wartość polskiego eksportu przetworów owocowych w latach 2013-2015 wynosiła średnio 1,43 mld USD wobec 0,80 mld USD w latach 2004-2006. W geograficznej strukturze tego eksportu udział poszczególnych ugrupowań w latach 2004-2015 był dość stabilny. W odniesieniu do krajów UE-15 wskaźnik ten wahał się w granicach 78-79%, dla UE-13 wynosił 9-10%, dla WNP 7-8%, a dla pozostałych krajów 5-7%.

Największym odbiorcą polskich przetworów owocowych były Niemcy, choć ich udział w łącznej wartości eksportu systematycznie się zmniejszał – z 44% w latach 2004-2006 do 35% w okresie 2013-2015. Drugie miejsce zajmowała Holandia, której udział wzrósł z 9 do 10%. Zwiększył się też udział Wielkiej Brytanii (z 6 do 9%) i Francji (z 3 do 5%). Spośród krajów WNP najczęściej przetworzonych owoców eksportowano do Rosji (spadek udziału

z 6 do 5%), a z grupy pozostałych krajów liczącymi się odbiorcami były jedynie Norwegia, Szwajcaria i USA.

Udział krajów UE-15 w łącznej wartości eksportu przetworów warzywnych wynosił 60% i był o 6 pkt. proc wyższy niż w latach 2004-2006 (rys. 9). Obniżył się udział największych odbiorców – Niemiec (z 27 do 23%) i Holandii (z 7 do 5%), a wzrósł Wielkiej Brytanii (z 5 do 12%) oraz Francji i Belgii. Spośród krajów UE-13 największe znaczenie miały Czechy (spadek z 7 do 5% łącznej wartości eksportu przetworów warzywnych). Udział krajów WNP obniżył się z 19 do 14%, w tym Rosji z 15 do 10% (głównie w wyniku zakazu importu mrożonek). Mniejszy był też udział Białorusi i Ukrainy. Z grupy pozostałych krajów największym odbiorcą przetworzonych warzyw były USA, Kanada oraz Mongolia (do Mongolii Polska sprzedaje głównie marynaty i konserwy warzywne).

Rysunek 9. Struktura geograficzna wartości polskiego eksportu przetworów owocowych i warzywnych (w %)

Źródło: na podstawie danych MF.

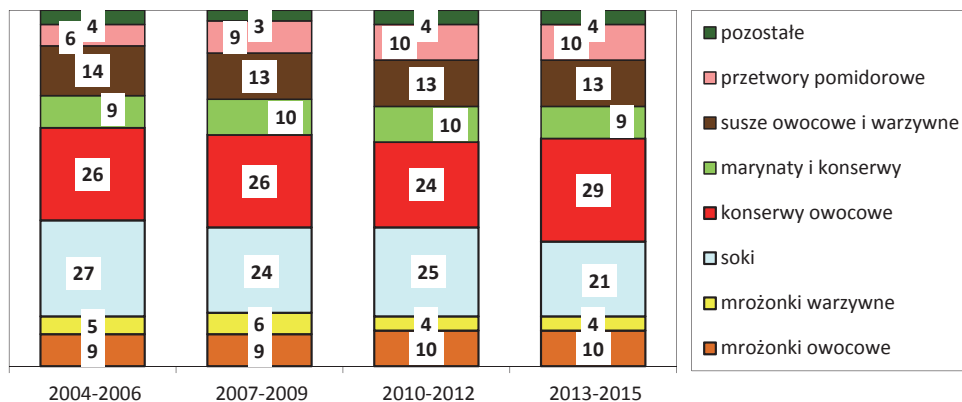
Import

Wartość importu przetworzonych owoców i warzyw zwiększyła się blisko 2,5-krotnie do 1027 mln USD (tab. 4). Najbardziej wzrosła wartość przywozu mrożonych przetworów warzywnych gotowych do spożycia (ponad 4,5-krotnie), przetworów pomidorowych, marynat warzywnych oraz konserw owocowych.

W polskim imporcie przetworów owocowych i warzywnych dominują soki, których udział w łącznej wartości przywozu zmniejszył się z 27% w latach 2004-2006 do 21% w 2013-2015 (w imporcie soków nastąpiły jednak istotne

zmiany – mniejszy był udział soków z owoców cytrusowych, a większy zagęszczonego soku jabłkowego). Udział konserw owocowych zwiększył się z 26 do 29%, a przetworów pomidorowych z 6 do 10% (rys. 10). Nie zmienił się natomiast udział mrożonek owocowych i warzywnych (14%) oraz konserw i marynat warzywnych (9%). Zmalało znaczenie suszy owocowych i warzywnych (z 14 do 13%) oraz dżemów i przecierów (z 3 do 2%).

Rysunek 10. Struktura towarowa wartości polskiego importu przetworów owocowych i warzywnych (w %)

Źródło: na podstawie danych MF.

Tabela 4. Polski import przetworów owocowych i warzywnych

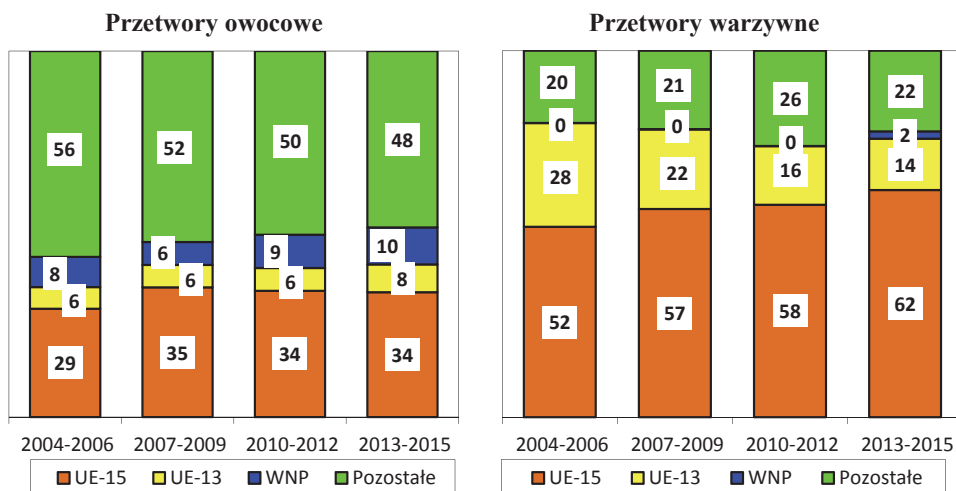
Wyszczególnienie	2004-06	2007-09	2010-12	2013-15	2004-06	2007-09	2010-12	2013-15
	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia
	tys. ton				mln USD			
Przetwory owocowe	249,7	294,6	315,8	383,3	314,7	506,9	624,1	736,8
Mrożonki	22,2	31,3	39,9	47,3	38,6	63,8	87,3	100,3
Susze	29,5	29,6	30,9	32,6	41,4	62,8	74,5	96,4
Owoce w puszkach	91,4	118,3	109,9	112,2	109,8	185,7	215,3	294,4
Dżemy i konfitury	6,0	9,2	8,5	10,1	10,5	19,8	19,5	23,1
Soki	99,9	105,3	124,8	180,0	113,4	173,1	225,0	220,5
Pozostałe	0,7	0,9	1,8	1,1	1,0	1,7	2,5	2,1
Przetwory warzywne	103,4	174,7	217,5	224,1	103,5	220,0	274,9	290,4
Mrożonki	21,5	35,9	38,5	43,6	18,9	40,6	38,6	42,7
Susze	8,6	14,3	19,2	20,5	16,0	32,0	46,3	41,0
Marynaty	8,3	15,2	16,2	15,2	7,3	18,0	19,9	20,5
Konserwy	26,2	42,1	43,8	46,1	31,5	55,3	68,2	73,8
Przetwory pomidorowe	35,3	61,8	94,5	91,4	26,6	67,4	94,1	101,4
W tym: koncentrat pomidorowy	28,5	48,4	73,3	64,9	20,6	50,8	70,7	72,7
Pozostałe	3,5	5,4	5,3	7,3	3,2	6,7	7,8	11,0
RAZEM	353,1	469,3	533,3	607,4	418,2	726,9	899,0	1027,2

Źródło: na podstawie danych CIHZ i MF.

W polskim imporcie przetworów owocowych i warzywnych zwiększył się udział krajów UE-15 (z 35 do 42%) i krajów WNP (z 6 do 8%). Obniżyło się znaczenie UE-13 (z 11 do 9%) oraz grupy pozostałych krajów (z 47 do 41%).

W imporcie przetworów owocowych najistotniejsze znaczenie miały „pozostałe kraje”, mimo zmniejszenia ich udziału z 56 do 48% łącznej wartości przywozu (rys. 11). Udział Brazylii obniżył się z 13 do 7%, Chin z 5 do 3%, a Tajlandii z 4 do 3%. Wzrósł natomiast udział Turcji (z 15 do 19%). Import przetworów owocowych z krajów UE-15 stanowił 34% łącznej wartości przywozu, wobec 29% w latach 2004-2006. Wzrosło znaczenie Niemiec (z 6 do 13%), a zmalało Grecji (z 8 do 4%) i Włoch (z 4 do 3%). Zwiększył się udział importu z UE-13 (z 6 do 8%) i z krajów WNP (z 8 do 10%). Z Turcji Polska sprowadza przede wszystkim mieszanki suszonych owoców i orzechów oraz suszone morele, z Chin – orzeszki ziemne w puszkach, koncentrat jabłkowy oraz mrożone truskawki, z Brazylii – koncentrat soku pomarańczowego, zaś z Tajlandii – ananasy w puszkach i sok ananasowy. Import z Niemiec dotyczył głównie suszonych owoców, przetworów z orzechów i konserw owocowych, z Grecji – owoców w puszkach, a z Włoch – soków (głównie soku winogronowego) oraz konserw owocowych.

Rysunek 11. Struktura geograficzna wartości importu przetworów owocowych i warzywnych (w %)

Źródło: na podstawie danych MF.

W geograficznej strukturze przywozu przetworów warzywnych udział krajów UE-15 wzrósł z 52 do 62%, zaś UE-13 zmniejszył się z 28 do 14%. Przywóz przetworów z warzyw z pozostałych krajów wzrósł z 20 do 23%. W latach 2004-2006 WNP nie liczyło się w polskim imporcie przetworzonych

warzyw, a w latach 2013-2015 udział tego ugrupowania wynosił 2%. W ostatnich latach największym dostawcą przetworów warzywnych do Polski były Niemcy – 16% łącznej wartości przywozu wobec 8% w latach 2004-2006. Z Niemiec Polska sprowadzała głównie przetwory pomidorowe, ogórki konserwowe, mrożonki i susze warzywne. Wyższy był też udział Chin (wzrost z 11 do 14%) i Włoch (z 8 do 13%). Udział Węgier obniżył się z 23 do 11% (głównie w wyniku mniejszego importu suszonych warzyw, koncentratu pomidorowego oraz konserw i marynat warzywnych). Spadło też znaczenie Hiszpanii (z 16 do 14%). W ostatnich latach import z Chin obejmował przede wszystkim koncentrat pomidorowy i warzywa suszone, z Włoch – przetwory pomidorowe, zwłaszcza pomidory w puszkach i koncentrat, z Węgier – kukurydzę w puszkach i kukurydzę mrożoną, a z Hiszpanii – przetwory z oliwek oraz koncentrat pomidorowy.

Ceny

Średnie ceny w eksporcie przetworów owocowych wzrosły z 1,16 do 1,62 USD/kg, a przetworów warzywnych z 0,65 do 0,90 USD/kg. Wyższe były ceny większości przetworów (poza suszonymi owocami i warzywami oraz marynatami warzywnymi). Najbardziej zwiększyły się średnie ceny eksportowe kiszzonej kapusty (niemal 2-krotnie do 2,56 USD/kg), konserw owocowych (z 1,58 do 2,39 USD/kg) i konserw warzywnych (z 0,90 do 1,36 USD/kg).

W latach 2013-2015 w porównaniu z okresem 2004-2006 wyższe były także ceny niemal wszystkich importowanych grup przetworów. Średnie ceny importowe przetworzonych owoców wzrosły z 1,26 do 1,92 USD/kg. Skala wzrostu cen sprowadzanych przetworów warzywnych była nieco mniejsza – z 1,00 do 1,29 USD/kg. W największym stopniu (ponad 2-krotnie) zwiększyły się średnie ceny importowanych suszonych owoców oraz konserw owocowych (głównie w wyniku wzrostu udziału przetworów z orzechów).

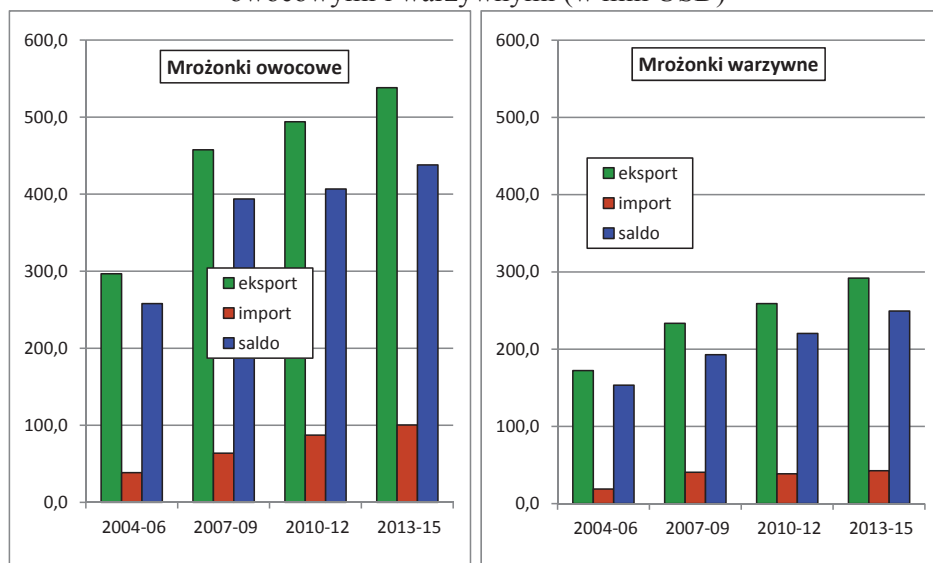
3. Rynek wybranych przetworów owocowych i warzywnych

3.1. Mrożonki owocowe i warzywne

Produkcja mrożonek owocowych w latach 2013-2015 wynosiła średnio 455 tys. ton, wobec 354 tys. ton w latach 2004-2006. Produkcja mrożonek warzywnych wzrosła o 45% do 633 tys. ton. Udział eksportu w produkcji mrożonek owocowych obniżył się z 76 do 73%, a mrożonek warzywnych z 73 do 67%.

Saldo obrotów polskiego handlu zagranicznego zarówno mrożonymi owocami, jak i mrożonymi warzywami jest stale dodatnie i wykazuje tendencję wzrostową. Średnio w latach 2013-2015 łączne saldo obrotów mrożonkami owocowymi i warzywnymi wynosiło 687,2 mln USD i było o blisko 70% większe niż w okresie 2004-2006 (rys. 12).

Rysunek12. Obroty handlu zagranicznego mrożonkami owocowymi i warzywnymi (w mln USD)

Źródło: na podstawie danych MF.

Eksport

Mrożonki wytwarzane z owoców i warzyw zajmują główną pozycję w polskim eksporcie produktów ogrodniczych i ich przetworów. W latach 2013-2015 wartość ich eksportu stanowiła 26% łącznej wartości sprzedaży owoców, warzyw i ich przetworów wobec 31% w okresie 2004-2006. Zmniejszenie znaczenia mrożonek, mimo wzrostu wolumenu i wartości sprzedaży, wynikało z szybszego wzrostu eksportu pozostałych przetworów (głównie konserw owocowych i warzywnych) oraz owoców i warzyw świeżych (przede wszystkim jabłek).

W gronie krajów UE Polska utrzymała pozycję lidera w eksporcie mrożonek owocowych (zwłaszcza mrożonych truskawek, wiśni, malin, porzeczek i agrestu). Większym od Polski eksporterem mrożonych warzyw (głównie mrożonej marchwi, cebuli, brokułów, kalafiorów, pomidorów oraz warzyw strączkowych) jest w UE jedynie Belgia.

W okresie 2013-2015, w stosunku do średniej z lat 2004-2006, łączna wielkość eksportu mrożonych owoców i warzyw wzrosła o 29% do 759,8 tys. ton, a wartość sprzedaży zwiększyła się aż o 77% do 830,2 mln USD (tab. 5). Wyższa była sprzedaż większości rodzajów mrożonek (poza truskawkami, jagodami, pozostałymi warzywami strączkowymi oraz mrożonymi mieszankami warzyw). W największym stopniu wzrósł eksport mrożonej kukurydzy (ponad 4-krotnie), groszku, pomidorów oraz mrożonej papryki i mrożonych malin. Zna-

cząco większy był także eksport (i reeksport) mrożonek produkowanych z owoców i orzechów tropikalnych.

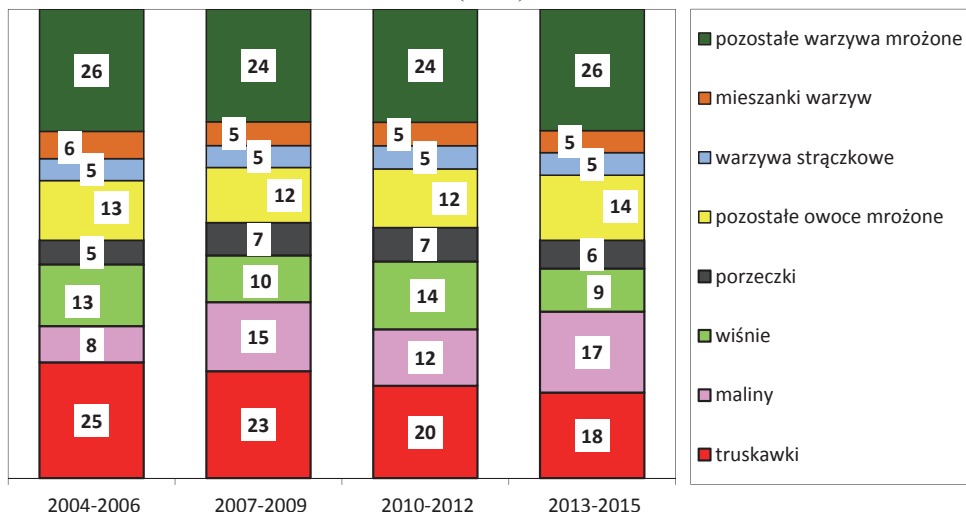
Tabela 5. Polski eksport mrożonek owocowych i warzywnych

Wyszczególnienie	2004-06	2007-09	2010-12	2013-15	2004-06	2007-09	2010-12	2013-15
	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia
	tys. ton				mln USD			
Mrożonki owocowe	269,0	267,2	293,8	333,9	296,6	457,6	494,0	538,2
Truskawki	111,6	94,5	88,1	98,1	115,4	157,6	147,5	152,0
Maliny	28,0	40,1	48,5	60,7	36,1	101,7	90,3	143,9
Wiśnie	60,8	62,1	70,2	65,0	61,6	68,9	108,4	76,6
Porzeczki	31,8	35,5	40,9	50,0	24,1	48,3	54,2	50,2
Pozostałe owoce	36,8	35,0	46,1	60,1	59,4	81,1	93,6	115,5
Mrożonki warzywne	320,6	326,1	370,1	425,9	172,3	233,5	259,0	292,0
Fasola	22,4	24,9	28,3	25,6	12,9	17,2	18,6	15,5
Groszek	10,4	8,8	15,7	25,9	6,3	7,9	13,4	22,0
Pozostałe strączkowe	5,8	12,2	6,2	3,0	2,7	7,3	5,1	2,6
Kukurydza	3,8	4,5	8,7	15,9	3,2	4,6	8,2	15,1
Pomidory	10,1	10,5	12,0	14,9	4,9	7,1	7,7	9,0
Inne warzywa jednogatunkowe	222,2	217,2	256,5	297,6	115,2	154,3	168,5	188,7
Mieszanki	45,9	48,0	42,7	43,0	27,1	35,1	37,5	39,1
RAZEM	589,6	593,3	663,9	759,8	468,9	691,1	753,0	830,2

Źródło: na podstawie danych CIHZ i MF.

W latach 2013-2015 i 2010-2012 największy udział w łącznej wartości eksportu mrożonek owocowych i warzywnych (na poziomie 22-23%) miały „pozostałe warzywa mrożone” ujęte łącznie w zestawieniach statystycznych – kod CN 07108095 (m.in. marchew, cebula, pietruszka, kalafior, brokuły, brukselka). W latach 2004-2006 w eksporcie dominowały mrożone truskawki, których udział wynosił 25%. W kolejnych okresach ich udział systematycznie się zmniejszał i w latach 2013-2015 stanowił 18%. Spadek znaczenia mrożonych truskawek w eksporcie wynikał przede wszystkim z mniejszej produkcji krajowej, w rezultacie przestawiania się producentów na uprawę truskawek deserych oraz umacniania pozycji na rynku mrożonek Chin, Maroka i Egiptu. W krajach tych wzrasta zarówno produkcja, jak i eksport mrożonych truskawek (ceny eksportowe mrożonych truskawek z tych krajów są konkurencyjne wobec oferty polskiej). W latach 2013-2015 mniejszy niż w latach 2004-2006 był także udział mrożonych wiśni, mieszanek warzywnych oraz mrożonek wytwarzanych z jagód. Zwiększyło się natomiast znaczenie mrożonych malin, głównie w wyniku wzrostu zbiorów odmian jesiennych. Wyższy był też udział mrożonych porzeczek (rys. 13).

Rysunek 13. Struktura towarowa wartości polskiego eksportu mrozonek (w %)

Źródło: na podstawie danych MF.

Podstawowym rynkiem zbytu polskich mrozonek owocowych i warzywnych są kraje UE (tab. 6). W latach 2013-2015 ich udział wynosił, podobnie jak w okresie 2004-2006, 85% łącznej wartości eksportu mrozonek (udział UE-15 zmniejszył się z 78 do 77%). Mrożonki trafiały głównie do Niemiec, ale znaczenie tego kraju systematycznie się zmniejszało. Wartość eksportu na rynek niemiecki w latach 2013-2015 stanowiła średnio 30% sprzedaży mrożonych owoców i warzyw wobec 36% w okresie 2004-2006. Spośród krajów „starej” UE obniżył się także udział Holandii (z 11 do 6%). Wzrosło natomiast znaczenie Francji, Belgii, Wielkiej Brytanii i Szwecji. Udział krajów UE-13 wzrósł nieznacznie (z 7 do 8%). W grupie państw UE-13 głównymi odbiorcami mrozonek były Czechy, Węgry, Litwa, Łotwa i Rumunia.

Udział krajów WNP spadł z 10% w okresie 2004-2006 do 9% w latach 2013-2015, a pozostałych krajów wzrósł z 5 do 6%. W wyniku embarga na przywóz produktów ogrodniczych z UE w eksporcie zmniejszył się udział Rosji (z 9 do 5%). Łączny udział Ukrainy i Białorusi wzrósł z 1 do 3%. Z grupy pozostałych krajów liczącymi się odbiorcami mrożonych owoców i warzyw były: Norwegia (głównie mrożone truskawki i maliny), Szwajcaria (mrożone, truskawki, maliny i jagody), Serbia (pozostałe warzywa mrożone oraz mrożone porzeczki i wiśnie), Kanada (mrożone warzywa pojedyncze, warzywa strączkowe i mieszanki warzyw), USA (mrożony groszek, mieszanki warzywne i mrożone truskawki) oraz Chiny (mrożone truskawki i wiśnie).

Tabela 6. Główni odbiorcy mrożonek owocowych i warzywnych z Polski

Kraje	2004-2006 średnia			2013-2015 średnia		
	tys. ton	mln USD	% wartości	tys. ton	mln USD	% wartości
Ogółem	589,6	468,9	100	759,8	830,2	100
UE-15	434,1	365,3	78	538,6	639,9	77
Niemcy	206,0	168,8	36	223,2	248,6	30
Francja	40,7	34,3	7	68,7	76,3	9
Holandia	63,4	52,3	11	41,2	51,7	6
Belgia	32,0	25,6	5	66,2	75,6	9
Wielka Brytania	34,3	29,1	6	57,5	63,7	8
Szwecja	15,8	16,2	3	20,5	41,4	5
Dania	15,4	14,6	3	15,4	25,3	3
Włochy	6,8	6,9	1	12,5	14,4	2
Finlandia	7,3	5,8	1	10,9	14,4	2
Austria	8,2	8,3	2	13,2	18,7	2
UE-13	44,9	33,4	7	59,3	62,5	8
Czechy	20,2	13,4	3	22,5	20,8	2
Węgry	7,0	4,5	1	11,4	10,9	1
Litwa	5,0	4,8	1	5,2	6,3	1
Łotwa	3,1	3,0	1	3,2	4,5	1
Rumunia	2,0	1,9	0	4,5	5,7	1
WNP	86,8	48,9	10	118,7	70,9	9
Rosja	81,1	43,9	9	69,6	43,9	5
Ukraina	3,0	2,8	1	8,1	8,5	1
Białoruś	2,5	1,9	0	39,0	16,1	2
Pozostałe	23,8	21,3	5	43,2	56,9	6
Norwegia	5,0	5,9	1	7,3	15,7	2
Szwajcaria	2,8	4,1	1	3,1	6,1	1
Serbia	0,5	0,4	0	3,7	5,0	1
Kanada	7,8	4,7	1	5,2	5,5	1
USA	3,3	2,4	1	10,0	9,0	1

Źródło: na podstawie danych MF.

Import

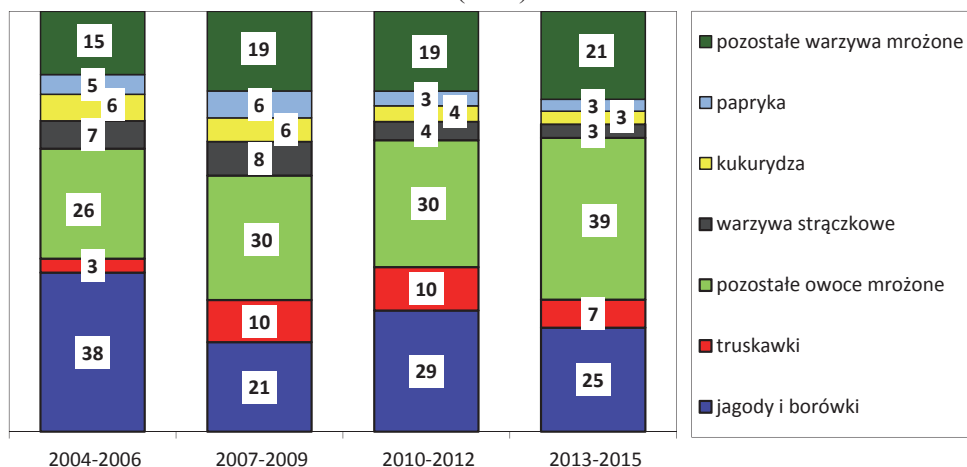
Import mrożonych owoców i warzyw do Polski w latach 2013-2015 wzrósł ponad 2-krotnie w relacji do średniej z lat 2004-2006 i wynosił 90,9 tys. ton, a jego wartość zwiększyła się 2,5-krotnie do 143 mln USD (tab. 7). W wartościowej strukturze przywozu mrożonek dominowały mrożone owoce, których udział wzrósł z 67 do 70% (rys. 14). Polska sprowadzała głównie mrożone jagody i borówki (25% łącznej wartości przywozu mrożonych owoców i warzyw w latach 2013-2015 wobec 38% w latach 2004-2006). Mniejszy był udział mrożonych warzyw strączkowych, kukurydzy, pomidorów i mrożonych malin, zaś większy – mrożonych warzyw pojedynczych z grupy „pozostałe”, które w dużym stopniu wykorzystywane były w krajowej produkcji mrożonych mieszanek warzywnych. Wzrosło również znaczenie mrożonych truskawek, mrożonek wytwarzanych z owoców i orzechów tropikalnych, a także mrożonych wiśni, porzeczek, szpinaku i mrożonych mieszanek warzywnych.

Tabela 7. Polski import mrozonek owocowych i warzywnych

Wyszczególnienie	2004-06	2007-09	2010-12	2013-15	2004-06	2007-09	2010-12	2013-15
	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia
	tys. ton				mln USD			
Mrożonki owocowe	22,2	31,3	39,9	47,3	38,6	63,8	87,3	100,3
Jagody i borówki	7,8	6,8	9,7	12,2	21,7	22,3	36,3	35,5
Truskawki	2,2	6,6	8,5	5,5	1,9	10,5	13,0	9,6
Maliny	0,3	0,8	0,4	0,6	0,3	0,9	0,5	0,7
Wiśnie	0,3	0,5	2,4	1,9	0,3	0,6	4,5	2,6
Porzeczki	0,4	0,6	1,0	1,0	0,3	0,7	1,4	1,4
Pozostałe	9,9	14,0	15,5	21,6	11,9	20,3	24,6	35,3
Mrożonki warzywne	21,5	35,9	38,5	43,6	18,9	40,6	38,6	42,7
Warzywa strączkowe	4,4	7,5	5,9	4,7	3,8	8,5	5,6	4,7
Kukurydza	5,2	5,9	4,6	4,1	3,6	5,9	4,7	4,4
Szpinak	1,7	3,8	7,2	11,2	1,3	3,6	6,1	9,0
Papryka	2,6	5,0	3,9	3,8	2,7	6,7	4,4	4,1
Inne warzywa jednogatunkowe	7,1	13,0	16,2	18,8	6,8	14,5	16,8	18,7
Mieszanki	0,5	0,9	0,7	1,0	0,7	1,4	1,0	1,8
RAZEM	43,7	67,2	78,4	90,9	57,5	104,4	125,9	143,0

Źródło: na podstawie danych MF.

Rysunek 14. Struktura towarowa wartości polskiego importu mrozonek (w %)

Źródło: na podstawie danych MF.

Głównym dostawcą mrozonek do Polski były kraje UE, a ich udział w wartości przywozu wzrósł z 48 do 54% (tab. 8). Zwiększyło się znaczenie UE-15, zwłaszcza Holandii, Belgii i Niemiec, a obniżyło nowych krajów członkowskich, szczególnie Węgier. Udział krajów WNP zmniejszył się z 38 do 22%, w tym Ukrainy z 28 do 16%, a Białorusi z 7 do 5%. Udział pozostałych krajów

zwiększył się z 14 do 24%. Wzrósł udział Serbii (z 1 do 8%), Chile (z 2 do 4%) i Kanady (z 0,1 do 2%), a zmniejszył się Chin (z 5 do 4%).

Z Holandii, Belgii i Niemiec Polska sprowadzała przede wszystkim mrożone truskawki, szpinak i pozostałe warzywa pojedyncze. Węgry były głównym dostawcą mrożonej kukurydzy (ponad 85% łącznego wolumenu importu) oraz mrożonych wiśni i mrożonego groszku. Z Ukrainy, Białorusi i Szwecji sprowadzane były głównie mrożone jagody. Chiny dostarczały do Polski przede wszystkim mrożone truskawki i „pozostałe warzywa pojedyncze”, Serbia – mrożone maliny, jeżyny i wiśnie oraz mrożoną paprykę, natomiast Chile – mrożone maliny.

Tabela 8. Główni dostawcy mrozonek owocowych i warzywnych do Polski

Kraje	2004-2006 średnia			2013-2015 średnia		
	tys. ton	mln USD	% wartości	tys. ton	mln USD	% wartości
Ogółem	43,6	57,5	100	90,8	143,0	100
UE-15	21,1	21,3	37	48,1	62,4	44
Holandia	5,8	5,6	10	15,2	15,5	11
Belgia	4,4	3,6	6	12,1	13,0	9
Niemcy	2,1	2,1	4	7,0	9,9	7
Szwecja	0,2	0,5	1	1,5	5,8	4
Hiszpania	2,2	2,5	4	3,0	4,0	3
Dania	0,2	0,1	0	1,6	2,5	2
UE-13	6,9	6,2	11	10,4	14,0	10
Węgry	3,5	3,1	5	6,4	6,1	4
Bułgaria	0,7	0,8	1	1,5	2,9	2
Litwa	0,1	0,3	0	0,6	1,6	1
WNP	8,6	22,0	38	13,0	31,3	22
Ukraina	6,4	16,1	28	9,6	22,2	16
Białoruś	1,4	4,3	7	2,9	7,7	5
Rosja	0,7	1,6	3	0,5	1,4	1
Pozostałe	7,0	8,0	14	19,3	35,3	24
Serbia	0,4	0,5	1	5,9	11,2	8
Chiny	2,7	2,7	5	4,3	6,4	4
Chile	0,6	1,0	2	2,1	6,2	4
Kanada	0,1	0,1	0	1,6	2,8	2

Źródło: na podstawie danych MF.

W rozpatrywanych okresach import mrozonek nie przekraczał 8% krajowej produkcji mrożonych warzyw oraz 11% krajowej produkcji mrożonych owoców. Przywóz mrozonek owocowych i warzywnych nie stanowi więc zagrożenia dla wzrostu produkcji oraz eksportu mrożonych owoców i warzyw w Polsce. Wzrost przywozu większości gatunków mrozonek ma miejsce zwykle w latach relatywnie niskiej podaży krajowego surowca. Dotyczy to głównie mrożonych owoców (przede wszystkim wiśni).

Import większości gatunków mrożonych warzyw (głównie kukurydzy, papryki i warzyw innych stref klimatycznych) oraz mrożonych owoców południowych daje możliwość zwiększenia produkcji i eksportu mrożonych mieszanek warzywnych oraz mieszanek owocowych. Przywóz niektórych gatunków mrożonek, zwłaszcza mrożonych malin, szpinaku czy groszku, ma charakter importu niezbędnego, ponieważ cechy jakościowe tych mrożonek są inne od produkowanych z surowca krajowego.

Ceny

W latach 2013-2015 wyższe od średnich z okresu 2004-2006 były ceny eksportowe niemal wszystkich gatunków mrożonek, a najbardziej (o ponad 40%) wzrosły ceny mrożonych truskawek, malin, jeżyn, agrestu oraz pozostałych warzyw strączkowych i mieszanek warzywnych.

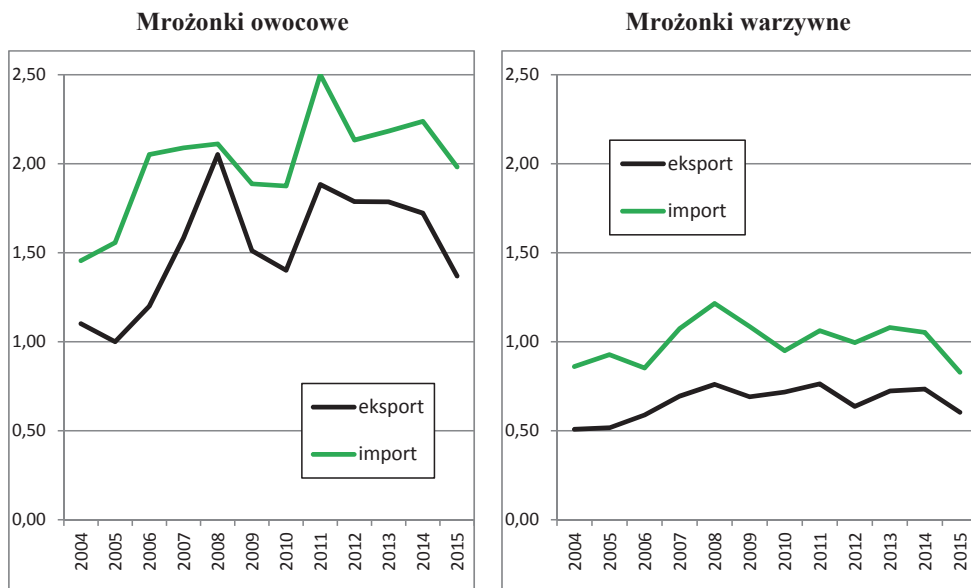
Średnie ceny w polskim eksporcie mrożonek owocowych wynosiły 1,61 USD/kg w latach 2013-2015, wobec 1,10 USD/kg w okresie 2004-2006 (rys. 15). Najwyższe ceny, na poziomie 2,05 USD/kg, notowano w 2008 r. w rezultacie wzrostu cen mrożonych owoców po niskich zbiorach owoców jagodowych i wiśni w 2007 r. Średnie ceny w eksporcie mrożonek owocowych do krajów UE-15 zwiększyły się z 1,13 do 1,74 USD/kg, a do UE-13 – z 1,20 do 1,82 USD/kg. Ceny mrożonych owoców kierowanych do krajów WNP obniżyły się z 0,67 do 0,61 USD/kg. Spadek cen był rezultatem niskich cen większości mrożonek owocowych eksportowanych w 2015 r. do Białorusi. W największym stopniu obniżyły się ceny kierowanych do tego kraju mrożonek z wiśni i porzeczek czarnych.

Zwiększyły się ceny eksportowe mrożonych warzyw (z 0,54 USD/kg w 2004-2006 do 0,69 USD/kg w latach 2013-2015). W eksporcie do UE-15 ceny wzrosły o 28% do 0,67 USD/kg, a do UE-13 – o 34% do 0,87 USD/kg. Ceny w eksporcie do krajów WNP zwiększyły się z 0,53 do 0,59 USD/kg.

Średnie ceny importowe mrożonych owoców wzrosły z 1,74 do 2,12 USD/kg, a mrożonych warzyw z 0,88 do 0,98 USD/kg. Wyższe były ceny większości mrożonek, a najbardziej (o ponad 50%) zwiększyły się ceny mrożonych truskawek, malin, czarnych i czerwonych porzeczek, wiśni i czereśni oraz pozostałych warzyw strączkowych i mrożonej kukurydzy. Znacznie wyższe były też ceny mrożonego groszku i pomidorów. Niższe były jedynie ceny mrożonego agrestu i białych porzeczek. Najbardziej zwiększyły się ceny mrożonek owocowych sprowadzanych z UE-15 (z 1,13 do 2,10 USD/kg). Niższe były ceny mrożonych owoców importowanych z UE-13 (spadek z 1,90 do 1,78 USD/kg) oraz z krajów WNP (z 2,56 do 2,50 USD/kg). Wzrosły ceny w imporcie mrożonych warzyw z UE-13 (z 0,68 do 1,00 USD/kg) i UE-15 (z 0,95 do 0,96 USD/kg).

Niższe były natomiast ceny mrozonek warzywnych importowanych z krajów WNP (spadek z 0,63 do 0,49 USD/kg).

Rysunek 15. Przeciętne ceny w eksporcie i imporcie mrozonek owocowych i warzywnych (w USD/kg)

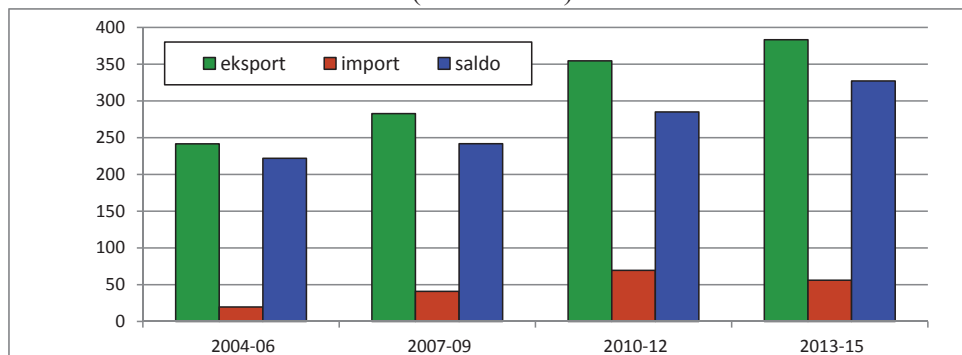

Źródło: na podstawie danych MF.

3.2. Zagęszczony sok jabłkowy

Polska należy do głównych światowych producentów i eksporterów soków zagęszczonych wytwarzanych z owoców strefy umiarkowanej, w tym zwłaszcza zagęszczonego soku jabłkowego. Średnia produkcja tego soku w sezonach 2012/13-2014/15 wynosiła 310 tys. ton (z uwzględnieniem soku importowanego mieszanego z sokiem krajowym) wobec 218 tys. ton w okresie 2003/04-2005/06. Udział eksportu w krajowej produkcji zagęszczonego soku jabłkowego obniżył się z ok. 95% w latach 2004-2006 do ok. 88% w okresie 2013-2015. Saldo obrotów jest stale dodatnie i wykazuje tendencję wzrostową. W ostatnich latach wynosiło średnio 327 mln USD wobec 222 mln USD w okresie 2004-2006 (rys. 16).

Rysunek 16. Obroty handlu zagranicznego zagęszczonym sokiem jabłkowym
(w mln USD)

Źródło: na podstawie danych MF.

Eksport

Udział koncentratu soku jabłkowego w łącznej wartości polskiego eksportu soków zagęszczonych wynosił w ostatnich latach 75% wobec 71% w pierwszych latach po akcesji Polski do UE. Eksport zagęszczonego soku jabłkowego w okresie 2013-2015 osiągnął rekordowy poziom 272,1 tys. ton i był o 31% wyższy niż w latach 2004-2006. Wartość eksportu wzrosła o blisko 60% do 383,2 mln USD (tab. 9).

Tabela 9. Główni odbiorcy zagęszczonego soku jabłkowego z Polski

Kraje	2004-2006 średnia			2013-2015 średnia		
	tys. ton	mln USD	% wartości	tys. ton	mln USD	% wartości
Ogółem	207,4	241,6	100	272,1	383,2	100
UE-15	198,5	231,6	96	237,8	341,3	89
Niemcy	147,2	167,3	69	145,9	209,9	55
Wielka Brytania	16,7	20,9	9	31,0	46,4	12
Holandia	7,3	10,2	4	21,6	28,5	7
Austria	16,8	21,2	9	12,0	14,3	4
Francja	1,4	1,8	1	5,7	8,6	2
Szwecja	1,6	2,0	1	4,7	7,4	2
Dania	2,1	2,3	1	4,8	7,0	2
UE-13	3,6	3,7	2	6,6	9,9	3
Węgry	0,4	0,4	0	1,5	2,4	1
Estonia	0,1	0,1	0	1,3	2,0	1
WNP	0,7	0,9	0	9,2	9,9	3
Rosja	0,7	0,9	0	9,1	9,9	3
Pozostałe	4,6	5,4	2	18,6	22,1	6
USA	0,6	0,6	0	11,2	12,5	3
Norwegia	3,0	3,6	2	2,9	4,3	1
Kanada	0,2	0,2	0	2,8	3,1	1

Źródło: na podstawie danych MF

Największym rynkiem zbytu polskiego koncentratu jabłkowego były Niemcy, pomimo że ich udział w łącznej wartości sprzedaży zmniejszył się z 69 do 55%. Udział pozostałych krajów „starej” Wspólnoty (głównie Wielkiej Brytanii, Holandii i Austrii) zwiększył się z 27 do 34%. Znaczenie krajów UE-13 wzrosło z 2 do 3%.

W latach 2004-2006 kraje WNP praktycznie nie liczyły się w polskim eksporcie tego produktu, zaś w latach 2013-2015 ich udział wynosił 3% (koncentrat eksportowany był przede wszystkim do Rosji). Udział pozostałych krajów zwiększył się z 2 do 6%. Największym odbiorcą w tej grupie były Stany Zjednoczone AP (eksport do USA zwiększył się z 0,6 do 12,2 tys. ton, a w ujęciu wartościowym – z 0,6 do 12,5 mln USD).

Import

Import zagęszczonego soku jabłkowego do Polski w latach 2013-2015 wynosił średnio 82,1 tys. ton, wobec 25,4 tys. ton w okresie 2004-2006 (tab. 10). Spadek cen zadecydował o mniejszym niż wolumenu wzroście wartości przywozu (z 19,7 do 56,1 mln USD).

Zagęszczony sok jabłkowy był w ostatnich latach importowany głównie z krajów WNP – wzrost udziału z 9 do 65% wartości przywozu. Największym dostawcą stała się Ukraina, której udział w latach 2013-2015 wynosił 43% wobec zaledwie 1% w okresie 2004-2006. Import z Ukrainy zwiększył się z 0,3 do 57,1 tys. ton, a wartość przywozu wzrosła z 0,3 do 24,4 mln USD. Koncentrat soku jabłkowego sprowadzany z Ukrainy cechuje wysoka kwasowość i relatywnie niskie ceny. Jest on w dużym stopniu wykorzystywany do dalszego reeksportu, po uprzednim oczyszczeniu i zblendowaniu z sokiem krajowym.

Tabela 10. Główni dostawcy zagęszczonego soku jabłkowego do Polski

Kraje	2004-2006 średnia			2013-2015 średnia		
	tys. ton	mln USD	% wartości	tys. ton	mln USD	% wartości
Ogółem	25,4	19,7	100	82,1	56,1	100
UE-15	6,5	6,8	34	3,4	6,0	11
Austria	0,3	0,4	2	2,2	3,7	7
Włochy	1,7	2,1	11	0,4	0,9	2
Niemcy	3,1	3,0	15	0,3	0,5	1
UE-13	8,7	4,4	22	7,5	9,1	16
Węgry	0,8	0,7	4	5,9	6,8	12
Litwa	0,5	0,8	4	1,3	1,8	3
WNP	3,4	1,8	9	68,1	36,5	65
Ukraina	0,3	0,3	1	57,1	24,4	43
Mołdawia	1,7	1,2	6	10,8	11,9	21
Pozostałe	6,8	6,7	34	3,1	4,5	8
Turcja	1,5	1,7	9	2,0	3,0	5
Chiny	4,9	4,6	23	1,1	1,5	3

Źródło: na podstawie danych MF.

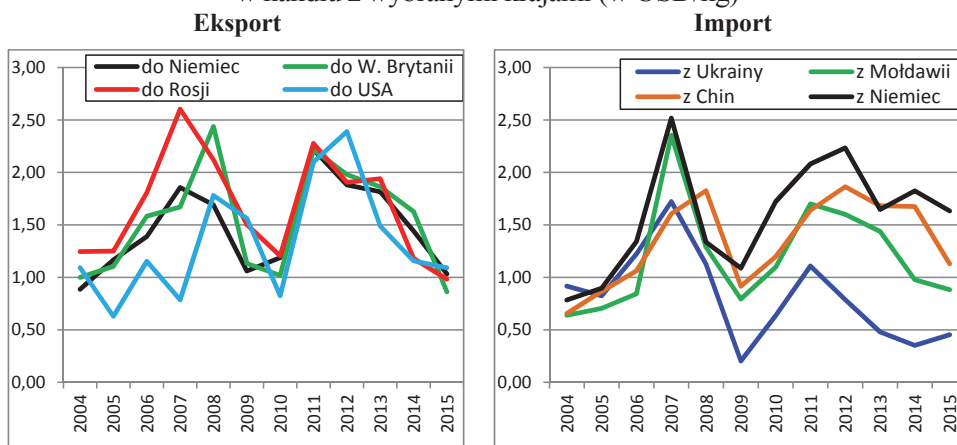
Drugim, po Ukrainie, dostawcą koncentratu soku jabłkowego do Polski była Mołdawia, której udział zwiększył się z 6 do 21% wartości przywozu. Udział krajów UE-15 obniżył się z 34 do 11% (w tym Niemiec z 15 do zaledwie 1%), zaś UE-13 – z 22 do 16%. Zmniejszyło się również znaczenie grupy pozostałych krajów (z 34 do 8%), a szczególnie Chin (z 23 do 3%).

Ceny

Ceny eksportowe zagęszczonego soku jabłkowego w latach 2013-2015 kształtowały się na poziomie 1,21 USD/kg wobec 1,17 USD/kg średnio w latach 2004-2006 (najwyższe ceny notowano w 2011 r. – 2,23 USD/kg, głównie w efekcie spadku produkcji po niskich zbiorach jabłek w 2010 r.). Wzrosły ceny w eksporcie zagęszczonego soku jabłkowego kierowanego do UE-15 (z 1,17 do 1,44 USD/kg) i do UE-13 (z 1,02 do 1,51 USD/kg). Niższe były natomiast ceny w eksporcie do krajów WNP (spadek z 1,30 do 1,09 USD/kg).

Średnie ceny w imporcie koncentratu soku jabłkowego obniżyły się z 0,78 USD/kg w latach 2004-2006 do 0,68 USD/kg w okresie 2013-2015. O ich niskim poziomie zadecydowały przede wszystkim ceny notowane w przywozie tego produktu z Ukrainy (spadek z 0,97 do 0,43 USD/kg). Zdecydowanie wyższe (wzrost z 0,70 do 1,10 USD/kg) były natomiast ceny koncentratu sprowadzanego z Mołdawii (rys. 17). W największym stopniu zwiększyły się ceny zagęszczonego soku jabłkowego importowanego z krajów UE-13 (z 0,51 do 1,21 USD/kg). Wyższe były też ceny koncentratu sprowadzanego z UE-15 (wzrost z 1,04 do 1,78 USD/kg).

Rysunek 17. Przeciętne ceny zagęszczonego soku jabłkowego w handlu z wybranymi krajami (w USD/kg)

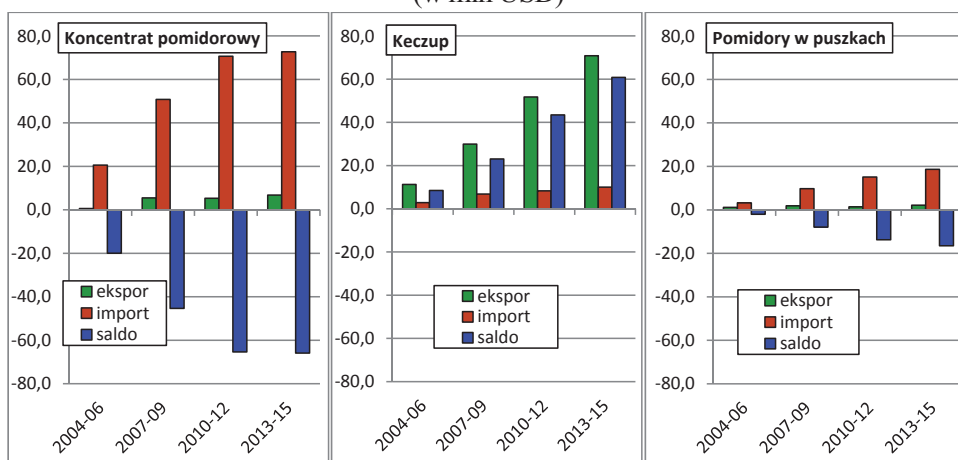
Źródło: na podstawie danych MF.

3.3. Wybrane przetwory pomidorowe

Polska ze względu na uwarunkowania przyrodniczo-klimatyczne nie ma możliwości konkurencyjnego na światowym rynku koncentratu pomidorowego i pomidorów w puszkach z czołowymi producentami oraz eksporterami tych produktów. Systematycznie zwiększa się jednak eksport keczupu, który produkowany jest przede wszystkim z importowanego, tańszego niż wytwarzany w kraju, koncentratu pomidorowego. O przewadze konkurencyjnej produkcji keczupu w Polsce decydują relatywnie niższe koszty produkcji na poziomie przetwórstwa.

Ujemne saldo w handlu zagranicznym przetworami pomidorowymi zwiększyło się z 13,5 mln USD w latach 2004-2006 do 21,6 mln USD w latach 2013-2015. Najbardziej pogłębiło się ujemne saldo obrotów koncentratem pomidorowym (z 19,9 do 65,9 mln USD) (rys.18). Dodatkowo saldo notowano natomiast w handlu keczupem i sosami pomidorowymi – wzrost z 8,5 do 60,8 mln USD.

Rysunek 18. Obroty handlu zagranicznego wybranymi przetworami pomidorowymi (w mln USD)

Źródło: na podstawie danych MF.

Eksport

W latach 2013-2015, w relacji do średniej z lat 2004-2006, łączny eksport przetworów pomidorowych zwiększył się niemal 4,5-krotnie do 58,1 tys. ton, a jego wartość wzrosła ponad 6-krotnie do 79,8 mln USD (tab. 11). Największe znaczenie w polskim eksporcie tych przetworów miał keczup. Jego udział w łącznej wartości sprzedaży przetworów pomidorowych wzrósł z 86 do 89% (keczup należał do produktów o najwyższej dynamice wzrostu eksportu po ak-

cesji Polski do UE). Udział koncentratu pomidorowego zwiększył się z 5 do 9%, a udział pomidorów w puszkach obniżył się z 9 do 3%.

Tabela 11. Polski eksport przetworów pomidorowych

Wyszczególnienie	2004-06	2007-09	2010-12	2013-15	2004-06	2007-09	2010-12	2013-15
	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia
	tys. ton				mln USD			
Pomidory w puszkach	1,4	1,9	1,4	2,3	1,2	1,9	1,4	2,1
Koncentrat pomidorowy	0,5	2,2	2,9	4,1	0,6	5,5	5,3	6,8
Kecup i sosy pomidorowe	11,3	21,9	39,2	51,7	11,3	29,9	51,7	70,8
RAZEM	13,2	26,0	43,5	58,1	13,0	37,3	58,4	79,8

Źródło: na podstawie danych MF.

Udział krajów UE-15 w łącznej wartości eksportu przetworów pomidorowych wzrósł z 43 do 72%. Znaczenie krajów UE-13 zmniejszyło się z 43 do 21%, zaś krajów WNP z 9 do 5%. Mimo iż embargo nie dotyczy keczupu, koncentratu pomidorowego i pomidorów w puszkach, udział Rosji w polskim eksporcie tych produktów obniżył się z 8 do 4% (tab. 12).

Tabela 12. Główni odbiorcy przetworów pomidorowych

Kraje	2004-2006 średnia			2013-2015 średnia		
	tys. ton	mln USD	% wartości	tys. ton	mln USD	% wartości
Ogółem	13,2	13,0	100	58,1	79,8	100
UE-15	5,1	5,7	43	41,0	57,6	72
Niemcy	1,9	1,9	15	13,5	20,9	26
Francja	0,7	0,8	6	6,0	6,6	8
Holandia	0,2	0,2	2	7,1	7,7	10
Szwecja	1,1	1,2	9	1,6	2,8	3
Wielka Brytania	0,5	0,5	4	7,8	11,6	14
Włochy	0,3	0,4	3	1,8	3,1	4
UE-13	6,7	5,6	43	13,4	16,9	21
Czechy	3,1	3,2	24	4,0	5,6	7
Węgry	1,3	0,9	7	6,2	6,9	9
Rumunia	0,0	0,0	0	1,3	1,6	2
Słowacja	1,4	0,9	7	0,8	1,0	1
WNP	0,8	1,2	9	2,8	3,7	5
Rosja	0,6	1,0	8	2,2	3,1	4
Pozostale	0,5	0,6	5	0,9	1,5	2
USA	0,2	0,3	2	0,3	0,6	1

Źródło: na podstawie danych MF.

W latach 2013-2015 keczup eksportowany był przede wszystkim na rynek UE-15. Sprzedaż do krajów „starej” Wspólnoty stanowiła 78% łącznej wartości eksportu wobec 45% średnio w latach 2004-2006. Najważniejszymi odbiorcami

keczupu były Niemcy, których udział w wartości sprzedaży zwiększył się z 12 do 28%, a także Wielka Brytania (wzrost z 5 do 15%) i Holandia (z 2 do 10%). Udział krajów UE-13 obniżył się z 42 do 19% (w tym Czech z 25 do 7%), a WNP z 9 do 2% (w tym Rosji z 8 do 1,5%). Koncentrat pomidorowy w latach 2013-2015 eksportowany był głównie do UE-13 (wzrost z 45 do 51% wartości sprzedaży), zwłaszcza na rynek Węgier, Rumunii i Czech. Zwiększył się także udział Rosji (z 12 do 21%). Mimo spadku udziału (z 39 do 30%) największym odbiorcą pomidorów w puszkach były Niemcy. Drugie miejsce zajmowała Rosja, której znaczenie w wartości eksportu tych produktów zwiększyło się z 3 do 30%.

Import

W latach 2004-2015 w wartościowej strukturze polskiego importu przetworów pomidorowych dominował koncentrat pomidorowy, który wykorzystywany jest głównie do produkcji keczupu oraz sosów pomidorowych. W latach 2013-2015 udział tego produktu w wartości przywozu przetworów pomidorowych wynosił 72% wobec 77% w okresie 2004-2006. Wolumen importu koncentratu zwiększył się z 28,5 do 64,9 tys. ton, a wartość przywozu wzrosła ponad 3,5-krotnie do 72,7 mln USD (tab. 13). Zwiększył się udział głównych dostawców koncentratu do Polski – Chin (z 27 do 35% wartości importu), Włoch (z 14 do 16%) oraz Hiszpanii (z 5 do 16%). W okresie poprzedzającym akcesję Polski do UE największym dostawcą koncentratu pomidorowego, z udziałem sięgającym 50%, były Węgry. W latach 2004-2006 i 2007-2009 udział tego kraju wynosił 28%, a w okresie 2013-2015 spadł do zaledwie 3%.

Udział pomidorów w puszkach w łącznej wartości przywozu przetworów pomidorowych zwiększył się z 12 do 18%, a wolumen ich przywozu wzrósł z 4,6 do 19,5 tys. ton. Pomidory w puszkach sprowadzane były głównie z Włoch (wzrost wartości z 2,7 do 10,7 mln USD) oraz z Niemiec i Hiszpanii.

Tabela 13. Polski import przetworów pomidorowych

Wyszczególnienie	2004-06	2007-09	2010-12	2013-15	2004-06	2007-09	2010-12	2013-15
	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia	średnia
	tys. ton				mln USD			
Pomidory w puszkach	4,6	9,3	16,3	19,5	3,2	9,8	15,1	18,7
Koncentrat pomidorowy	28,5	48,4	73,3	64,9	20,6	50,8	70,7	72,7
Keczup i sosy pomidorowe	2,2	4,1	4,9	7,0	2,8	6,8	8,3	10,0
RAZEM	35,3	61,8	94,5	91,4	26,6	67,4	94,1	101,4

Źródło: na podstawie danych MF.

Import keczupu wzrósł z 2,2 do 7 tys. ton, a wartość przywozu zwiększyła się ponad 3,5-krotnie do 10 mln USD. Udział keczupu w łącznej wartości importu przetworów pomidorowych zmniejszył się jednak z 11 do 10%. W ostatnich latach keczup importowany był przede wszystkim z Włoch (36%) i Niemiec (20%), a także z Hiszpanii, Holandii, Belgii i Czech.

Udział krajów UE-15 w łącznej wartości importu przetworów pomidorowych zwiększył się z 44 do 62%, zaś udział krajów UE-15 obniżył się z 31 do zaledwie 5% (tab. 14).

Tabela 14. Główni dostawcy przetworów pomidorowych

Kraje	2004-2006 średnia			2013-2015 średnia		
	tys. ton	mln USD	% wartości	tys. ton	mln USD	% wartości
Ogółem	35,3	26,6	100	91,4	101,4	100
UE-15	15,5	12,3	46	56,6	62,8	62
Włochy	8,3	6,0	22	25,8	26,1	26
Hiszpania	1,5	1,1	4	12,4	15,6	15
Niemcy	0,9	0,9	3	7,5	10,2	10
Portugalia	0,5	0,5	2	4,4	4,2	4
Grecja	2,4	1,9	7	3,8	3,2	3
UE-13	10,2	8,2	31	4,1	5,0	5
Węgry	6,8	5,7	21	1,5	2,1	2
Czechy	1,4	1,2	5	1,0	1,2	1
WNP	0,0	0,0	0	4,3	4,3	4
Ukraina	0,0	0,0	0	4,3	4,3	4
Pozostale	9,6	6,1	23	26,4	29,4	29
Chiny	9,2	5,6	21	23,1	25,3	25
USA	0,0	0,0	0	1,8	2,0	2

Źródło: na podstawie danych MF.

Ceny

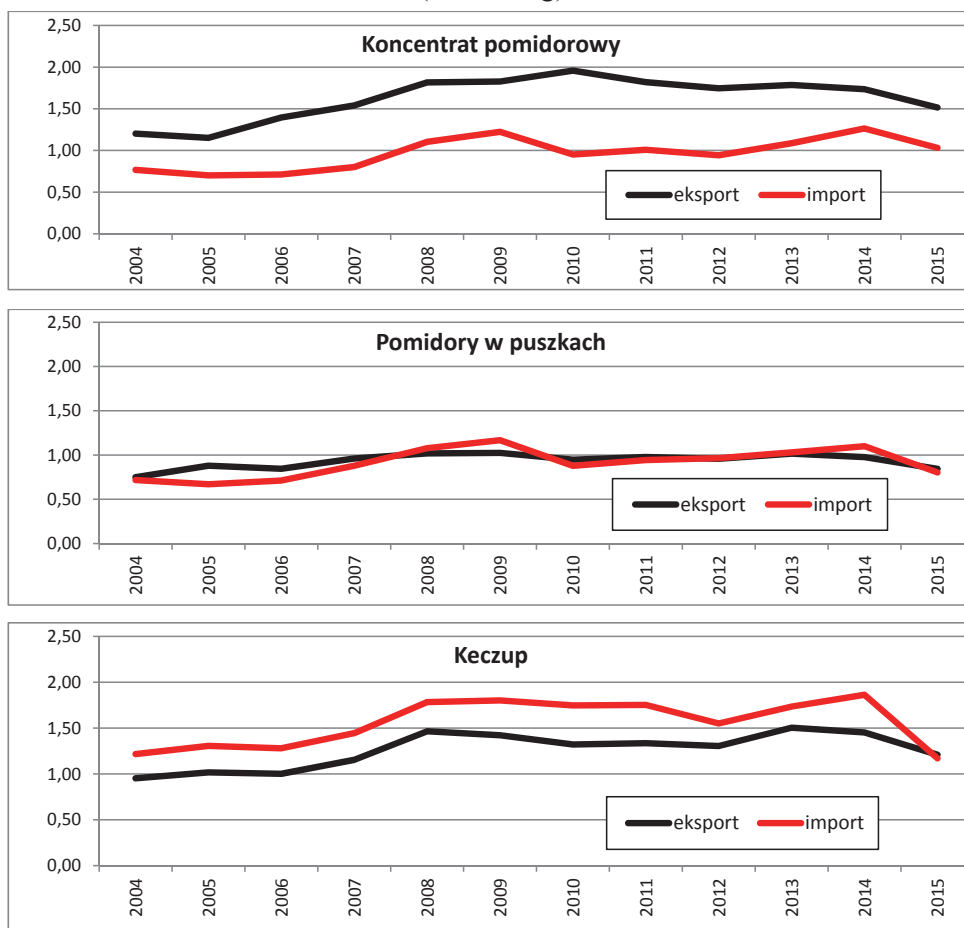
Średnie ceny w eksporcie koncentratu pomidorowego zwiększyły się z 1,27 USD/kg w latach 2004-2006 do 1,68 USD/kg w okresie 2013-2015 (rys. 19). Najbardziej wzrosły ceny koncentratu sprzedawanego do krajów UE-15 (z 1,10 do 2,136 USD/kg) oraz do krajów WNP (z 1,11 do 1,63 USD/kg). W eksporcie tego produktu do UE-13 ceny zwiększyły się z 1,16 do 1,47 USD/kg.

Średnie ceny eksportowe keczupu wzrosły z 1,00 do 1,37 USD/kg (niższe były jedynie ceny keczupu sprzedawanego do WNP – spadek z 1,82 do 1,42 USD/kg). Najniższe ceny notowano w eksporcie pomidorów w puszkach – 0,94 USD/kg wobec 0,84 USD/kg w latach 2004-2006.

W imporcie koncentratu pomidorowego średnie ceny wzrosły z 0,72 USD/kg w latach 2004-2006 do 1,12 USD/kg w okresie 2013-2015. Z grupy liczących się dostawców w ostatnich latach najniższe ceny koncentratu notowano w imporcie z Włoch i Ukrainy (1,00 USD/kg), z Grecji i Francji (0,98 USD/kg)

oraz z Chorwacji (0,82 USD/kg). Średnie ceny w imporcie keczupu zwiększyły się z 1,27 do 1,44 USD/kg, zaś pomidorów w puszkach – z 0,70 do 0,96 USD/kg.

Rysunek 19. Przeciętne ceny w eksporcie i imporcie przetworów pomidorowych (w USD/kg)

Źródło: na podstawie danych MF.

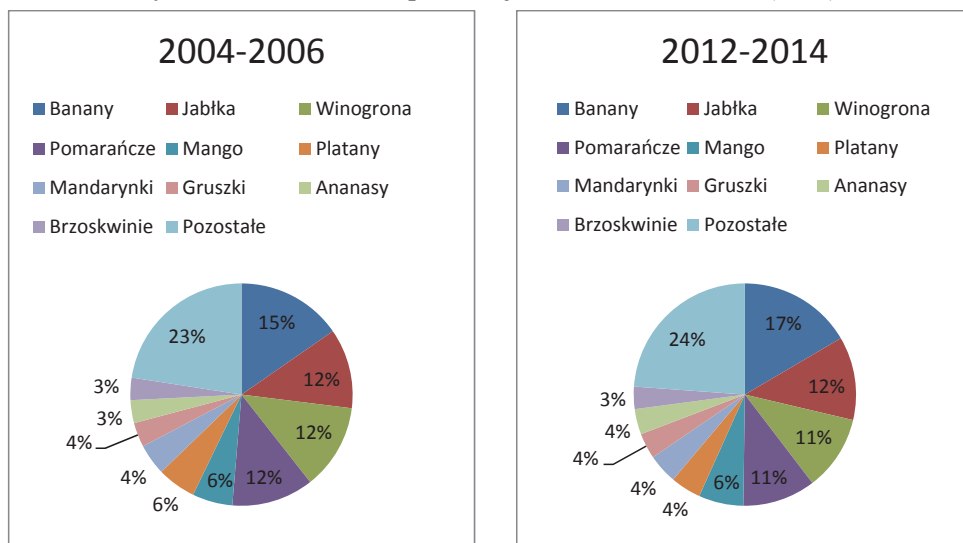
II Światowy rynek owoców i warzyw świeżych

1. Owoce

1.1. Produkcja światowa

W światowej produkcji owoców z udziałem ok. 65% dominowały w latach 2004-2014 owoce południowe, w tym banany stanowiły 16%, owoce cytrusowe 18%, a winogrona 11% (rys. 20). W produkcji owoców strefy umiarkowanej największe były zbiory jabłek i gruszek. Ich łączny udział w produkcji owoców w świecie w latach 2012-2014 wynosił ok. 16%. Łączny udział pozostałych owoców z drzew (śliwki, morele, wiśnie, czereśnie, orzechy włoskie i laskowe) wynosił ok. 6%, natomiast owoców jagodowych (truskawki, maliny, porzeczek, agrest, borówki, jagody) niespełna 1%. W latach 2004-2014 produkcja większości owoców wykazywała tendencję wzrostową. Największe, wynoszące ok. 6% w skali roku, było tempo wzrostu produkcji borówek wysokich, żurawiny, papai i kaki. Dużą, 5% dynamikę wzrostu miała również produkcja owoców kiwi. Zbiory jabłek i gruszek wzrastały w tempie 3,5% rocznie. Tempo wzrostu produkcji wiśni wynosiło 1,7%, czereśni 2,4%, a truskawek 4,4%. Niespełna 3% dynamiką wzrostu charakteryzowała się produkcja malin. Stabilna była produkcja agrestu, a w tempie 1,4% średniorocznie malały światowe zbiory porzeczek.

Rysunek 20. Struktura produkcji owoców w świecie (w %)

Źródło: na podstawie danych Faostat.

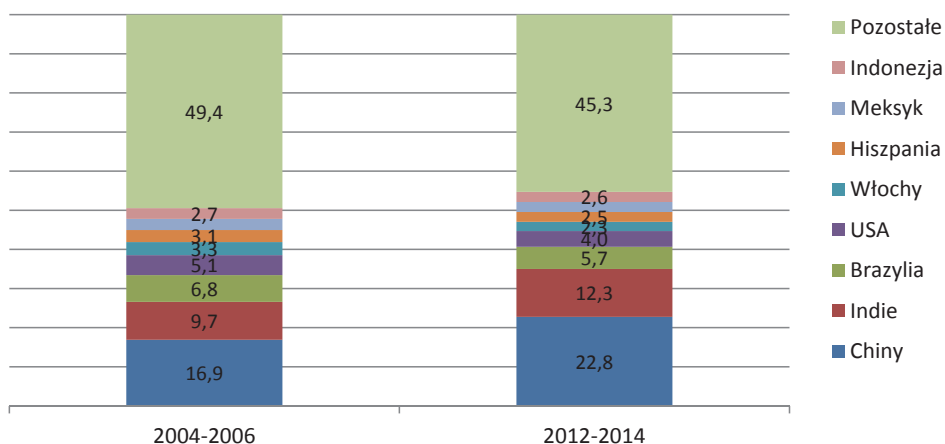
Największym producentem owoców w świecie są Chiny (rys. 21). Średnio w latach 2004-2006 udział tego kraju w globalnych zbiorach owoców sięgał 17%, a w okresie 2012-2014 zwiększył się do 23%. Udział Indii wzrósł z 10 do 12%. Chiny dominowały w produkcji jabłek (49% udział w latach 2012-2014), arbuźów (72%), gruszek (70%), kaki (72%), śliwek i brzoskwiń (po 55%), mandarynek (53%), melonów (49%), grejpfrutów (42%) i truskawek (38%). Niewielkie było znaczenie Chin w produkcji wiśni, czereśni oraz owoców jagodowych (poza truskawkami). Indie są czołowym w świecie producentem: cytryn, bananów i owoców mango. Znaczący był również udział Indii w zbiorach innych mniej popularnych gatunków owoców egzotycznych (tj. gujawy czy papai).

Trzecim światowym producentem owoców jest Brazylia. Udział tego kraju w globalnych zbiorach owoców w latach 2012-2014 wyniósł ok. 6%. Brazylia jest dominującym w świecie producentem pomarańczy (25%). Liczy się też w światowej produkcji ananasów (10%), bananów (6%) i papai (13%). USA – czwarty w świecie producent owoców największy udział ma w światowych zbiorach borówki wysokiej (53% w latach 2012-2014). Kraj ten jest drugim w świecie producentem grejpfrutów (13%). USA liczą się też w produkcji truskawek (18%), czereśni (15%), malin (15,5%), pomarańczy (10%), winogron (10%), jabłek (6%) i gruszek (3%). Pierwszą piątkę największych w świecie producentów owoców z udziałem ok. 2% zamykały w latach 2012-2014 Włochy. Włochy są liczącym się w świecie producentem winogron (10%) oraz kiwi (14%). W światowych zbiorach owoców liczą się także: Hiszpania (zwłaszcza w produkcji owoców cytrusowych), Francja, Indonezja, Meksyk, Filipiny, Turcja i Iran.

Udział UE w globalnych zbiorach owoców w latach 2012-2014 wyniósł 9% wobec 12% w latach 2004-2006. Największe w latach 2012-2014 było znaczenie UE w światowych zbiorach winogron (33%) i malin (ponad 31%), a także czereśni i wiśni (odpowiednio 27 i 23%). Kraje UE liczą się również w produkcji moreli (19%), agrestu (60%), porzeczek (40%), a także brzoskwiń i nektaryn (po 18%), jabłek i truskawek (po 15%) oraz borówek wysokich (11%).

Łączny udział krajów WNP w globalnych zbiorach owoców w latach 2012-2014 wyniósł 2%. Największe było znaczenie w WNP w światowej produkcji porzeczek i agrestu – odpowiednio 58 i 36%. Niewiele mniejszy był udział krajów WNP w zbiorach wiśni (35%) i malin (32%). Zbiory moreli i czereśni stanowiły odpowiednio 22 i 12% światowej produkcji.

Rysunek 21. Geograficzna struktura zbiorów owoców w świecie (w %)

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Udział Polski w światowej produkcji owoców od lat jest stabilny i w okresie 2012-2014 wyniósł 0,6%. Największy w latach 2012-2014 był udział naszego kraju w światowej i unijnej produkcji jabłek (odpowiednio 4 i 25%), wiśni (14 i 59%), malin (21 i 68%) oraz porzeczek (27 i 68%), borówek (3 i 24%) i agrestu (9 i 14%). Polska nie liczy się w światowej produkcji śliwek, brzoskwiń, nektarynek, orzechów i gruszek. Średnioroczne tempo wzrostu produkcji owoców ogółem w Polsce w latach 2004-2014 wynosiło niecałe 3%.

Spośród krajów, największych producentów **jabłek** w świecie (udział w produkcji ponad 2%), najbardziej w latach 2012-2014 w relacji do okresu 2004-2006 zwiększyły się zbiory w Chinach – z 23 do 39 mln ton (o 57%) i Indiach o 47% (z 1,5 do 2,2 mln ton). Średnio o 4,6% rocznie zwiększała się produkcja jabłek w Brazylii. W okresie 2004-2006 w kraju tym zbierano 890 tys. ton jabłek, a w 2012-2014 ponad 1,3 mln ton. Produkcja w Chile zwiększyła się z 1,3 do 1,7 mln ton, a średnioroczna dynamika wzrostu wynosiła 3,1%. Mimo że w Polsce średnio w latach 2012-2014 zbiory jabłek wyniosły ponad 3 mln ton wobec 2,3 mln ton w okresie 2004-2006, to dynamika wzrostu dla całego okresu była niższa od światowej i wynosiła 2,5% rocznie. Jeszcze mniejszą dynamiką (2,2%) cechowała się produkcja we Włoszech. Natomiast niemal o 3% rocznie rosły zbiory jabłek w Niemczech. Produkcja jabłek w Turcji zwiększyła się z 2,4 do 2,8 mln ton, jednak udział tego kraju w światowych zbiorach w latach 2012-2014 wyniósł tylko 3,5%. W latach objętych analizą najbardziej zmniejszała się produkcja jabłek w Iranie, Argentynie i we Francji. Nieznacznie obniżały się również zbiory w Rosji, które w latach 2012-2014 wyniosły 1,5 mln ton wobec 1,8 mln ton w pierwszym okresie analizy.

Główny wpływ na poziom światowej produkcji **gruszek** mają Chiny, w których średnie zbiory w okresie 2012-2014 przekroczyły 17 mln ton, a udział w światowej produkcji osiągnął 70%. Zbiory gruszek w UE zmniejszyły się z 2,8 mln ton średnio w latach 2004-2006 do 2,4 mln ton w okresie 2012-2014. Produkcja tych owoców zmniejszyła się przede wszystkim we Włoszech (z 876 do 697 tys. ton) i Hiszpanii (z 659 do 421 tys. ton). Więcej gruszek zebrano w Turcji, w RPA, a także na Ukrainie, chociaż udział każdego z tych krajów w latach 2012-2014 nie przekraczał 2% światowych zbiorów.

Wzrost zbiorów w Chinach (z 4,8 mln ton średnio w latach 2004-2006 do 6,1 mln ton w latach 2012-2014) zdecydował również o zwiększeniu światowej produkcji **śliwek**. Produkcja tych owoców wzrosła również w badanym okresie w Iranie, Indiach, Turcji, Chile i na Ukrainie. Spośród krajów UE zbiory śliwek wzrosły we Włoszech, a spadły w Polsce, Rumunii i Francji. W całej UE produkcja śliwek obniżyła się w tym okresie o 2,2% do 1,4 mln ton.

Produkcja **czereśni** w latach 2012-2014 w porównaniu z okresem 2004-2006 znacząco zwiększyła się w Turcji (o 80%) i w USA (o 57%). Obniżyły się natomiast zbiory w Rosji (o 20%) i na Ukrainie (o ok. 15%). W UE w latach 2012-2014 ich produkcja wyniosła średnio 594 tys. ton wobec 561 tys. ton w latach 2004-2006. Decydujący wpływ na unijne zbiory miała większa produkcja we Włoszech i Hiszpanii. Spośród krajów o niewielkim udziale w globalnej produkcji tego gatunku widać wyraźny wzrost zbiorów w Uzbekistanie (z 30 do 71 tys. ton) i w Chile (z 35 do 78 tys. ton).

Produkcja **wiśni** najbardziej zwiększyła się w Iranie (o ponad 40%) i na Węgrzech (o 24%). Mniejszy wzrost zanotowano na Ukrainie i w Turcji, a także w Polsce. Łącznie w UE zbiory wiśni w latach 2012-2014 wyniosły przeciętnie 307 tys. ton i były zbliżone do średnich z lat 2004-2006. Również w Rosji zbiory były stabilne na poziomie 194 tys. ton.

Zbiory **truskawek** poza Rosją, Japonią i Włochami wzrastały w latach 2004-2014 w większości krajów, które liczą się w światowej produkcji tych owoców. Najbardziej zwiększyły się zbiory w Chinach (z 1,8 do 2,9 mln ton) i w USA (z 1,0 do 1,4 mln ton). Silną tendencję wzrostową notowano też w Turcji i Meksyku. W krajach UE produkcja zwiększyła się o 12%, a decydujący był wzrost zbiorów w Niemczech. Nieznacznie zmniejszyły się zbiory truskawek w Hiszpanii i we Włoszech – czołowych obok Polski – producentach tych owoców we Wspólnocie.

Światowa produkcja **malin** w latach 2004-2014 zwiększała się w tempie 3%, a w UE ponad 5% rocznie. W latach 2012-2014 o ponad 134% względem lat 2004-2006 wzrosły zbiory tych owoców w Polsce, a udział naszego kraju w zbiorach wzrósł z 11 o 21%. Silny był wzrost produkcji w Meksyku (z 3 do 28 tys. ton).

Zbiory tego gatunku w Rosji obniżyły się o ok. 20 tys. ton do 140 tys. ton. Nie- wielka była tendencja wzrostowa w produkcji na Ukrainie.

Produkcja **porzeczek** w świecie i w UE zmniejszyła się w latach 2012-2014 wobec średnich z lat 2004-2006 o 12,5 i 12% do poziomu odpowiednio 677 i 272 tys. ton. Obniżyły się zbiory w Rosji (główny producent tego gatunku) i w Polsce. Spadek notowany był również w Niemczech, Wielkiej Brytanii, na Węgrzech i w Holandii. Produkcja porzeczek na Ukrainie wzrosła o 9% do 25,5 tys. ton, we Francji o 41% do 17 tys. ton, a w Austrii o 6% do 20 tys. ton.

Utrzymuje się systematyczny wzrost produkcji **borówek wysokich**. W okresie 2012-2014 światowe zbiory tego gatunku wyniosły 463 tys. ton wobec 266 tys. ton w okresie 2004-2006. Decydujący był wzrost produkcji w USA (z 128 do 246 tys. ton) i w Kanadzie (z 77 do 146 tys. ton). Udział tych krajów w światowej produkcji wzrósł z 80 do 84%. Udział UE obniżył się z 20 do 11%, w tym Polski z 6 do 3%.

Światowa produkcja **agrestu** spadła ze 179 tys. ton średnio w latach 2004-2006 do 168 tys. ton w okresie 2012-2014, tj. o ponad 6%. Jedynym krajem o utrzymującej się tendencji wzrostu zbiorów były Niemcy, których udział w światowej produkcji agrestu w latach 2012-2014 przekroczył 50%. Udział Polski spadł z 11 do niespełna 9%. Popyt na agrest niemal we wszystkich krajach wykazuje systematyczną tendencję spadkową.

Reasumując, produkcja owoców w skali świata w latach 2004-2015 zwiększała się w odniesieniu do większości gatunków. Zmniejszyły się jedynie zbiory agrestu i porzeczek, których Polska jest jednym z największych producentów na świecie. W Unii Europejskiej zwiększała się tylko produkcja malin i truskawek. Na stałym poziomie utrzymywały się w UE zbiory czereśni, agrestu i brzoskwiń, a obniżała się produkcja jabłek, borówek, wiśni, porzeczek, gruszek i śliwek.

1.2. Światowy handel zagraniczny wybranymi owocami strefy umiarkowanej Jabłka

Największymi w świecie eksporterami brutto i netto jabłek są: Chiny, Włochy USA, Chile i Polska. Udział Chin w wolumenie światowych dostaw jabłek obniżał się i w latach 2013-2015 wynosił 10% (tab. 15), a w wartości eksportu wzrósł do 14%. W latach 2013-2015 eksport z Polski przekroczył 1 mln ton, a udział naszego kraju w światowym wolumenie i wartości eksportu wynosił odpowiednio 12 i 6% wobec 6 i 3% w latach 2004-2006. Większy udział w wolumenie niż w wartości eksportu wynikał z faktu relatywnie dużego udziału w polskiej ofercie eksportowej jabłek przemysłowych. W latach 2014-2015 średnie ceny w polskim eksporcie, po wprowadzeniu rosyjskiego embarga, znacząco się obniżyły.

Tabela 15. Międzynarodowe obroty jabłkami*

Kraje	Eksport				Import			
	tys. ton		mln USD		tys. ton		mln USD	
	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia
Świat	6922,4	8697,1	4109,1	7449,4	6402,9	11703,5	4321,0	7726,6
UE	3048,3	3976,3	1989,7	3054,4	3224,0	3089,3	2530,6	2774,0
Egipt	0,1	0,4	0,0	0,4	51,3	3403,4	26,7	326,1
USA	608,9	923,0	481,4	1077,8	162,3	186,7	166,5	263,2
Rosja	3,1	2,1	1,5	1,2	747,2	1094,2	294,5	598,3
Chiny	800,8	897,6	317,8	1029,6	33,9	51,5	26,7	87,3
Włochy	665,2	968,8	495,7	956,4	60,7	43,8	50,4	30,3
Francja	655,2	624,5	549,8	663,4	183,3	200,0	143,6	174,6
Niemcy	98,0	99,6	77,6	83,1	789,5	675,1	576,6	603,2
Polska	419,4	1029,3	116,2	439,9	18,0	28,0	9,3	18,1
Chile	700,4	760,8	392,7	752,4	0,0	1,5	0,0	2,4
Holandia	404,6	252,0	288,6	312,7	348,4	317,0	298,2	345,9
Wielka Brytania	31,6	20,1	22,2	19,2	528,4	450,6	553,6	547,8
Belgia	330,2	209,7	231,3	172,0	220,2	151,4	196,3	162,3
Białoruś	13,0	347,2	3,8	83,4	92,5	442,1	24,2	247,6
Hiszpania	115,6	119,3	67,1	103,1	233,8	239,6	191,1	222,2
RPA	278,6	415,1	164,6	371,7	0,0	0,1	0,0	0,1
Nowa Zelandia	343,7	348,4	265,8	422,3	1,0	0,7	1,2	1,2

* Różnice wielkości i wartości pomiędzy importem i eksportem wynikają ze sposobu gromadzenia i udostępniania danych przez poszczególne państwa znajdujące się w bazie Comtrade

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

Spośród pozostałych krajów liczących się w światowych dostawach jabłek, największa była dynamika wzrostu eksportu w latach 2004-2015 we Włoszech (7,0% rocznie). Niewiele mniej, o 6,6% rocznie, rosła podaż eksportowa jabłek z USA. W konsekwencji w latach 2013-2015 Włochy dostarczały na rynek światowy o 46% jabłek więcej, a USA o 52% więcej niż w latach 2004-2006. Udział USA w wolumenie światowego eksportu wzrósł z 9 do 11%, a Włoch z 10 do 11%. Wartość eksportu z Włoch zwiększyła się o 93%, a USA o 124% do odpowiednio 956 mln USD i 1,1 mld USD. W Chile wolumen eksportu jabłek zmniejszał się w latach 2004-2015 o 1,4% średniorocznie, a wartość eksportu wzrastała o 3,8% średniorocznie. Wynikało to z systematycznego wzrostu cen eksportowych jabłek w tym kraju. Udział Chile w wolumenie eksportu jabłek spadł z 10% w latach 2004-2006 do 9% w latach 2013-2015, a w wartości sprzedaży pozostał na poziomie 10%. Eksport jabłek z Francji utrzymywał się w latach 2004-2015 na względnie

stałym poziomie i w okresie 2013-2015 wyniósł średnio 624,5 tys. ton, a jego wartość 663,4 mln USD.

Krajami o mniejszym znaczeniu w dostawach jabłek na światowy rynek są RPA, Holandia, Nowa Zelandia i Belgia. Eksport z RPA w latach 2013-2015 wyniósł 415 tys. ton wobec 562 tys. ton średnio w poprzednim trzyleciu, nadal jednak był o ponad 136 tys. ton większy od przeciętnego w okresie 2004-2006. W ujęciu wartościowym eksport jabłek z tego kraju systematycznie się zwiększał (z 279 mln USD w latach 2004-2006 do 372 mln USD w latach 2013-2015). Średnioroczne tempo wzrostu eksportu jabłek z RPA wynosiło 2% (wolumen) i 5% (wartość), a udział tego kraju w światowym eksporcie w obu tych ujęciach w latach 2013-2015 wyniósł 5%. Eksport z Holandii i Belgii zmniejszał się w latach 2004-2015 odpowiednio o 7 i 3% rocznie, a wartość sprzedaży malała w tempie 4 i 5% rocznie. W latach 2013-2015 wolumen eksportu jabłek z Holandii wyniósł 252 tys. ton, a z Belgii 210 tys. ton, co oznacza spadek w relacji do średniego z lat 2004-2006 odpowiednio o 38 i 36,5%. W światowym wolumenie eksportu jabłek udział Holandii spadł z 6 do 3%, a Belgii z 5 do 2%. Spadek wolumenu eksportu jabłek z Nowej Zelandii w latach 2004-2015 wyniósł 0,8%, a wartości eksportu ok 3%. Nowa Zelandia uczestniczyła w światowym wolumenie eksportu jabłek w 4% wobec 5% w latach 2004-2006. W wartości sprzedaży udział tego kraju spadł z 7 do 6%.

Eksport brutto jabłek z Unii Europejskiej zwiększał się w średnim tempie 4% rocznie. W latach 2013-2015 przeciętny eksport jabłek z UE wyniósł 4 mln ton wobec 3 mln ton w latach 2004-2006. Stanowiło to odpowiednio 46 i 44% eksportu brutto tych owoców w świecie.

Największym na świecie odbiorcą jabłek jest Rosja (tab. 15). Wprowadzony przez władze tego kraju w sierpniu 2014 r. zakaz przywozu m.in. świeżych owoców i warzyw z państw UE przyczynił się do znacznego spadku importu tych owoców – z 1,3 mln ton w 2013 r. do 880 tys. ton w 2015 r. Nadal jednak dostawy do tego kraju pozostają większe niż realizowane przez innych importerów. Średnio w okresie 2013-2015 na rynek rosyjski trafiało 1,1 mln ton jabłek o wartości 598 mln USD, podczas gdy w latach 2004-2006 było to odpowiednio 747 tys. ton i 295 mln USD. Przywóz jabłek do drugiego w świecie odbiorcy – Niemiec – zmniejszał się w latach 2004-2015 o 0,7% rocznie, a w ujęciu wartościowym o 1,4%. Ostatecznie w okresie 2013-2015 przeciętne dostawy jabłek do tego kraju wynosiły 675 tys. ton wobec 789,5 tys. ton w latach 2004-2006. Udział Niemiec w światowym wolumenie importu zmalał z 12 do 6%. Zmniejszył się także przywóz jabłek do Wielkiej Brytanii, Holandii i Hiszpanii. Najbardziej (o 2,4%) w skali roku obniżał się import w Holandii. Przywóz do Wielkiej Brytanii spadał w tempie 2,0% rocznie, a do Hiszpanii 1,5% rocznie. Wyraźnie zwiększał się natomiast import jabłek do Kanady i Meksyku – odpowiednio ze 157 i 202 tys. ton średnio

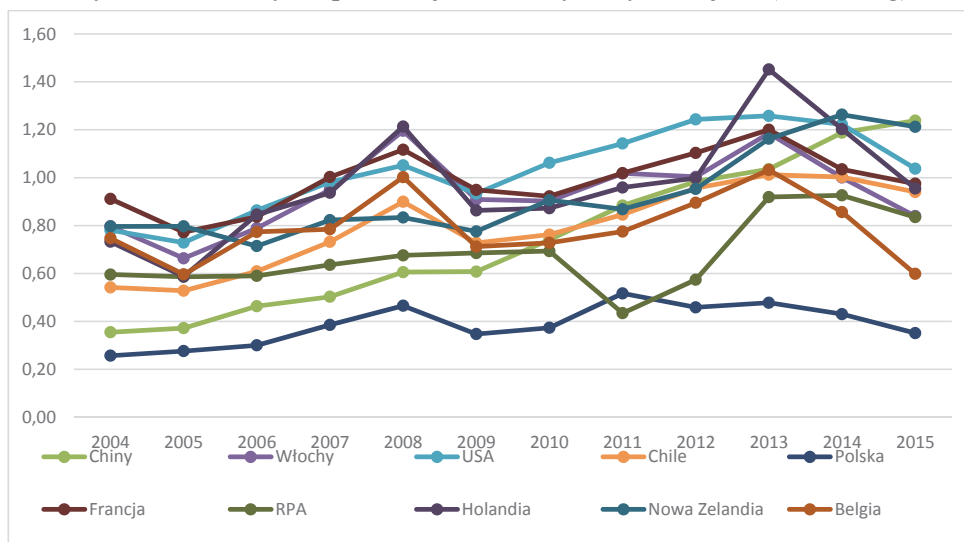
w latach 2004-2006 do 223 i 272 tys. ton w latach 2013-2015. Do liczących się w świecie importerów jabłek należy też Francja, która w latach 2013-2015 sprowadzała średnio 200 tys. ton tych owoców o wartości 275 mln USD. Po wprowadzeniu rosyjskiego embarga na liście liczących się importerów znalazła się Białoruś. Średnio w latach 2013-2015 kraj ten sprowadzał 442 tys. ton wobec 92,5 tys. ton przeciętnie w latach 2004-2006.

Udział Unii Europejskiej w światowym imporcie obniżył się z 59 do 36%, a jego wolumen zmniejszył się o ok. 200 tys. ton i w ostatnim trzyleciu wynosił średnio 3,1 mln ton. UE jest importerem netto jabłek. Przywóz tych owoców spoza UE spadł z 908 tys. ton w latach 2004-2006 do 540 tys. ton w latach 2013-2015. Głównymi zewnętrznymi dostawcami tych owoców są Chile, Nowa Zelandia i RPA. Udział tych dostawców w unijnym przywozie jabłek w latach 2013-2015 wynosił 13%. Największymi dostawcami spośród państw członkowskich były: Włochy, Francja, Holandia oraz Polska i Belgia. Udział dostaw z Włoch zwiększył się z 16% w latach 2004-2006 do 18% w latach 2013-2015, a z Polski z 6 do 11%. Udział Francji i Holandii spadł z odpowiednio 16 i 13% do 15 i 11%.

W latach 2013-2015 ponad 82% eksportowanych z UE jabłek trafiało do państw członkowskich, głównie Niemiec i Wielkiej Brytanii. Największym odbiorcą spoza Wspólnoty była Rosja.

Ceny w obrotach międzynarodowych jabłkami systematycznie wzrastają. Średnio w latach 2013-2015 przeciętne ceny w światowym eksporcie tych owoców wyniosły 0,86 USD/kg (rys. 22) i były wyższe od średniego poziomu z lat 2004-2006 o 45%. Spośród czołowych eksporterów najwyższe w latach 2004-2015 było tempo wzrostu cen eksportowych z Chin (12% średniorocznie) i z Chile (5,2%). Mniej wzrastały ceny w eksporcie jabłek z Nowej Zelandii, RPA i USA. We wszystkich tych krajach średnioroczne tempo wzrostu cen tych owoców nie przekraczało 3%. Spośród krajów eksporterów netto z UE najwyższe było tempo wzrostu cen w Polsce (2,9%), a najniższe we Włoszech (0,5%). Ceny jabłek w sprzedaży z Belgii spadały w całym analizowanym okresie przeciętnie o 2,0% rocznie. Najwyższe ceny uzyskiwali eksporterzy z Nowej Zelandii, Holandii, USA i z Chin. W latach 2013-2015 ceny w dwóch pierwszych krajach przekraczały 1,20 USD/kg, w USA wynosiły 1,17 USD/kg, a w Chinach 1,15 USD/kg. Najniższe ceny w okresie 2013-2015, ale też i w poprzednich latach płacone były dostawcom z Polski – 0,42 USD/kg.

Rysunek 22. Ceny eksportowe jabłek w wybranych krajach (w USD/kg)

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

W latach 2004-2015 najbardziej wzrastały ceny w imporcie jabłek realizowanym przez Meksyk (3,0% średniorocznie) i Rosję (2,4% średniorocznie). Wzrost cen w przywozie dokonywanym przez Wielką Brytanię wynosił 0,8%, a przez Kanadę i Holandię 1,4%. W przywozie do Niemiec, Hiszpanii i Francji ceny w analizowanym okresie zmniejszały się o ok. 1% rocznie. Najwyższe ceny płacone były przez odbiorców z Wielkiej Brytanii (ponad 1,21 USD/kg średnio w latach 2013-2015), z Meksyku (1,11 USD/kg) oraz Kanady i Holandii (1,08 USD/kg). Ceny w pozostałych krajach importerach (Niemcy, Hiszpania, Francja) wahały się w latach 2013-2015 wokół 0,83-0,95 USD/kg.

Gruszki

W światowym eksporcie gruszek najważniejszą rolę odgrywają: Argentyna, Chiny, Holandia i Belgia. Wolumen dostaw z Argentyny w okresie 2013-2015 wynosił średnio 394 tys. ton i był o 9 tys. ton większy niż w okresie 2004-2006 (tab. 16). Średnioroczny wzrost wielkości eksportu w latach 2004-2015 wynosił 0,3%, a w ujęciu wartościowym 6,0%. Eksport z Chin zmniejszył się z 354 tys. ton w okresie 2004-2006 do 351 tys. ton w okresie 2013-2015, a udział tego kraju w eksporcie światowym spadł z 17 do 13%. W latach 2004-2015 średnioroczne tempo wzrostu wolumenu eksportu wynosiło 1,5%, a wartości sprzedaży aż 15,5% (największy wzrost na świecie). Eksport gruszek z Holandii zwiększał się w tempie 1,5% rocznie, a z Belgii 3,0% rocznie. Udział obu tych krajów łącznie w światowym eksporcie wynosił w latach 2004-2015 od

22 do 25%. Spośród pozostałych krajów liczących się w eksporcie (RPA, USA, Włochy, Chile, Hiszpania i Portugalia) najsilniej zwiększały się dostawy z Portugalii (12,7% średniorocznie) i z RPA (3,9% średniorocznie). Udział Polski w światowym eksporcie i reeksportie średnio w latach 2013-2015 wyniósł ok. 2%.

Tabela 16. Międzynarodowe obroty gruszkami

Kraje	Eksport				Import			
	tys. ton		mln USD		tys. ton		mln USD	
	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia
Świat	2067,3	2702,4	1547,0	2687,2	2094,0	2587,5	1677,0	2714,5
UE	938,4	1227,5	865,4	1239,0	1051,3	1116,4	989,2	1222,1
Polska	8,0	34,4	3,9	24,8	11,7	35,4	8,8	34,2
Holandia	275,5	345,0	258,8	401,1	134,6	156,5	111,8	183,8
Argentyna	385,8	394,9	191,0	361,5	0,7	0,6	0,4	0,6
Chiny	353,9	350,6	120,1	385,0	0,2	6,1	0,1	9,8
Belgia	245,9	303,6	240,6	291,8	84,7	48,2	69,8	42,4
Rosja	0,8	0,4	0,6	0,5	300,2	336,5	154,5	298,5
Włochy	151,8	148,6	160,7	194,7	125,6	98,5	103,2	119,3
USA	158,1	190,2	125,5	216,9	77,8	84,0	102,8	138,2
Niemcy	21,1	16,3	21,8	21,0	193,3	166,5	202,4	233,1
Hiszpania	136,2	118,0	102,2	112,1	42,9	47,3	39,1	45,5
RPA	133,4	208,7	78,6	182,2	0,0	0,1	0,0	0,1
Francja	42,9	25,7	31,7	24,9	120,1	120,9	116,1	138,8
Wielka Brytania	2,8	1,9	3,0	2,3	140,0	157,2	157,9	159,4
Brazylia	0,0	0,0	0,0	0,0	101,2	192,4	57,1	185,4
Litwa	2,3	104,8	1,7	51,5	5,2	103,5	3,9	59,4
Białoruś	0,1	92,1	0,0	23,0	4,5	110,9	3,0	90,1
Portugalia	42,8	113,5	34,3	100,4	22,7	13,4	18,7	14,8
Indonezja	0,1	0,0	0,2	0,0	78,4	105,6	39,4	94,9
Meksyk	1,0	0,0	0,0	0,1	85,4	85,1	70,8	105,2
Kanada	0,2	0,1	0,2	0,1	77,7	72,0	69,5	96,5
Chile	0,1	134,5	77,6	138,2	0,0	0,3	0,0	0,5

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

W imporcie gruszek nadal jeszcze dominuje Rosja. Embargo spowodowało jednak spadek przywozu, który w latach 2013-2015 wynosił średnio 337 tys. ton i 298,5 mln USD wobec 412 tys. ton i 425 mln USD w poprzednim trzyleciu. W latach 2004-2015 wolumen importu gruszek do tego kraju obniżał się w tempie 0,1% średniorocznie, zaś wartości przywozu wzrastał o 3,5% rocznie. Spośród krajów UE największymi importerami gruszek są Niemcy, Holandia, Wielka Brytania, Francja i Włochy. Średnio w latach 2013-2015 łączny import gruszek w Holandii i Wielkiej Brytanii wynosił 314 tys. ton wobec 275 tys. ton w latach 2004-2006.

Zmniejszał się natomiast przywóz tych owoców do Francji i Włoch (odpowiednio o 0,9 i 2,7% rocznie). Tendencje wzrostowe wykazywał import gruszek w Brazylii (średni roczny wzrost w latach 2004-2015 o 8,1%) oraz w Indonezji i USA. Zmniejszał się natomiast przywóz tych owoców do Meksyku.

Najwyższe ceny uzyskiwali dostawcy z Holandii, Włoch oraz z USA i w ostatnich latach z Chin. Najniższe były przeciętne ceny gruszek eksportowanych z Argentyny, RPA, Hiszpanii i Portugalii. Ceny importowe najwyższe były w dostawach na rynek USA (1,60 USD/kg) oraz Niemiec (1,40 USD/kg), Holandii, Włoch i Meksyku. Najmniej płaciło się dostawcom w Rosji i Indonezji (niespełna 0,90 USD/kg).

Udział krajów UE w światowym wolumenie eksportu brutto gruszek zwiększył się z 43% w latach 2004-2006 do 45% w latach 2013-2015, a w imporcie z 50 do 43%. Bilans handlu UE gruszkami był w latach 2013-2015 dodatni i wynosił 63 tys. ton. Zapotrzebowanie krajów importerów z UE pokrywane było głównie dostawami z krajów eksporterów netto z tego ugrupowania. Czołowymi dostawcami zewnętrznymi były: RPA, Argentyna i Chile. Łączny udział tych państw w imporcie unijnym w latach 2013-2015 przekraczał 21%. Gruszki poza granice UE kierowane były głównie do Rosji, a po wprowadzeniu przez ten kraj embarga do Białorusi. Stopniowo zwiększał się także eksport do Brazylii.

Śliwki

Największymi w świecie eksporterami brutto i netto śliwek są: Chile, Hiszpania, RPA, USA i Włochy (tab. 17). Łączny udział tych krajów w światowym wolumenie eksportu śliwek w latach 2013-2015 wyniósł 58%, a w wartości podaży 63,5% wobec odpowiednio 59,5 i 64% w latach 2004-2006. Spośród tych krajów bardzo wyraźnie zwiększa się eksport z Hiszpanii – średni wzrost roczny w latach 2004-2015 wyniósł 7,4%, a w ujęciu wartościowym 6,1%. Niewiele słabsze było tempo wzrostu eksportu śliwek z Włoch – 6,2%, przy wzroście wartości sprzedaży na poziomie 6,5%. W przypadku Chile wzrost notowany był jedynie w odniesieniu do wartości (4,4%), natomiast wolumen eksportu obniżał się o 0,5% rocznie. W RPA i w USA wartość wysyłanych śliwek zwiększała się szybciej (odpowiednio 6,7% i 3,5% rocznie) niż wielkość eksportu (odpowiednio 4,3 i 0,5%). W grupie mniej liczących się eksporterów netto tendencję wzrostową wykazuje eksport śliwek z Serbii i Mołdawii. Obniża się natomiast eksport z Francji i Holandii. Polska w całym okresie uczestniczyła w światowym eksporcie śliwek w ok. 1%.

Tabela 17. Międzynarodowe obroty śliwkami

Kraje	Eksport				Import			
	tys. ton		mln USD		tys. ton		mln USD	
	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia
Świat	482,1	622,0	467,8	746,6	505,8	902,6	564,4	899,2
UE	211,4	244,3	235,7	313,2	270,3	265,6	339,5	373,3
Polska	13,2	8,6	5,5	6,3	1,5	9,2	1,3	10,0
Hiszpania	75,8	99,1	84,0	121,7	10,7	5,7	13,7	9,2
Egipt	0,0	0,1	0,0	0,2	0,2	286,3	0,1	15,3
USA	50,6	49,6	61,4	75,0	35,2	23,1	49,3	50,0
Holandia	25,5	26,8	38,1	51,7	36,5	38,8	51,9	75,9
Rosja	0,0	0,1	0,0	0,0	49,5	62,0	29,8	63,6
Wielka Brytania	1,3	1,3	1,5	2,7	63,4	56,5	92,0	86,6
Włochy	30,4	55,1	34,5	64,2	16,8	10,1	21,3	15,7
Niemcy	8,0	4,3	9,7	6,2	50,2	49,0	53,3	61,0
RPA	37,7	69,3	33,0	84,6	0,3	0,4	0,5	0,7
Chile	0,1	85,9	87,4	126,3	0,0	0,0	0,0	0,1
Francja	22,7	14,3	27,8	24,3	22,2	17,4	27,2	23,5
Chiny	6,7	19,5	1,8	33,3	5,5	28,4	5,9	81,9
Brazylia	0,0	0,0	0,0	0,0	18,3	32,0	13,5	41,8
Kanada	0,0	0,0	0,0	0,0	25,5	19,9	32,6	39,3
Belgia	8,6	3,0	17,3	5,9	19,9	12,8	29,2	22,3
Serbia	6,7	23,8	1,8	16,1	0,0	0,6	0,0	0,2
Mołdawia	12,3	24,7	2,2	6,2	0,1	0,4	0,0	0,3

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

Brak jest wyraźnej tendencji wzrostowej importu śliwek w większości krajów, liczących się importerów. Przywóz śliwek do Rosji w latach 2004-2015 zwiększał się, jednak tempo wzrostu wynosiło jedynie niespełna 1% rocznie, podczas gdy wartość zwiększała się średnio o 5,6%. Średnio w latach 2013-2015 Rosja sprowadziła 62 tys. ton śliwek, podczas gdy w latach 2010-2012 było to 76 tys. ton. Nadal jednak wolumen importu pozostawał większy o 12,5 tys. ton niż w latach 2004-2006. Średnio o 2,0% rocznie (3,0% w ujęciu wartościowym) wzrastał także import tych owoców do Niemiec. Silniejszy wzrost przywozu obserwowany był na dotychczas mniej znaczących rynkach – chińskim (o 18,1%) i brazylijskim (8,3%). Spadek zarówno wolumenu, jak i wartości importu występował w dostawach do Wielkiej Brytanii oraz Holandii. W przywozie śliwek do USA i Kanady obserwowany był wzrost wartości dostaw przy zmniejszającej się jednocześnie skali wolumenu importu.

Ceny śliwek w handlu międzynarodowym systematycznie się zwiększały. Nieznacznie obniżały się jedynie ceny śliwek eksportowanych z Hiszpanii. Naj-

wyższe ceny otrzymywali dostawcy z Holandii (średnio 1,92 USD/kg) oraz z Francji (1,70 USD/kg) i Chile (1,64 USD/kg). Najniższe ceny były oferowane dostawcom z Serbii (0,70 USD/kg) oraz Mołdawii (0,25 USD/kg). Najwięcej za śliwki płacili odbiorcy z Chin – średnio 2,91 USD/kg w latach 2013-2015. Ceny importowe w USA wynosiły 2,26 USD/kg, a w Kanadzie 2,00 USD/kg. Najmniej płacili odbiorcy z Rosji – 1,03 USD/kg.

UE jest importerem netto śliwek. Ujemne saldo obrotów zmniejszyło się jednak z 62 tys. ton w latach 2004-2006 do 21 tys. ton w latach 2013-2015. W unijnym imporcie tych owoców udział państw trzecich, głównie RPA i Chile, wynosił w latach 2004-2015 ok. 30%. Udział państw trzecich w eksporcie śliwek z UE zwiększył się w tych okresach z 14 do 27%, głównie za sprawą rosnących dostaw do Szwajcarii oraz Brazylii. Największymi odbiorcami śliwek z UE były Wielka Brytania i Niemcy, a dostawcami Hiszpania i Włochy.

Wiśnie i czereśnie

Największymi w świecie eksporterami netto oraz brutto wiśni i czereśni² są USA, Chile i Turcja (tab. 18). W latach 2013-2015 łączny udział tych krajów w światowym wolumenie eksportu wiśni i czereśni wyniósł 45%, a w wartości 63%. Liczącymi się eksporterami z łącznym udziałem ok. 23% w wolumenie eksportu i 11% w jego wartości są także: Węgry, Hiszpania, Polska, Grecja i Serbia. Spośród tych krajów najszybciej zwiększał się eksport wiśni i czereśni z Grecji (23,0% średniorocznie w latach 2004-2015), Chile (20,0%), Hiszpanii (6,5%), USA (5,4%) i Turcji (5,1%). W Serbii wskaźnik ten nie przekraczał 3%. Słabą dynamikę wzrostową (0,9%) wykazywał eksport z Węgier. W Polsce, uczestniczącej w światowym wolumenie eksportu wiśni i czereśni w ok. 4%, tempo zmian w latach 2004-2015 było nieznacznie ujemne. Udział UE w światowym wolumenie eksportu obniżył się z 41% w latach 2004-2006 do 31,5% w latach 2013-2015, a w wartości eksportu z 30 do 19%.

Czołowym importerem wiśni i czereśni w świecie jest Rosja. Średnio w latach 2013-2015 w porównaniu do przeciętnego poziomu z lat 2004-2006 import tych owoców do Rosji zwiększył się niemal dwukrotnie do 75 tys. ton. Udział tego kraju w światowym wolumenie importu pozostał na poziomie 15%, a w wartości przywozu zmalał 6,5 do 5,5%. Największy wzrost w latach 2004-2015 dokonał się w imporcie wiśni i czereśni do Chin. Średnioroczne tempo wzrostu w tym czasie wynosiło 56% dla wolumenu i 67% dla wartości. Jeszcze w latach 2004-2006 do Chin sprzedawano średnio 0,4 tys. ton tych owoców (za 1,4 mln USD), podczas gdy w latach 2013-2015 było to już 65 tys. ton i 501 mln USD. Niewielki

² Brak odpowiednich danych nie pozwala na odrębną analizę światowego rynku obu tych gatunków owoców.

wzrost następowal w imporcie na rynek niemiecki – średnio o 2% rocznie i Wielkiej Brytanii (1,3%). W tempie ok. 6% rocznie rosły dostawy do USA i Kanady. Systematycznie spadały dostawy tej grupy owoców do Holandii i Włoch. W latach 2013-2015 łączny udział obu krajów w światowym imporcie wiśni i czereśni wynosił niespełna 4%.

Tabela 18. Międzynarodowe obroty wiśniami i czereśniami

Kraje	Eksport				Import			
	tys. ton		mln USD		tys. ton		mln USD	
	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia
Świat	231,0	469,5	655,7	1764,6	254,6	490,9	702,4	1957,2
UE	101,6	147,8	199,6	346,1	135,6	157,6	334,0	428,7
Polska	16,9	16,9	13,0	18,4	0,6	2,9	0,5	5,7
USA	46,1	80,3	209,3	459,2	9,5	12,3	38,9	66,6
Niemcy	6,0	5,6	12,1	15,9	52,2	64,0	108,1	148,4
Rosja	0,0	0,0	0,0	0,0	39,4	75,3	45,7	106,8
Turcja	43,2	57,5	113,6	141,0	0,0	0,0	0,1	0,0
Chile	0,0	74,2	76,0	501,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Chiny	0,1	0,0	0,2	0,0	0,4	64,7	1,4	500,6
Kanada	3,2	9,6	13,3	53,8	16,7	26,4	63,8	127,2
Hiszpania	18,9	30,0	53,3	90,0	1,9	1,3	8,7	7,4
Białoruś	0,1	16,1	0,0	5,3	4,8	21,3	2,3	29,3
Węgry	16,0	23,1	11,9	21,5	1,5	0,8	0,9	0,7
Wielka Brytania	0,2	0,2	1,0	1,4	19,6	17,8	74,0	68,6
Włochy	7,4	9,7	24,3	41,6	9,8	9,6	31,6	25,8
Holandia	5,6	5,3	15,7	30,5	14,5	8,4	31,4	30,8
Francja	8,9	5,5	28,5	16,5	6,5	7,4	15,6	26,0
Grecja	3,6	23,3	7,2	47,7	0,4	0,6	0,9	0,6
Belgia	5,3	3,5	18,0	13,2	8,5	7,2	19,6	24,3
Litwa	2,4	8,8	2,7	10,5	2,6	8,7	3,0	12,2
Austria	0,5	6,2	1,8	20,5	5,0	10,7	11,0	29,9
Mołdawia	4,7	9,6	1,7	11,4	0,1	5,5	0,0	8,8
Kazachstan	0,3	1,7	0,1	0,3	0,1	17,3	0,0	35,3

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

Średnie ceny w eksporcie wiśni i czereśni wykazują tendencję wzrostową i przeciętnie w latach 2013-2015 wynosiły 3,76 USD/kg. W okresie tym najwyższe ceny uzyskiwali dostawcy z Chile, USA, Wielkiej Brytanii i Holandii, a najniższe z Białorusi i Kazachstanu. Najwyższe ceny były w imporcie do Chin, a także do USA i Hiszpanii. Najmniej płacono w przywozie na Węgry i do Grecji.

Truskawki

Spośród krajów liczących się w światowym eksporcie truskawek średnioroczne tempo wzrostu ich eksportu w latach 2004-2015 najmniejsze było w Hiszpanii (1%). Średnio w latach 2013-2015 eksport z tego kraju wyniósł 281 tys. ton wobec 235 tys. ton przeciętnie w latach 2004-2006 – odpowiednio 37 i 39% udziału w światowym eksporcie (tab. 19). W UE znaczącymi eksporterami są także Holandia i Belgia. Sprzedaż z Holandii w latach 2013-2015 osiągnęła 62 tys. ton podczas gdy dostawy z Belgii wyniosły w tym czasie 47 tys. ton. Liczący się eksporterzy truskawek spoza Wspólnoty to przede wszystkim USA, Meksyk oraz Egipt i Maroko. Udział USA w światowych dostawach tych owoców zwiększył się z 16% w latach 2004-2006 do 19% w latach 2013-2015. Podobnie z 10 do 14% zwiększył się udział Meksyku. Eksport z Egiptu dynamicznie zwiększał się od 2004 do 2009 r. W kolejnych latach eksport spadał i w okresie 2013-2015 wyniósł średnio 37,5 tys. ton wobec 55 tys. ton przeciętnie w latach 2007-2009. Tendencji wzrostowych nie wykazuje wolumen eksportu z Maroka. Zarówno w Maroku, jak i w Egipcie zwiększa się jednak wartość sprzedaży truskawek. Udział Polski w światowym eksporcie truskawek w latach 2004-2006 i 2013-2015 nie przekraczał 2%. Udział Włoch obniżył się z 3,5% do niespełna 2%.

Największymi odbiorcami truskawek na świecie są USA (21%) i Kanada (15%), a z UE Niemcy (15%). Rosnące zapotrzebowanie importowe USA i Kanady pokrywane jest przede wszystkim dostawami z Meksyku, a Niemiec dostawami z innych krajów UE. W latach 2013-2015 na rynek niemiecki trafiało średnio 106 tys. ton truskawek, wobec 103 tys. ton przeciętnie w latach 2004-2006. Nie zwiększa się import realizowany przez Wielką Brytanię, a także Belgię, Holandię oraz Austrię. Dostawy truskawek do Rosji wyniosły w latach 2013-2015 ok. 53 tys. ton wobec 13 tys. ton w latach 2004-2006. Decydujący był wzrost przywozu z krajów pozaunijnych – głównie z Maroka i Egiptu.

Średnie ceny eksportowe truskawek w latach 2013-2015 wynosiły 2,77 USD/kg i były o 34% wyższe niż w latach 2004-2006. Najwyższe ceny w latach 2013-2015 płacono dostawcom z Holandii – 5,51 USD/kg, a najmniej z Polski i Egiptu – odpowiednio 1,38 i 1,95 USD/kg. Ceny importowe najwyższe były w Holandii i w Wielkiej Brytanii.

Bilans handlu truskawkami w UE jest dodatni. Dostawy realizowane są (przeszło 92% w latach 2013-2015) przez kraje członkowskie, głównie Hiszpanię. Łączny udział zewnętrznych partnerów w eksporcie UE zwiększył się z 6% w latach 2004-2006 do 13% w okresie 2013-2015. Najbardziej wzrastał eksport do Szwajcarii i Norwegii. W ramach Wspólnoty największy jest popyt na truskawki w Niemczech oraz Francji i Wielkiej Brytanii.

Tabela 19. Międzynarodowe obroty truskawkami

Kraje	Eksport				Import			
	tys. ton		mln USD		tys. ton		mln USD	
	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia
Świat	599,3	758,9	1240,2	2098,2	542,7	707,3	1104,5	1919,7
UE	417,3	505,7	896,7	1410,7	433,1	455,9	897,6	1282,2
Hiszpania	235,2	281,3	447,3	623,3	6,4	9,5	11,6	23,6
USA	98,2	142,3	238,5	457,0	56,0	151,3	101,8	377,8
Francja	35,9	14,7	81,2	48,6	118,3	85,9	222,6	201,7
Niemcy	12,5	15,5	28,5	43,7	103,3	106,4	200,1	258,6
Meksyk	60,3	104,4	92,0	220,0	16,3	16,4	19,0	30,4
Kanada	0,2	0,4	0,6	1,5	70,2	109,0	169,2	336,8
Belgia	45,0	46,7	130,3	173,3	34,4	29,8	65,6	91,3
Holandia	34,5	62,4	113,5	343,8	19,4	26,7	34,1	133,8
Włochy	21,9	15,3	56,4	44,5	34,8	35,2	65,1	84,0
Wielka Brytania	0,3	1,3	1,7	4,0	45,1	50,1	155,3	208,2
Rosja	0,0	0,0	0,0	0,0	13,2	53,3	16,0	97,1
Polska	23,2	16,7	18,7	23,0	3,4	13,3	6,7	27,8
Austria	1,7	1,3	3,8	4,1	22,0	19,4	37,3	48,1
Maroko	23,9	19,1	24,4	38,3	0,0	1,1	0,0	0,5
Egipt	6,4	37,5	3,4	73,1	0,0	0,0	0,0	0,0

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

Maliny

Największym światowym eksporterem malin jest Meksyk (tab. 20). Eksport z tego kraju w latach 2004-2015 systematycznie się zwiększał i w okresie 2013-2015 wyniósł 62 tys. ton. Drugim największym eksporterem brutto jest USA (w latach 2013-2015 ok. 43 tys. ton). Udział Meksyku i USA w światowym wolumenie eksportu utrzymywał się w całym badanym okresie na poziomie 52-58%. Udział Hiszpanii zwiększył się z 7 do 13,5%. Drugim dostawcą malin w UE i czwartym w świecie była Polska. Udział Polski w światowym eksporcie tych owoców spadł jednak z 19% w latach 2004-2006 do 8,5% w latach 2013-2015. Maliny z naszego kraju w przeciwieństwie do tych z Hiszpanii przeznaczane są głównie do przetwórstwa. Mniejsze jest znaczenie i skala dostaw malin z Holandii i Portugalii. Do liczących się eksporterów tych owoców spoza Unii należą Serbia, Gwatemala, Maroko i Chile. Spośród tych krajów zwiększa się eksport malin z Maroka i Gwatemali, a nie wykazuje tendencji wzrostowych z Serbii i Chile. W Chile produkcja malin w coraz większym stopniu zastępowana jest produkcją borówek wysokich.

Największymi odbiorcami malin na świecie są USA i Kanada. Na rynki te trafiają przede wszystkim owoce produkowane w Meksyku. Import malin do USA

w latach 2013-2015 wyniósł 116,5 tys. ton, pogłębiając ujemny bilans handlu tego kraju malinami. Import do Kanady wyniósł 40 tys. ton wobec 9 tys. ton w latach 2004-2006. Kanada, tak jak USA, jest importerem netto tych owoców. Pozostałymi liczącymi się odbiorcami w świecie są Niemcy, Wielka Brytania i Francja. Mniejsze znaczenie miały natomiast dostawy do Holandii i Austrii. Zwiększało się natomiast zapotrzebowanie na maliny w Hiszpanii, Belgii i we Włoszech.

Tabela 20. Międzynarodowe obroty malinami

Kraje	Eksport				Import			
	tys. ton		mln USD		tys. ton		mln USD	
	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia
Świat	110,5	191,6	272,4	1072,7	86,0	248,5	306,0	1441,2
UE	40,7	74,5	132,3	554,3	58,3	99,6	175,2	611,8
USA	42,1	43,0	52,2	297,3	21,1	116,5	97,1	632,9
Meksyk	19,4	61,8	79,3	212,0	0,4	0,1	0,3	1,2
Kanada	2,6	1,2	5,5	2,8	9,1	39,7	45,0	267,4
Polska	22,9	17,2	18,0	36,1	0,2	2,5	0,4	4,8
Hiszpania	8,9	26,9	66,3	243,5	0,4	5,2	1,5	27,4
Niemcy	1,7	2,1	3,1	14,8	13,0	24,0	20,5	136,7
Holandia	1,6	9,5	15,9	99,6	9,5	8,3	13,3	69,9
Wielka Brytania	0,0	0,5	0,6	2,3	7,6	17,0	67,1	138,6
Austria	1,2	2,5	1,6	7,3	11,6	9,2	11,4	27,4
Francja	1,2	1,8	9,1	18,8	5,1	11,7	28,3	70,2
Belgia	0,7	2,4	7,7	29,8	4,5	7,2	10,9	37,2
Serbia	5,9	6,5	5,3	11,3	0,1	0,0	0,1	0,1
Włochy	0,5	1,8	2,5	8,8	3,3	6,9	9,9	26,0
Portugalia	0,4	7,9	3,5	74,7	0,1	0,2	0,3	1,4
Gwatemala	1,4	6,4	1,9	13,6	0,0	0,0	0,0	0,1
Chile	4,6	1,0	26,4	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

Średnie ceny malin w eksporcie zwiększyły się z 2,47 USD/kg w latach 2004-2006 do 5,60 USD/kg w latach 2013-2015. Jeszcze bardziej (z 3,25 do 7,44 USD/kg) wzrosły ceny płacone za te owoce w eksporcie z UE. Najwięcej w latach 2013-2015 płacono się za maliny eksportowane z Belgii, Francji i Holandii – ponad 10 USD/kg. W tym samym czasie ceny malin z naszego kraju osiągały 2,10 USD/kg i były o 0,36 USD/kg wyższe od tych pochodzących z Serbii. Najwyższe ceny importowe w latach 2013-2015 były w Meksyku, Holandii, Wielkiej Brytanii i Portugalii – ponad 8 USD/kg.

Ujemny bilans obrotów malinami w UE pogłębił się z 17 tys. ton średnio w latach 2004-2006 do 23 tys. ton w latach 2013-2015. Unijny eksport realizo-

wany jest głównie na rynku wewnętrznym. Jedynie ok. 8% malin trafiało do takich odbiorców, jak Szwajcaria, Norwegia czy Rosja. Ok. 80% importu pokrywały dostawy z państw członkowskich – głównie z Hiszpanii, Polski i Holandii. Dostawy zewnętrzne to przede wszystkim oferta z Serbii, Meksyku i Maroko.

Porzeczki, borówki, agrest

Międzynarodowy handel porzeczkami i agrestem jest marginalny. Światowy eksport tych owoców w przeszło 95% realizowany jest przez państwa UE, zwłaszcza Polskę, a w mniejszym stopniu także przez Holandię, Francję i Czechy. Udział naszego kraju w światowym eksporcie porzeczek zwiększył się z 35% w latach 2004-2006 do 36% w okresie 2013-2015. Importerami tej grupy owoców są także państwa UE, zwłaszcza Niemcy, ale także Włochy, Wielka Brytania i Belgia. Spoza Wspólnoty najwięcej porzeczek kierowanych jest na rynek rosyjski oraz białoruski.

Główną rolę w eksporcie borówek odgrywają Kanada i USA (tab. 21). W ostatnich latach zwiększa się podaż eksportowa tych owoców z Chile. Swoją obecność na światowym rynku zaznaczają także coraz wyraźniej Argentyna i Maroko. Od kilku lat na mapie dostaw tych owoców swoją pozycję coraz wyraźniej zaznaczają Chiny.

Tabela 21. Międzynarodowe obroty borówkami

Kraje	Eksport				Import			
	tys. ton		mln USD		tys. ton		mln USD	
	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia
Świat	128,7	318,4	383,9	1544,5	112,9	302,8	340,8	1473,9
UE	13,4	71,4	76,8	511,5	26,5	95,5	136,6	656,4
USA	34,8	50,2	74,5	211,4	72,9	172,2	176,1	694,1
Kanada	61,3	97,1	91,1	173,7	23,0	46,1	49,9	185,0
Chile	12,5	84,3	106,5	528,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Holandia	2,0	15,1	18,2	138,8	2,2	19,4	13,0	141,8
Wielka Brytania	0,1	1,5	0,8	8,0	5,8	26,6	64,2	200,0
Hiszpania	1,4	22,7	16,0	195,7	0,1	5,1	0,8	34,4
Niemcy	1,1	2,7	3,8	19,6	2,5	15,3	12,0	108,9
Argentyna	3,4	14,4	30,3	102,3	0,0	0,2	0,0	0,2
Polska	2,7	11,3	12,7	58,9	1,9	1,9	3,7	10,2
Szwecja	2,6	6,3	5,4	15,9	2,4	3,2	5,2	14,8
Belgia	0,6	2,2	5,9	22,3	0,9	3,5	6,3	30,7
Rosja	4,9	0,5	9,5	0,8	0,1	1,7	0,2	8,9
Francja	0,8	2,0	6,1	17,1	0,4	3,9	3,5	23,2
Maroko	0,0	6,6	0,0	41,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Włochy	0,4	1,4	3,0	10,2	0,7	3,8	5,9	21,6

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

Ceny eksportowe borówek w latach 2013-2015 były o 64% wyższe niż w latach 2004-2006 i wynosiły 4,85 USD/kg. Najwięcej płacono w eksporcie z Belgii (10,19 USD/kg). Wysokie były także ceny wywozowe w Holandii, Francji i Hiszpanii. Najmniej otrzymywali eksporterzy z Kanady i Szwecji. W imporcie najwyższe ceny płacono w Belgii i Chile, a najmniej w USA i Kanadzie.

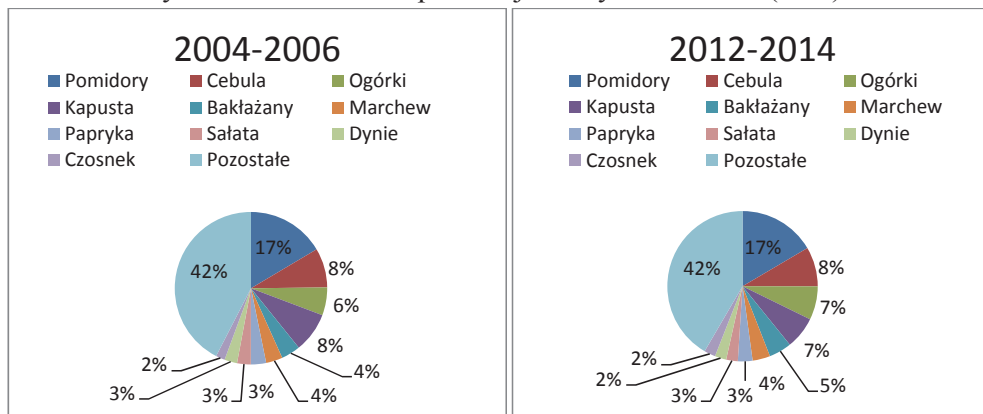
Unia Europejska jest importerem netto borówek. Głównymi odbiorcami tych owoców jest Wielka Brytania, ale zwiększa się też import do Francji, Austrii i Włoch. Największe znaczenie w pokryciu popytu importowego w UE mają dostawy z Hiszpanii, Holandii i Polski. Zewnętrzny przywóz stanowi ok. 40% łącznych dostaw tych owoców do Wspólnoty, a realizowany jest on głównie przez Chile, Argentynę i Maroko. Głównymi odbiorcami spoza UE są Norwegia i Szwajcaria.

2. Warzywa świeże

2.1. Produkcja światowa

W światowej produkcji warzyw w latach 2012-2014 z udziałem 16,5% dominowały pomidory (rys. 23). Kolejne 8,5% stanowiła cebula. Udział ogórków wzrósł z 6% w latach 2004-2006 do 7% w latach 2012-2014, a kapusty spadł z 8,5 do 7%. W zbiorach światowych liczyły się też bakłażany (5%), marchew (4%), papryka (3%), sałata i dynie (po 2,5 %) oraz czosnek (2,4%). Udział pozostałych gatunków warzyw nie przekraczał 2% produkcji światowej. Zbiory większości gatunków warzyw wykazywały w latach 2004-2014 tendencję wzrostową, a największe było średnioroczne tempo wzrostu produkcji szpinaku, czosnku, ogórków (po 6%), bakłażanów (5%), fasolki (5%) oraz marchwi (4%). Zbiory pomidorów rosły w tempie 3% rocznie, a cebuli w tempie 3,5% rocznie.

Rysunek 23. Struktura produkcji warzyw w świecie (w %)

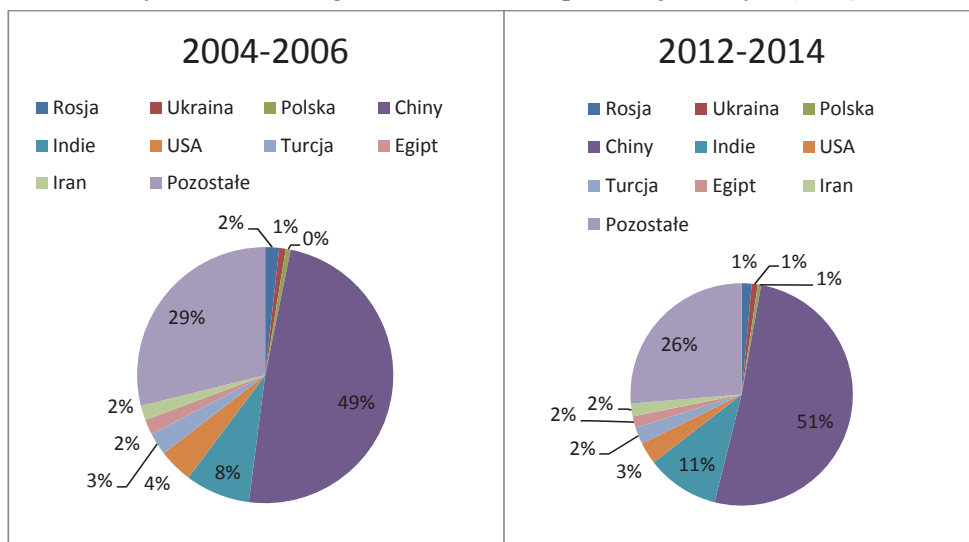
Źródło: na podstawie danych Faostat.

Największym w świecie producentem warzyw są Chiny (rys. 24). Udział tego kraju w światowych zbiorach systematycznie się zwiększa i w latach 2012-2014 przekroczył 51%, Chiny dominują w światowej produkcji wszystkich gatunków warzyw, a największy w latach 2012-2014 był udział tego kraju w zbiorach szpinaku (90%), fasoli (78%), czosnku (79%), ogórków (75%), grochu (61%) i sałaty (54%). Drugim w świecie producentem warzyw są Indie (udział ok. 11% w latach 2012-2014). W okresie tym Indie zajmowały drugie miejsce w światowej produkcji: kalafiorów (34%), cebuli (22%), warzyw dyniowatych (20%), groszku (22%), kapust (12,5%), pomidorów (11%) i czosnku (5%). Indie były trzecim w świecie producentem sałaty i cykorii (4%) oraz czwartym w świecie producentem fasoli (3%).

Relatywnie duży udział w produkcji światowej miały także USA (udział 3%) i Turcja (2,5%). USA liczyły się głównie w światowych zbiorach sałaty (16%), pomidorów (8%), cebuli (4%), marchwi (4%), warzyw dyniowatych (3,4%) i grochu (2%). Turcja to przede wszystkim liczący się producent porów (10,5%), pomidorów (7%), a także papryki (7%). Piątym w świecie producentem warzyw był Iran (2%). Silna dynamika wzrostu zbiorów w tym kraju, zwłaszcza pomidorów, ogórków, cebuli i warzyw dyniowych zadecydowała o wzroście znaczenia tego kraju w światowej produkcji warzyw.

Spośród krajów europejskich największymi producentami warzyw w latach 2012-2014 (z udziałami po ok. 1%) były Włochy i Hiszpania. Kraje te były największymi w Europie producentami pomidorów z udziałem w zbiorach światowych na poziomie łącznie ok. 6%, sałaty 7% oraz kalafiorów 4%. Bardzo duże jest znaczenie obu tych krajów w zbiorach karczochów. Hiszpania jest największym w UE producentem papryki, a jej udział w światowych zbiorach tego warzywa w latach 2012-2014 przekraczał 3%. Łączny udział pozostałych krajów UE w światowej produkcji warzyw wyniósł 3,5%, w tym Polski 0,5%. Polska liczyła się tylko w światowych zbiorach kapust (2%), kalafiorów (1%), marchwi i pozostałych warzyw korzeniowych (3%), porów (5%) i fasolki szparagowej (3%). W UE Polska była największym producentem kapust (22% produkcji we Wspólnocie), drugim producentem marchwi i ogórków (udział odpowiednio 14 i 18%). W produkcji cebuli z udziałem 10% zajmowaliśmy w UE trzecie, a w produkcji kalafiorów czwarte miejsce (13%).

Rysunek 24. Geograficzna struktura produkcji warzyw (w %)

Źródło: na podstawie danych Faostat.

W grupie krajów czołowych producentów **kapust** w latach 2004-2014 zbiory zwiększały się tylko w Indiach (5% średnioroczne) i na Ukrainie (2%). Produkcja w Indiach wzrosła w latach 2012-2014 w relacji do lat 2004-2006 o 50% do ok. 2,9 mln ton, a na Ukrainie o 30% do ok. 450 tys. ton. Udział Indii w światowych zbiorach kapusty zwiększył się z 9 do 12,5%, a Ukrainy z 2 do prawie 3%. W Chinach średnio produkcja w latach 2012-2014 była zbliżona do poziomu z lat 2004-2006, a udział tego kraju spadł z 48 do 46%. W krajach UE, głównie z powodu spadku popytu na te warzywa, produkcja wykazywała tendencję spadkową (1,2% średnio w latach 2004-2014). Produkcja obniżała się też w Rosji (1,5% średniorocznie).

Zbiory **cebuli** w latach 2004-2014 wzrastały w większości krajów liczących się w produkcji tego warzywa na świecie. Największy wzrost produkcji wynoszący 10% średniorocznie miał miejsce w Indiach. Znacznie wolniej, w tempie 2% rocznie, zwiększały się zbiory w Chinach oraz Iranie. Chiny nadal pozostają największym producentem cebuli na świecie, jednak dystans dzielący je od Indii wyraźnie się zmniejszył. W latach 2004-2006 udział Chin wynosił 29%, a Indii 14%, a w latach 2012-2014 odpowiednio 26 i niemal 22%. W krajach UE ogółem zbiory cebuli wahały się od 560 do 630 tys. ton. Tendencja spadkowa w produkcji wystąpiła w USA (1,7% rocznie) i Turcji (1,3% rocznie).

Średnioroczne tempo wzrostu produkcji **pomidorów** na świecie w latach 2004-2014 wyniosło 3%. Znacznie szybciej rosła produkcja w Indiach (9% rocznie), w Chinach (6%) i w Iranie (4%). W latach 2012-2014 udział Indii w global-

nych zbiorach pomidorów przekroczył 11%, a Chin 30%. Produkcja pomidorów w USA, Turcji i Egipcie zwiększała się w analizowanym okresie wolniej niż w świecie, tym samym udział tych państw w globalnych zbiorach pomidorów zmniejszał się i w latach 2012-2014 wynosił 8, 7 i 5% (wobec 10, 7,5 i 6% w latach 2004-2006). Produkcja pomidorów w UE obniżyła się z 18 mln ton w latach 2004-2006 do 16 mln ton w latach 2012-2014. Przyczyniło się do tego zmniejszenie zbiorów u dwóch największych unijnych producentów tego gatunku, to jest we Włoszech (z 7 do 5,5 mln ton) oraz w mniejszym stopniu w Hiszpanii (z 4,3 do 4,2 mln ton).

W latach 2012-2014 światowa produkcja **marchwi** wynosiła 38 mln ton wobec 27,5 mln ton w latach 2004-2006. Decydujące było zwiększenie z 9 do 17 mln ton produkcji w Chinach. Spadek produkcji w UE zaważył na zmniejszeniu udziału tego ugrupowania w światowych zbiorach marchwi z 22 do 14,5%. Podstawowe znaczenie miał spadek produkcji w Polsce (główny producent w UE) i w Wielkiej Brytanii. Wzrosły zbiory na Ukrainie, a udział tego kraju w światowej produkcji marchwi w latach 2012-2014 wyniósł ponad 2% i był wyższy od udziału Polski. Produkcja marchwi w USA spadła z 1,6 do 1,4 mln ton, a w Rosji z 1,8 do 1,6 mln ton, a udział tych krajów w produkcji obniżył się z odpowiednio 6,5 i 5 do 4 i 3,5%.

Światowa produkcja **kalafiorów** w latach 2004-2014 zwiększała się w tempie 3% rocznie i w okresie 2012-2014 wyniosła 23 mln ton. Największa była dynamika wzrostu zbiorów w Indiach (6% rocznie). Udział tego kraju w zbiorach kalafiorów wzrósł z 27% w okresie 2004-2006 do 34% w latach 2012-2014, a udział Chin spadł z 41 do 39%. Łączne zbiory kalafiorów w UE wykazywały w latach 2004-2014 tendencję spadkową, a decydujące było obniżenie produkcji we Francji (z 374 do 341 tys. ton) oraz we Włoszech (z 499 do 416 tys. ton). O 36% do 461 tys. ton zwiększyły się zbiory tych warzyw w Meksyku (udział w zbiorach światowych utrzymał się na poziomie 2%) i o 6% do 1,2 mln ton w USA (5% udział).

O sytuacji na światowym rynku **ogórków** decydują Chiny, których udział w światowych zbiorach zwiększył się z 64% w latach 2004-2006 do 75% w latach 2012-2014. Średnioroczne tempo wzrostu produkcji w tym kraju w latach 2004-2014 wynosiło prawie 8%. Poza Chinami liczącymi się producentami ogórków są: Turcja, Iran i Rosja. Produkcja w Rosji, tak jak i na Ukrainie, w latach 2012-2014 wykazywała silną tendencję wzrostową. Zbiory ogórków w UE w ostatnim trzyleciu wyniosły 2,8 mln ton wobec 2,6 mln ton w latach 2004-2006. Decydujący był wzrost produkcji w Hiszpanii – z 558 do 760 tys. ton.

2.2. Światowy handel zagraniczny wybranymi warzywami

Cebula

Największym w świecie eksporterem cebuli świeżej (i suszonej) są Indie (tab. 22). W latach 2013-2015 udział tego kraju w światowym wolumenie eksportu cebuli wynosił 16% wobec 19% w latach 2004-2006, a w wartości eksportu wzrósł z 11 do 14%. W latach 2004-2015 największe było tempo wzrostu eksportu (6,9% średniorocznie) z Chin. Udział tego kraju w wolumenie sprzedaży cebuli w okresie 2013-2015 wyniósł 10%, a w ujęciu wartościowym 14% wobec odpowiednio 4 i 7% w latach 2004-2006. Wysokie (5,5%) było także średnioroczne tempo wzrostu sprzedaży cebuli z Egiptu. Eksport z tego kraju na średnim poziomie 452 tys. ton w latach 2013-2015 stanowił 6% wielkości światowego eksportu tych warzyw. W Chinach i Egipcie tempo wzrostu wartości eksportu było największe spośród liczących się krajów eksporterów i wynosiło odpowiednio 16 i 21%. Większym niż Chiny i Indie eksporterem cebuli była Holandia, ale bardzo duże znaczenie tego kraju w światowej podaży eksportowej (27%) spowodowane jest reeksportem cebuli z innych krajów UE i z krajów Półkuli Płd. Eksport brutto cebuli z Holandii wzrósł z 900,5 tys. ton średnio w latach 2004-2006 do ponad 2,1 mln ton w latach 2013-2015. Drugim spośród państw UE eksporterem cebuli jest Hiszpania, której udział w eksporcie światowym zwiększył się z 2% do przeszło 4%. Duży udział UE w eksporcie brutto cebuli w świecie (38% w latach 2013-2015) wynikał ze znacznego zaangażowania Holandii. Eksport z USA wzrósł z 319 do 334 tys. ton, ale udział tego kraju w eksporcie światowym pozostał na poziomie 5%. Łączny udział Argentyny, Nowej Zelandii i Turcji wynosił w latach 2013-2015 ok. 6%. Spośród tych krajów zwiększały się dostawy na rynek światowy jedynie z Turcji.

Największymi na świecie importerami cebuli są USA, Malezja oraz Wielka Brytania. W latach 2013-2015 łączny udział tych państw w wolumenie importu wynosił niemal 20%, a pod względem wartości 25,5%. Przywóz cebuli do Rosji zmniejszył się z 533 tys. ton w latach 2004-2006 do 290 tys. ton w latach 2013-2015, a wartość przywozu do tego kraju wzrosła ze 113 do 141 mln USD. Relatywnie stabilny był wolumen importu cebuli do Niemiec. Średnio w latach 2013-2015 przywóz do tego kraju wynosił 255 tys. ton i 178 mln USD. Niższe od światowego tempo wzrostu przywozu cebuli do UE spowodowało spadek udziału tego ugrupowania w imporcie światowym z 28% w latach 2004-2006 do 26% w latach 2013-2015. Popyt na cebulę najszybciej zwiększał się w Arabii Saudyjskiej, Brazylii i Zjednoczonych Emiratach Arabskich. Łączny udział tych krajów w imporcie w latach 2013-2015 wynosił 13%, a w ujęciu wartościowym 10%. Spośród tych krajów największe znaczenie miała Arabia Saudyjska, której import w tym czasie wynosił średnio 322 tys. ton i 121 mln USD. Nieduże (ok. 1% śred-

niorocznie) było tempo wzrostu przywozu do Japonii i Kanady. Udział Japonii w światowym wolumenie importu w latach 2013-2015 wynosił 5%, a Kanady 3%.

Tabela 22. Międzynarodowe obroty cebulą

Kraje	Eksport				Import			
	tys. ton		mln USD		tys. ton		mln USD	
	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia
Świat	5589,0	5999,3	1205,9	2645,5	2866,8	3223,2	1048,4	1840,4
UE	1624,5	2969,5	560,5	1072,4	1435,8	1770,3	597,6	993,3
Meksyk	273,2	384,1	240,7	367,2	63,3	67,1	22,8	36,2
Holandia	900,5	2106,3	261,7	612,3	93,2	217,5	36,3	116,9
Indie	1075,1	1263,8	181,9	450,5	2,2	35,3	0,6	12,4
USA	318,6	333,7	147,0	237,4	301,1	474,4	222,3	393,0
Chiny	519,2	782,0	120,6	414,1	1,1	0,3	0,3	0,2
Malezja	100,7	50,2	24,0	22,5	434,9	465,8	101,6	189,9
Rosja	1,3	10,1	0,2	1,3	533,4	289,9	112,6	141,1
Wielka Brytania	8,0	6,6	6,0	4,5	310,0	407,7	146,6	233,7
Egipt	277,9	452,4	29,5	212,7	0,6	0,1	0,1	0,1
Niemcy	59,3	96,0	25,6	47,7	270,3	255,1	123,2	177,6
Hiszpania	240,1	330,6	84,8	152,1	39,9	50,7	15,6	23,6
Japonia	0,1	4,0	0,0	1,8	308,0	319,0	99,7	158,9
Arabia Saudyjska	12,1	0,2	2,5	0,1	233,4	321,7	38,1	121,1
Kanada	60,9	63,5	28,1	36,9	167,6	182,2	78,2	143,8
Francja	70,8	115,9	53,1	84,4	107,7	136,4	50,2	92,1

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

Spośród liczących się w świecie eksporterów najwyższe w latach 2013-2015 były ceny w ofercie z Meksyku. Niższe o 70% od przeciętnych w świecie były natomiast w tym okresie ceny w USA, a o ok. 30% mniej płacono w eksporcie z Chin. Najniższe ceny uzyskiwali eksporterzy z Argentyny i Holandii. Ceny w imporcie cebuli najniższe były w Brazylii, Zjednoczonych Emiratach Arabskich oraz w Malezji i Arabii Saudyjskiej. Najwięcej za te warzywa płacono w USA oraz Niemczech. Wzrastały też ceny płacone przez odbiorców z Rosji, jednak w latach 2013-2015 nadal nie były one wyższe od średniej światowej.

UE jest eksporterem netto cebuli ze stale powiększającą się nadwyżką w handlu – ze 188 tys. ton średnio w latach 2004-2006 do 527 tys. ton w latach 2013-2015. Ok. 85% dostaw cebuli na rynek Wspólnoty realizowane było przez państwa członkowskie – głównie Holandię, Hiszpanię i Polskę. Dostawcami spoza UE były przede wszystkim Nowa Zelandia i Egipt. W unijnym eksporcie udział odbiorców zewnętrznych wynosił ok. 30%. Największe znaczenie miały

dostawy do Senegalu i na Wybrzeże Kości Słoniowej, a do 2014 r. także do Rosji. Największymi odbiorcami cebuli z UE były Wielka Brytania, Niemcy i Belgia.

Pomidory

Czołowymi w świecie eksporterami pomidorów są Meksyk z udziałem w latach 2013-2015 wynoszącym 20%, Holandia (15%) i Hiszpania (13%) (tab. 23). W ujęciu wartościowym udział tych krajów wynosił odpowiednio 21, 21,5 i 15%. Zwiększało się ponadto znaczenie dostaw z Turcji, Maroka i Jordanii (łączny udział w wolumenie eksportu światowego prawie 20%). Wolumen eksportu pomidorów z USA oraz z Belgii utrzymywał się w latach 2004-2015 na poziomie 200 tys. ton, co stanowiło ok. 3% światowych dostaw tych warzyw. Najsilniejsze w latach 2004-2015 było tempo wzrostu eksportu brutto z Francji (8,8% średniorocznie). Eksport z tego kraju średnio w latach 2013-2015 wyniósł 242 tys. ton i był większy niż w latach 2004-2006 o 116%. Nieznacznie słabsze było tempo wzrostu eksportu z Turcji (7,9%) i z Maroka (6,5%). Udział UE w wolumenie eksportu pomidorów w latach 2013-2015, tak jak w latach 2004-2006, wyniósł 40%, a w ujęciu wartościowym spadł z 58 do 50,5%. Udział Polski w światowym eksporcie brutto pomidorów nie przekraczał 1%.

Czołowym importerem pomidorów w świecie są USA. Średni przywóz do tego kraju w latach 2013-2015 na poziomie 1,5 mln ton i ponad 2,0 mld USD był wyższy niż w latach 2004-2006 odpowiednio o 62 i 73%. Drugie miejsce w imporcie należało do Rosji. Import realizowany przez ten kraj zwiększył się z 352 tys. ton i 219 mln USD w latach 2004-2006 do 789,5 tys. ton i 941 mln USD w latach 2013-2015. Dostawy z UE zastąpione zostały przywozem z innych krajów, głównie z Maroka, Egiptu i Turcji. Import do Niemiec wzrósł z 684 tys. ton i 958 mln USD do 752 tys. ton i ponad 1,3 mld USD. Spośród krajów UE wzrost przywozu miał też miejsce we Francji, Holandii i Hiszpanii. Nie zmieniał się znacząco import realizowany przez Wielką Brytanię, najważniejszego obok Niemiec importera brutto i netto pomidorów w UE. Udział UE w imporcie brutto pomidorów stopniowo się obniżał i w latach 2013-2015 wynosił 44% światowego wolumenu dostaw i 52% wartości przywozu (odpowiednio 53 i 62% w latach 2004-2006). Import realizowany przez Pakistan wzrósł z 1,6 tys. ton w latach 2004-2006 do 274 tys. ton w latach 2013-2015. Niewielki wzrost notowano także w przywozie do Kanady, a spadały dostawy do Arabii Saudyjskiej.

Tabela 23. Międzynarodowe obroty pomidorami

Kraje	Eksport				Import			
	tys. ton		mln USD		tys. ton		mln USD	
	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia
Świat	5339,5	6128,6	4804,4	7784,4	3600,2	4879,8	4175,1	6757,8
UE	2458,4	3093,7	2931,7	4420,3	2594,8	3142,9	3152,5	4589,7
Meksyk	1443,2	1544,6	970,1	1815,7	26,7	12,5	18,2	25,4
USA	200,8	210,9	241,3	346,7	958,7	1553,7	1184,4	2050,6
Holandia	817,7	1117,6	1183,4	1885,8	216,3	238,2	264,6	348,6
Hiszpania	990,5	969,5	1019,4	1218,3	105,9	140,2	36,0	89,3
Niemcy	33,9	21,6	46,7	41,4	684,4	751,8	957,8	1391,7
Francja	112,2	242,1	150,1	392,4	447,1	550,9	426,5	620,9
Rosja	0,0	4,1	0,0	1,4	352,4	789,5	218,9	941,9
Wielka Brytania	4,7	4,0	9,2	9,4	420,3	412,1	653,1	660,8
Turcja	263,3	536,5	143,2	394,3	0,0	0,2	0,0	0,2
Jordania	218,3	516,0	94,3	349,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kanada	141,7	163,9	287,1	347,2	177,1	205,0	209,4	312,3
Maroko	206,2	453,6	124,9	449,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Syria	605,1	0,0	109,4	0,0	53,7	0,0	6,1	0,0
Belgia	199,4	235,3	247,1	297,5	65,2	98,0	92,9	166,8
Włochy	102,5	109,0	178,1	235,9	92,5	127,6	107,3	149,4
Pakistan	2,4	9,6	0,4	3,7	1,6	274,0	0,2	116,5

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

Ceny pomidorów w eksporcie z Turcji, Jordanii, Maroka i Meksyku były w latach 2013-2015 o 30-50% niższe od oferowanych przez dostawców z UE. Najniższe ceny płacili odbiorcy z Arabii Saudyjskiej i Pakistanu. Średnio w latach 2013-2015 ceny importowe w tych krajach stanowiły 30% średnich cen możliwych do uzyskania w UE. Najwyższe ceny oferowane były na rynku niemieckim oraz brytyjskim.

Ujemny bilans handlu pomidorami w UE zmniejszył się ze 162,5 tys. ton w latach 2004-2006 do 83 tys. ton w latach 2013-2015. Udział dostawców zewnętrznych (głównie Maroka i Turcji) wynosił w ostatnim analizowanym trzyleciu ok. 15%. Najważniejszymi dostawcami do UE były Hiszpania, Holandia i Belgia. Największymi odbiorcami tych warzyw ze Wspólnoty były Niemcy, Wielka Brytania oraz Francja. Najważniejszym odbiorcą zewnętrznym była do 2014 r. Rosja.

Kapusty

Liderem stale umacniającym swoją pozycję w światowym eksporcie brutto kapust (białej, czerwonej, włoskiej) są Chiny. Udział Chin w wolumenie światowego eksportu tych warzyw wzrósł z 11% w latach 2004-2006 do 29% w latach 2013-2015, a w wartości eksportu z 5 do 26% (tab. 24).

Tabela 24. Międzynarodowe obroty kapustami

Kraje	Eksport				Import			
	tys. ton		mln USD		tys. ton		mln USD	
	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia
Świat	1997,1	1522,2	451,8	1096,7	1036,0	1855,5	569,1	1265,6
UE	461,5	630,7	260,2	429,2	474,0	601,7	317,4	468,7
Polska	95,4	125,9	19,9	46,4	2,7	16,3	1,3	8,8
Meksyk	1209,4	104,3	31,1	59,1	19,3	4,7	2,0	1,6
USA	200,6	252,1	158,7	304,6	156,1	312,9	89,6	266,6
Hong Kong	0,1	0,6	0,0	0,8	144,3	599,2	38,8	247,2
Chiny	125,6	571,4	25,7	330,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Kanada	44,3	60,2	18,1	37,3	141,6	174,1	101,9	253,7
Niemcy	63,2	88,3	23,8	38,8	124,5	137,8	104,6	143,5
Holandia	103,8	166,4	64,5	112,0	47,9	71,2	40,1	62,3
Rosja	1,1	5,3	0,1	0,8	141,6	191,9	33,7	86,4
Malezja	14,3	11,8	3,2	6,0	60,0	108,2	17,8	50,3
Japonia	0,7	0,6	0,4	0,8	118,9	60,9	107,8	71,0
Hiszpania	70,5	74,2	59,0	82,8	6,9	8,0	3,3	4,5
Włochy	51,6	58,1	43,9	75,3	12,7	18,5	7,2	12,1
Singapur	1,3	1,4	0,6	0,8	53,5	61,8	20,6	34,4
Kazachstan	15,3	1,4	2,7	0,3	6,0	90,0	0,4	23,1

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

Ważnym eksporterem brutto są także USA. Udział tego kraju w wolumenie eksportu światowego zmniejszył się jednak z 17 do 13%, a w wartości eksportu z 29 do 24%. Udział Holandii w wolumenie światowego eksportu brutto wzrósł z 5 do 9%, a w wartości eksportu spadł z 12 do 9%. Czwartym w świecie eksporterem brutto kapust jest Polska. W latach 2013-2015 udział naszego kraju w wolumenie światowego eksportu kapust wyniósł 6,5% i był o 1,7 p.p. niższy niż w latach 2004-2006. W wartości eksportu udział Polski zmniejszył się o 0,1 p.p. do 3,6%. Liczącymi się w świecie eksporterami brutto kapust były także: Niemcy, Włochy i Hiszpania, a spoza Unii – Meksyk, Kanada i Macedonia. Łączny udział tych krajów w światowym eksporcie brutto w latach 2013-2015 wyniósł 22,5%, a w wartości eksportu 25%. Największym importerem netto kapust pozostawała Rosja. Zapotrzebowanie w tym kraju wyniosło w latach 2013-2015 średnio 192 tys. ton i było większe o 35,5% od wykazywanego w latach 2004-2006. Duży był także przywóz warzyw z tej grupy do Kanady, Japonii, Malezji i Singapuru. Spośród tych krajów tendencję spadkową wykazywał tylko import w Japonii. Najsilniej (o 7,4% rocznie w okresie 2004-2015) wzrastał przywóz do Malezji.

Średnie ceny płacone za kapusty w eksporcie wzrosły z 0,23 USD/kg w latach 2004-2006 do 0,72 USD/kg w latach 2013-2015. Najwięcej płacono w dostawach

z Włoch, USA, Hongkongu oraz Japonii i Hiszpanii. Najmniej płacono w dostawach z Polski i Chin. Najwyższe ceny były w imporcie do Kanady i Japonii.

Import netto kapust do UE w latach 2004-2006 wynosił średnio 5 tys. ton. W latach 2013-2015, przy ujemnej wartości przywozu, ilościowy bilans handlu był już dodatni i wynosił 37 tys. ton. Obroty kapustami w UE odbywają się głównie (85% eksportu i 95% importu) pomiędzy państwami stowarzyszonymi. Głównymi dostawcami tych warzyw są Hiszpania i Holandia, a spoza UE Macedonia. Największymi odbiorcami kapust były natomiast Niemcy, Wielka Brytania i Czechy, a spoza UE – Rosja, a po 2014 r. Białoruś.

Kalafiory i brokuły

W światowym eksporcie brutto kalafiorów i brokułów dominują trzy kraje, tj. Hiszpania, Francja i Meksyk. W latach 2013-2015 udział tych krajów w wolumenie i wartości światowego eksportu wyniósł odpowiednio 56 i 58% wobec 55 i 61% w latach 2004-2006 (tab. 25). Znacząco, bo z 83 do 119 tys. ton i z 64 do 139 mln USD wzrosły dostawy tej grupy warzyw z USA. Eksport z Chin w latach 2013-2015 wynosił 91 tys. ton i był o ponad 20% mniejszy niż w okresie 2004-2006, przy czym wartość wzrosła z 44 do 73 mln USD. Ostatnim spośród liczących się dostawców kalafiorów są Włochy. W latach 2013-2015 kraj ten dostarczał na światowy rynek 66 tys. ton kalafiorów, o 36% więcej niż w latach 2004-2006, a wartość tych dostaw wzrosła o 53% do 76 mln USD. Spośród mniej znaczących eksporterów brutto największy udział w rynku miała w latach 2013-2015 Gwatemala (3%) oraz Holandia (2%). Obniżyło się znaczenie dostaw z Ekwadoru (z 4 do 1%), a z Jordanii utrzymało się na poziomie 2%.

W imporcie kalafiorów i brokułów największy jest udział Wielkiej Brytanii. W latach 2013-2015 kraj ten sprowadzał średnio 165 tys. ton tych warzyw (o 34% więcej niż w latach 2004-2006). Stanowiło to 17% światowego wolumenu przywozu. Na relatywnie stałym poziomie 70-75 tys. ton utrzymywały się dostawy na rynek niemiecki – drugiego odbiorcy kalafiorów w UE i trzeciego w świecie. Zapotrzebowanie importowe na kalafiory w Kanadzie w latach 2013-2015 wynosiło średnio 79 tys. ton i było o 40% większe niż w pierwszym trzyleciu analizy. Przywóz kalafiorów i brokułów zwiększał się także we Francji, Holandii oraz w Belgii i Czechach. Duży wzrost w latach 2013-2015 zanotowano w przywozie do Malezji (o 111% względem lat 2004-2006), Tajlandii (o 388%) i USA (o 151%).

Tabela 25. Międzynarodowe obroty kalafiorami i brokułami

Kraje	Eksport				Import			
	tys. ton		mln USD		tys. ton		mln USD	
	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia
Świat	899,3	1108,3	693,4	1116,1	481,1	606,5	437,7	679,0
UE	564,3	681,9	534,9	738,6	413,6	560,1	424,5	624,2
Hiszpania	256,7	342,0	293,3	415,9	7,5	5,8	6,5	5,4
Francja	181,4	147,8	132,2	129,5	40,9	49,5	40,3	54,7
Meksyk	109,5	195,0	39,1	157,3	39,5	6,0	6,9	3,8
Wielka Brytania	4,4	7,3	5,5	8,7	123,4	165,2	166,1	214,2
USA	83,0	118,9	63,7	138,9	10,5	26,3	6,5	22,7
Chiny	114,7	90,8	44,4	73,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Niemcy	19,0	19,6	14,8	17,7	76,0	71,6	63,0	71,7
Kanada	8,5	12,9	5,1	11,4	56,9	79,4	44,2	101,7
Włochy	48,3	65,6	49,5	75,9	16,2	19,8	14,0	21,1
Holandia	23,1	29,3	19,4	30,8	32,5	44,1	29,3	46,2
Malezja	0,1	0,7	0,1	1,1	28,1	59,2	23,9	62,1
Belgia	9,0	10,5	5,9	10,0	21,3	29,7	19,6	30,4
Polska	14,9	26,0	5,4	18,3	5,1	23,1	4,8	25,9
Gwatemala	24,4	38,4	13,4	24,2	0,0	0,4	0,0	0,5
Czechy	2,1	3,5	1,5	3,4	23,2	26,4	12,5	18,6

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

Najwyższe ceny uzyskiwali eksporterzy kalafiorów i brokułów z Hiszpanii oraz z USA i Włoch. Najmniej płacono dostawcom z Gwatemali i Jordanii. Najwyższe ceny notowane były w imporcie do Wielkiej Brytanii i Kanady, natomiast najmniej otrzymywali dostawcy w przywozie do Tajlandii, a także do Czech i USA.

UE to eksporter netto kalafiorów i brokułów. W latach 2013-2015 eksport brutto tej grupy warzyw wyniósł średnio 685 tys. ton, a netto 147 tys. ton wobec odpowiednio 570 i 155,5 tys. ton przeciętnie w latach 2004-2006. Dostawcami tej grupy warzyw na rynek Wspólnoty były w 99% państwa członkowskie. Unijny eksport także realizowany był w głównie wewnątrz ugrupowania, a jedynie łącznie ok. 5% wolumenu trafiało do Szwajcarii, Norwegii i Rosji. Głównymi dostawcami kalafiorów i brokułów były: Hiszpania, Francja i Włochy, a odbiorcami: Niemcy, Wielka Brytania i Holandia.

Marchew

W latach 2013-2015 niemal jedna czwarta (24%) światowego wolumenu brutto eksportu marchwi pochodziła z Chin wobec 21% w latach 2004-2006 (tab. 26). Niewiele mniej, bo 19,5% marchwi w latach 2013-2015 dostarczała Holandia. Mniejszych dostawcami tych warzyw były także: Belgia, Francja,

Hiszpania i Włochy. W latach 2004-2015 eksport z Włoch utrzymywał się na poziomie ok. 60 tys. ton rocznie, a z Francji wahał się od 38 do 44 tys. ton. Dostawy z Belgii w latach 2013-2015 wyniosły średnio 64 tys. ton i były o 18% wyższe niż w latach 2004-2006. W Hiszpanii nastąpił wzrost o 3,5% do 62,2 tys. ton. Udział UE w dostawach marchwi na rynek światowy w latach 2013-2015 wyniósł 42% wobec prawie 50% w latach 2004-2006. Liczącymi się dostawcami marchwi na rynek światowy były: USA, Izrael, Kanada i Meksyk. Spośród tych krajów eksport obniżał się w USA i w latach 2013-2015 wyniósł średnio 116,5 tys. ton. Największy był wzrost eksportu z Izraela – z 19 tys. ton średnio w latach 2004-2006 do 128 tys. ton w latach 2013-2015.

Tabela 26. Międzynarodowe obroty marchwią

Kraje	Eksport				Import			
	tys. ton		mln USD		tys. ton		mln USD	
	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia
Świat	1443,2	2028,8	553,9	1040,7	1248,2	1499,2	468,0	772,8
UE	840,4	1113,5	317,8	527,3	924,1	1076,8	328,1	505,4
Chiny	368,9	619,6	102,8	295,9	0,2	0,0	0,0	0,0
Holandia	319,8	501,6	79,3	199,1	31,8	69,7	15,1	40,8
Belgia	122,9	144,8	43,2	64,3	267,7	258,5	48,0	64,7
USA	125,4	116,5	105,1	131,2	100,3	180,5	37,8	88,7
Niemcy	27,6	34,6	11,7	18,4	192,3	251,3	88,8	142,9
Francja	105,1	99,3	40,1	43,6	108,1	142,0	45,5	74,6
Kanada	72,8	85,9	29,3	43,3	144,9	115,0	88,8	115,3
Rosja	0,0	2,9	0,0	0,5	125,7	226,3	29,1	107,8
Hiszpania	95,5	98,9	55,5	62,2	14,9	14,3	4,4	4,3
Meksyk	74,5	91,4	10,9	36,8	24,3	8,7	5,8	5,8
Włochy	95,1	72,2	59,7	59,0	8,1	11,7	3,6	6,6
Korea	0,1	0,2	0,0	0,1	70,3	96,8	26,4	46,6
Wielka Brytania	15,9	33,1	8,8	15,0	71,6	44,2	38,5	34,5
Japonia	0,3	0,3	0,1	0,2	88,0	75,8	36,2	37,8
Izrael	19,4	127,6	7,3	71,1	0,0	4,4	0,0	2,2

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

Najwięksi importerzy brutto marchwi to Belgia i Niemcy. Łączny udział tych dwóch krajów w światowym imporcie w latach 2013-2015 wyniósł 21% i ze względu na nieznacznie obniżający się przywóz do Belgii był mniejszy niż w latach 2004-2006 o 5 p.p. Import brutto do Francji zwiększył się o ponad 31% do 142 tys. ton. Najwięksi odbiorcy spoza UE to Rosja i USA. W latach 2013-2015 kraje te sprowadzały odpowiednio 226 i 180,5 tys. ton marchwi. W obu przypadkach było to o 80% więcej niż w latach 2004-2006. Łączny udział krajów UE

w przywozie zmalał z 51,5% w latach 2004-2006 do niespełna 44% w latach 2013-2015. Znaczący popyt importowy na marchew wykazywała Kanada (115 tys. ton w latach 2013-2015). Udział Korei, Japonii, Malezji i Tajlandii w światowym imporcie był w latach 2004-2015 relatywnie stały i wynosił 12-14%.

Najwyższe były ceny eksportowe marchwi w USA. W latach 2013-2015 były one dwukrotnie wyższe od średnich cen światowych. Ceny w dostawach z Włoch były ok. 40% większe od średnich w świecie. Najniższe ceny uzyskiwali dostawcy z Meksyku i Holandii. Najwyższe były ceny importowe w Kanadzie. Najmniej płacili odbiorcy z Belgii.

UE jest importerem netto marchwi, a ujemny bilans handlu utrzymywał się w latach 2004-2015 na poziomie ok. 75 tys. ton. Udział dostaw spoza Wspólnoty zwiększył się z 4% w latach 2004-2006 do 7% w latach 2013-2015, za sprawą rosnącego zaangażowania Izraela i Turcji. Głównymi dostawcami marchwi w UE były Holandia, Hiszpania i Włochy.

Ogórki

Światowy eksport ogórków zdominowany jest przez Meksyk, Holandię i Hiszpanię (tab. 27). Udział tych trzech krajów w światowym eksporcie brutto w latach 2013-2015 wyniósł 67%. Spośród tych krajów najsilniejszy był wzrost eksportu (3,9% średniorocznie w latach 2004-2015) w Hiszpanii. W Holandii tempo wzrostu eksportu wyniosło 1,0%. Duży spadek eksportu notowano zaś w Meksyku (z 817 tys. ton średnio w latach 2004-2006 do 617 tys. ton w latach 2013-2015). Udział tego kraju w światowym wolumenie eksportu ogórków spadł z 38 do 24,5%. W latach 2004-2015 w eksporcie ogórków zwiększało się znaczenie Chin. Eksport z tego kraju zwiększył się w latach 2013-2015 w relacji do przeciętnego z lat 2004-2006 niemal czterokrotnie do 84 tys. ton. Wzrosło także znaczenie dostaw z Kanady, która systematycznie powiększa dodatnie saldo obrotów tym warzywem (z 9,5 do 68 tys. ton).

Główni importerzy brutto i netto to: USA, Niemcy i Wielka Brytania, a do 2014 r. także Rosja. Wielkość importu we wszystkich tych krajach zwiększała się, a najbardziej w latach 2013-2015 w relacji do lat 2004-2006 (o 77%) wzrósł przywóz ogórków do USA.

Najwyższe ceny były oferowane eksporterom z Kanady – średnio o 100% wyższe od przeciętnych cen światowych. Niewiele mniej płacono dostawcom z USA. Spośród krajów UE najwyższe były ceny eksportowe w Holandii i Belgii. Najniższe ceny uzyskiwali dostawcy z Chin (ok. 40% średnich światowych). W imporcie najwięcej płacono w latach 2013-2015 w dostawach do Rosji, a także do Kanady. Spośród krajów UE najwyższe były ceny importowe w Wielkiej Brytanii, a najniższe w Belgii i Czechach.

Tabela 27. Międzynarodowe obroty ogórkami

Kraje	Eksport				Import			
	tys. ton		mln USD		tys. ton		mln USD	
	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia	2004-2006 średnia	2013-2015 średnia
Świat	1920,0	2223,2	1367,3	2038,1	1352,7	2073,3	1234,9	2089,0
UE	939,3	1324,3	920,3	1340,5	971,8	1278,6	920,3	1348,6
Meksyk	817,4	617,0	336,1	425,6	0,4	0,7	0,1	0,8
USA	48,9	50,6	36,0	58,6	432,8	767,6	391,1	664,3
Holandia	384,5	494,6	405,0	531,7	78,0	130,0	75,2	138,5
Niemcy	29,3	41,8	21,3	28,6	444,7	510,0	417,6	538,7
Hiszpania	399,3	581,1	382,5	580,0	3,0	6,4	2,7	10,6
Wielka Brytania	1,7	0,5	2,6	1,2	126,8	147,5	145,4	187,1
Kanada	51,8	119,8	71,1	181,2	42,3	51,8	36,4	62,6
Rosja	0,1	2,4	0,0	0,6	60,5	197,2	35,9	245,4
Belgia	26,6	52,0	23,2	54,2	30,8	71,4	24,2	60,6
Francja	13,6	14,6	16,2	20,7	57,2	73,3	55,6	79,7
Czechy	5,4	14,6	3,1	7,3	60,2	70,4	34,5	53,1
Jordania	63,6	58,7	35,4	45,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Turcja	36,8	83,4	20,3	63,0	0,0	0,1	0,0	0,1
Chiny	17,9	83,7	3,2	30,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Polska	23,1	8,4	11,2	9,2	16,0	47,0	16,3	47,4

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

UE w latach 2013-2015 była eksporterem netto ogórków, podczas gdy jeszcze w latach 2004-2006 bilans handlu był ujemny (32,5 tys. ton). Obroty ogórkami odbywały się przede wszystkim w granicach UE. Ogórki dostarczały przede wszystkim Hiszpania i Holandia, a spoza UE – Turcja i Jordania. Odbiorcami tych warzyw były przede wszystkim Wielka Brytania, Czechy i Francja, a spoza UE do 2014 r. także Rosja.

III. Światowe obroty zagęszczonym sokiem jabłkowym, mrożonkami i przetworami pomidorowymi

1. Zagęszczony sok jabłkowy

1.1. Główni eksporterzy i importerzy

Eksporterzy

Światowy wolumen eksportu zagęszczonego soku jabłkowego (ZSJ) w latach 2013-2015 wyniósł 1,5 mln ton i był o 8% niższy niż w latach 2004-2006. Wartość obrotów wzrosła w tym okresie o 47% do 2,1 mld USD (tab. 28).

Największym eksporterem koncentratu soku jabłkowego są Chiny. Średnio w latach 2013-2015 udział tego kraju w globalnym wolumenie eksportu ZSJ wyniósł 34%, a w wartości 46%. Chiny praktycznie nie importują koncentratu, stąd też eksport netto w tym kraju równy jest eksportowi brutto. Produkcja kilkunastokrotnie przekracza krajowe zapotrzebowanie, choć rosnący popyt wewnętrzny na jabłka wpływa na tendencję spadkową produkcji i sprzedaży zagranicznej tego produktu. Największy wolumen eksportu odnotowano w Chinach w latach 2007-2009, kiedy wyeksportowano średniorocznie 837 tys. ton koncentratu (50% światowego wolumenu handlu), po czym zaznaczyła się tendencja spadkowa eksportu. W stosunku do lat 2004-2006 eksport obniżył się w latach 2013-2015 o 15% do 509 tys. ton. Jeżeli utrzyma się szybszy od produkcji wzrost popytu wewnętrznego w Chinach, to prawdopodobne jest dalsze obniżanie się udziału tego kraju w światowym eksporcie ZSJ.

Drugim światowym eksporterem ZSJ jest Polska. W latach 2013-2015 udział Polski w światowym wolumenie eksportu wyniósł 18% wobec 13% w latach 2004-2006. Udział eksportu z Polski w wartości światowej sprzedaży zagranicznej ZSJ w latach 2013-2015 osiągnął 25% wobec 14% w latach 2004-2006. Pozycja naszego kraju jako drugiego eksportera jest obecnie niezagrożona, choć w dalszej przyszłości nie można wykluczyć wzrostu produkcji i eksportu w krajach słabiej rozwiniętych, gdzie koszty pracy są niższe, a produkcja jabłek bardziej ekstensywna. Równocześnie w Polsce rośnie import ZSJ, który po zblendowaniu z polskim trafia do dalszego obrotu w kraju lub za granicą. Import w Polsce wzrósł w latach 2013-2015 w porównaniu do lat 2004-2006 o 323% do 82 tys. ton. Wolumen eksportu netto z Polski w latach 2013-2015 wyniósł 188 tys. ton i był jedynie o 7 tys. ton wyższy niż w latach 2004-2006.

Trzecim eksporterem ZSJ jest obecnie Ukraina. Znaczenie tego kraju w światowym eksporcie systematycznie rośnie. W latach 2013-2015 eksport z Ukrainy osiągnął 103 tys. ton wobec 35 tys. ton w latach 2007-2009. Udział Ukrainy w wolumenie światowego eksportu w latach 2013-2015 wyniósł 7%,

a wartości 11%. W grupie liczących się światowych eksporterów podobne tempo wzrostu odnotowano w Mołdawii. W latach 2013-2015 kraj ten wyeksportował 40 tys. ton, czyli 360% więcej niż w latach 2004-2006. Udział Mołdawii w wolumenie światowego eksportu wzrósł z 0,9 do 2,6%, a w jego wartości z 0,7 do 2,5%. Wzrost produkcji i eksportu w obu tych krajach jest głównie wynikiem lokowania w nich kapitału firm zagranicznych poszukujących relatywnie tanich miejsc zaopatrzenia surowcowego i niskich kosztów produkcji. Na polskim rynku funkcjonują firmy, które mają również oddziały z własną bazą surowcową na Ukrainie i w Mołdawii, co ułatwia przywóz ZSJ. W ostatnich latach import ZSJ na Ukrainie oraz w Mołdawii miał marginalne znaczenie, skutkiem czego eksport netto równy był eksportowi brutto.

Tabela 28. Eksport zagęszczonego soku jabłkowego w wybranych krajach

Kraje	2004-2006				2013-2015			
	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	USD/kg	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	USD/kg
Świat	1642	100,0	1433	0,87	1508	100,0	2109	1,40
Chiny	602	36,7	459	0,75	509	33,8	697	1,36
Polska	207	13,0	241	1,17	269	17,9	380	1,42
Ukraina*	35	2,1	41	1,33	103	6,9	158	1,51
Austria	97	5,9	110	1,17	73	4,9	125	1,69
Chile	60	3,7	58	0,96	70	4,7	98	1,40
Turcja	46	2,8	41	0,90	61	4,0	87	1,45
Węgry	52	3,1	57	1,13	53	3,5	71	1,34
Niemcy	122	7,4	122	1,03	46	3,1	72	1,57
Mołdawia	15	0,9	12	0,80	40	2,6	38	0,97
Włochy	56	3,4	53	0,98	34	2,3	55	1,67
Argentyna	56	3,4	48	0,85	27	1,8	36	1,35
Brazylia	29	1,8	22	0,75	21	1,4	27	1,27

* dane za lata 2007-2009

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

Wśród liczących się eksporterów ZSJ znajdują się także Węgry. W latach 2013-2015 Węgry były siódmym światowym eksporterem brutto oraz szóstym netto z wolumenem odpowiednio 53 i 48 tys. ton oraz stabilną w wolumenie światowego handlu pozycją oscylującą na poziomie około 3%. Rosnącą sprzedaż zagraniczną odnotowano w Turcji. W Turcji eksport brutto w latach 2013-2015 wyniósł średnio 61 tys. ton wobec 46 tys. ton w latach 2004-2006 (wzrost o 33%). Eksport netto zwiększył się o 12% do 50 tys. ton.

Wśród krajów UE w eksporcie brutto liczą się również Austria, Niemcy i Włochy. Eksport z Austrii w latach 2013-2015 wyniósł 73 tys. ton, a z Niemiec i Włoch odpowiednio 46 i 34 tys. ton. W państwach tych sprzedaż zagraniczna

w stosunku do lat 2004-2006 obniżyła się – w Niemczech o 62%, we Włoszech o 39%, a w Austrii o 24%. Łączny udział Austrii, Niemiec oraz Włoch w wolumenie sprzedaży zagranicznej obniżył się z 17% w latach 2004-2006 do 10% w latach 2013-2015. Austria i Niemcy są jednocześnie importerami netto ZSJ. W tych krajach wielość importu spadała szybciej niż eksportu, przez co import netto obniżył się w przypadku Niemiec z 292 tys. ton w latach 2004-2006 do 191 tys. ton w latach 2013-2015, a Austrii z 43 do 10 tys. ton. Austria oraz Niemcy są siedzibami dużych międzynarodowych koncernów zajmujących się produkcją i handlem sokami owocowymi, co niewątpliwie ma wpływ na obroty ZSJ w tych krajach. Znaczna część produkcji ZSJ niemieckich i austriackich firm zlokalizowana jest w innych krajach, w tym w Polsce, i to z tych krajów jest on eksportowany.

Z krajów UE w badanym okresie jedynie Włochy pozostawały eksporterem netto koncentratu soku jabłkowego. Wielkość wywozu netto w tym kraju obniżyła się w latach 2013-2015 w stosunku do okresu 2004-2006 o 42% do 27 tys. ton. Włochy są dużym unijnym producentem jabłek oraz ZSJ. W porównaniu do Polski we Włoszech znacznie mniejszy jest udział jabłek przeznaczonych do przerobu, gdyż produkcja nastawiona jest na rynek deserowy. Wśród krajów Półkuli Południowej liczącymi się eksporterami netto koncentratu jabłkowego są: Chile, Argentyna oraz Brazylia. Kraje te praktycznie nie importują ZSJ, zaspokajając popyt wewnątrz rodzimą produkcją. Argentyna, Chile oraz Brazylia uczestniczyły w latach 2013-2015 w światowym wolumenie sprzedaży zagranicznej ZSJ w 8%, a w jej wartości w 11% wobec odpowiednio 9 i 8% w latach 2004-2006. Wzrosła jedynie sprzedaż zagraniczna z Chile (o 17%), podczas gdy obniżyła się z Argentyny (o 53%) oraz Brazylii (o 27%). W latach 2013-2015 najwięcej ZSJ wyeksportowano z Chile – średnio 70 tys. ton wobec 60 tys. ton w latach 2004-2006. Eksport z Argentyny i Brazylii osiągnął w latach 2013-2015 łącznie 48 tys. ton wobec 85 tys. ton w latach 2004-2006.

Importerzy

Największymi importerami brutto i netto ZSJ w świecie są USA i Niemcy. Łączny udział tych krajów w wolumenie światowego importu brutto w latach 2013-2015 wynosił 45% wobec 51% w latach 2004-2006 (tab. 29). Import brutto i netto USA w latach 2013-2015 ustabilizował się na porównywalnym do lat 2004-2006 poziomie wynoszącym odpowiednio 332 i 314 tys. ton. Tendencje w wielkości importu i eksportu USA w latach 2004-2015 pozwalają stwierdzić, że kraj ten pozostanie w najbliższych latach największym światowym odbiorcą ZSJ. Wolumen importu brutto Niemiec obniżył się z 414 tys. ton w latach 2004-2006 do 237 tys. ton w latach 2013-2015. Udział tego kraju w wolumenie importu brutto spadł z 26 do 16%, a w wartości przywozu z 23 do 21%.

Trzecim światowym importerem ZSJ jest Rosja. Kraj ten niemal nie eksportuje ZSJ i dlatego jego import brutto równy jest importowi netto. Wolumen importu w Rosji średnio w latach 2013-2015 wyniósł 87 tys. ton o wartości 120 mln USD i był 42 mln USD większy od przeciętnego w latach 2004-2006, kiedy wynosił 84 tys. ton. Japonia, podobnie jak Rosja, niemal wyłącznie importuje ZSJ. Wolumen jej przywozu osiągnął w latach 2013-2015 82 tys. ton i był mniejszy o 18% niż w latach 2004-2006. Wartość importu Japonii wyniosła 132 mln USD wobec 109 mln USD w latach 2004-2006. Udział Japonii w wolumenie światowego importu spadł z 6,3% w latach 2004-2006 do 5,6% w latach 2013-2015, a udział w wartości przywozu wzrósł z 6,7 do 9,0%.

Tabela 29. Import zagęszczonego soku jabłkowego w wybranych krajach

Kraje	2004-2006				2013-2015			
	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	USD/kg	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	USD/kg
Świat	1614	100,0	1476	0,91	1472	100,0	2107	1,48
USA	322	20,0	335	1,04	332	22,6	606	1,83
Niemcy	414	25,7	378	0,92	237	16,1	313	1,30
Rosja	84	5,2	41	0,50	87	5,9	120	1,34
Austria	140	8,7	108	0,79	84	5,7	103	1,22
Japonia	101	6,3	109	1,07	83	5,6	132	1,58
Polska	25	1,5	20	0,81	82	5,6	56	0,67
Wielka Brytania	108	6,7	99	0,91	72	4,9	102	1,41
Holandia	74	4,6	66	0,87	67	4,6	95	1,44
Francja	27	1,7	23	0,85	62	4,2	62	1,06
RPA	9	0,6	7	0,80	40	2,7	56	1,38
Kanada	36	2,2	37	1,04	36	2,4	65	1,83
Australia	39	2,4	31	0,78	31	2,1	40	1,29
Belgia	18	1,1	20	1,15	22	1,5	36	1,63
Arabia Saudyjska	7	0,4	9	1,30	20	1,4	28	1,45

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

Wśród krajów UE liczącymi się importerami netto są: Austria, Wielka Brytania, Holandia, Francja, i Belgia. Spośród tych krajów w latach 2013-2015 w porównaniu z latami 2004-2006 zmniejszył się przywóz w Holandii, Wielkiej Brytanii i Austrii. Udział Wielkiej Brytanii w imporcie światowym spadł z 6,7 do 4,9%, Austrii z 8,7 do 5,7%, a Holandii z 4,6 do 4,6%. Import brutto we Francji wzrósł ponad dwukrotnie do 62 tys. ton, a w Belgii o 22% do 22 tys. ton, co spowodowało wzrost udziału tych krajów w imporcie ogółem o 2,5 i 0,4 p.p. do 4,2 i 1,5%. Spadek przywozu koncentratu soku jabłkowego do Niemiec, Austrii, Wielkiej Brytanii i Holandii w bardzo dużym stopniu wynikał z rosnącej

w krajach Unii Europejskiej konsumpcji soków bezpośrednio tłoczonych z owoców, w tym z jabłek.

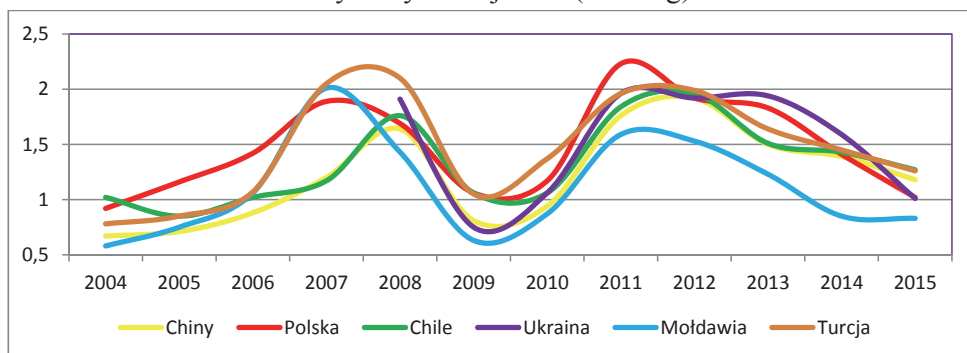
Do istotnych światowych importerów ZSJ należy też Kanada, której import netto wyniósł w latach 2013-2015 35 tys. ton i był o 13% większy niż w latach 2004-2006. Importerami netto są również Australia oraz RPA. Przywóz netto w tych krajach wyniósł w latach 2013-2015 odpowiednio 30 i 26 tys. ton. Import netto w Australii obniżył się w porównaniu do lat 2004-2006 o 12%, a RPA wzrósł aż o 850% do 40 tys. ton. Znaczny wzrost importu brutto i netto (o 280%) odnotowano również w Arabii Saudyjskiej, które wolumen przywozu (brutto i netto) osiągnął w latach 2013-2015 20 tys. ton wobec 7 tys. ton w latach 2004-2006.

1.2. Ceny w obrotach zagęszczonym sokiem jabłkowym

W grupie największych eksporterów netto ZSJ (tj. Chin, Polski, Ukrainy, Chile, Turcji, Węgier i Mołdawii) najniższe ceny oferowane były najczęściej przez Mołdawię (rys. 25). Jedynie w latach 2005-2007 niższe były ceny koncentratu z Chin, a w latach 2006-2007 z Chile. Średnia światowa cena eksportowa ZSJ w latach 2013-2015 wyniosła 1,40 USD/kg i była o 60% wyższa od ceny z lat 2004-2006. Najbardziej w latach 2013-2015 w relacji do okresu 2004-2006 wzrosły średnie ceny eksportowe w Chinach (o 80%), Turcji (o 61%) oraz Chile (o 46%). Średnie ceny oferowane przez tych eksporterów w latach 2013-2015 były zbliżone do średniej światowej i wynosiły: Chiny 1,36 USD/kg, Chile 1,40 USD/kg, Turcja 1,45 USD/kg.

W latach 2013-2015 ceny oferowane przez głównych światowych eksporterów netto były od 40 do 56% wyższe od cen mołdawskich. Dodatkowo dynamika cen tego kraju należała do najniższych. W porównaniu do średnich z lat 2004-2006 ceny koncentratu jabłkowego eksportowanego z Mołdawii wzrosły jedynie o 21% do 0,97 USD/kg. Zbliżoną dynamikę odnotowano jedynie na Węgrzech (19%) oraz w Polsce (22%). Ceny polskiego koncentratu były jednak znacznie wyższe. W latach 2004-2006 wynosiły średnio 1,17 USD/kg i były najwyższe z grupy głównych światowych eksporterów netto. W latach 2013-2015 ceny polskiego koncentratu wynosiły 1,42 USD/kg i były niższe od ukraińskiego (1,51 USD/kg) oraz tureckiego (1,45 USD/kg). Ceny zagęszczonego soku jabłkowego charakteryzowały się dużą zmiennością. Wynika to ze zmienności produkcji jabłek oraz cen płaconych ich producentom.

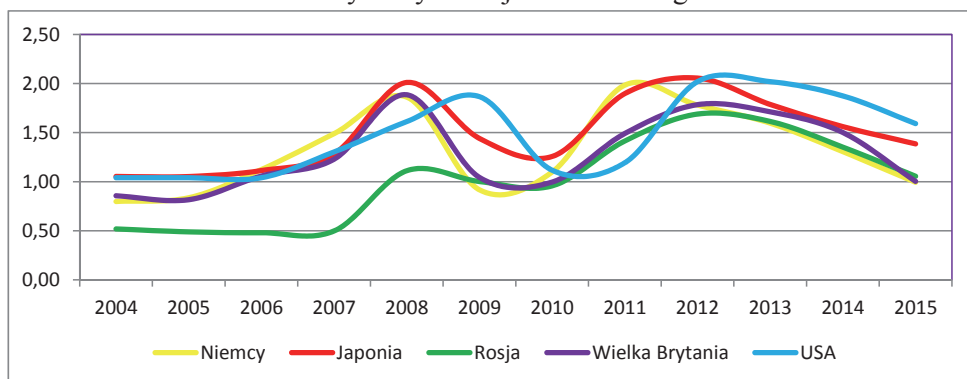
Rysunek 25. Ceny w eksporcie zagęszczonego soku jabłkowego z wybranych krajów w (USD/kg)

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

W krajach będących liczącymi się importerami netto (USA, Niemcy, Rosja, Japonia, Wielka Brytania) najniższe ceny w latach 2013-2015 płacili odbiorcy zagęszczonego soku jabłkowego w Niemczech (1,30 USD/kg) oraz Rosji (1,32 USD/kg) (rys. 26). W stosunku do lat 2004-2006 wzrosły o 170% ceny importowe w Rosji, podczas gdy w Niemczech o 41%. W latach 2013-2015 najwyższe były ceny płacone przez USA (1,83 USD/kg) oraz Japonię (1,58 USD/kg). Ceny importowe w USA zwiększyły się w porównywanym okresie o 76%, w Japonii o 47% a w Wielkiej Brytanii o 54%. W krajach liczących się równocześnie w eksporcie i imporcie (głównie Austria, Niemcy, Polska) ceny sprowadzanego zza granicy zagęszczonego soku jabłkowego były niższe od cen eksportowych. Potwierdza to szeroko stosowany w tych krajach proces mieszania soków pochodzących z produkcji wewnętrznej z tańszymi koncentratami soków pochodzącymi z importu.

Rysunek 26. Ceny w imporcie zagęszczonego soku jabłkowego w wybranych krajach w USD/kg

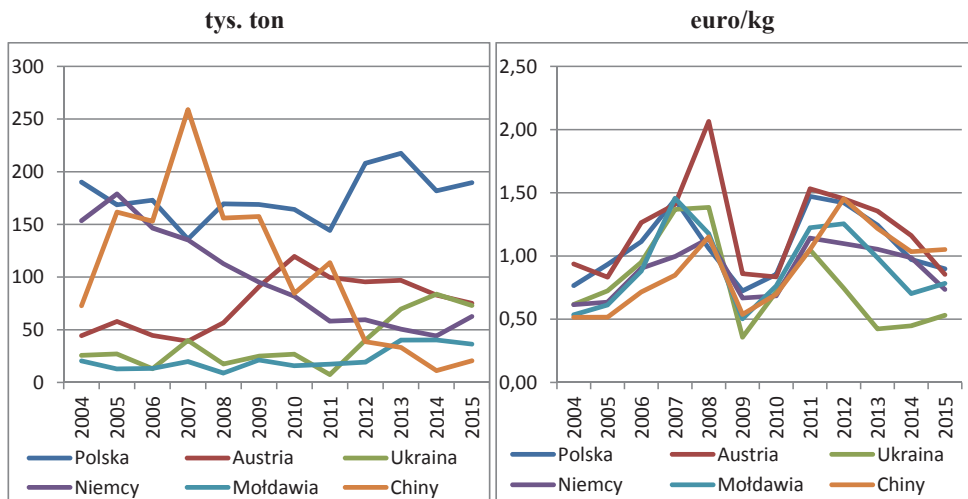

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

1.3. Czolowi dostawcy na podstawowe rynki zbytu

W krajach UE około 70% popytu importowego na zagęszczony sok jabłkowy pokrywane jest dostawami z innych krajów tego ugrupowania – głównie z Polski, Austrii, Niemiec, Włoch, Węgier i Holandii (rys. 27). Udział Polski, największego dostawcy do Wspólnoty, w łącznym wolumenie importu ZSJ do UE, zwiększył się z 19% w latach 2004-2006 do 28% w latach 2013-2015.

Rysunek 27. Import zagęszczonego soku jabłkowego do UE

Źródło: na podstawie danych Eurostat.

Największymi odbiorcami zagęszczonego soku jabłkowego z Polski są we Wspólnocie Niemcy i Austria. Udział dostaw z naszego kraju w imporcie niemieckim wzrósł z 33% w latach 2004-2006 do 49% w latach 2013-2015. W imporcie realizowanym przez Austrię dostawy z Polski obniżyły się o 1 p.p. do 16% w latach 2013-2015. Dominujące znaczenie dostaw z Polski w przywozie koncentratu w Niemczech i Austrii podyktowane jest znaczącym udziałem w sektorze soków zagęszczonych w naszym kraju kapitału niemieckiego i austriackiego. Dostawy z Polski odgrywały też dużą rolę w imporcie koncentratu w Wielkiej Brytanii. Udział Polski w przywozie tego kraju wzrósł z 4% z lat 2004-2006 do 42% w latach 2013-2015. Polska znacząco zwiększyła też udział w imporcie koncentratu realizowanego przez Szwecję. W latach 2013-2015 wskaźnik ten wyniósł 42%.

Udział Chin w wolumenie importu koncentratu soku jabłkowego do UE obniżył się z 14% w latach 2004-2006 do 3% w latach 2013-2015. Spadkowi dostaw z Chin towarzyszył wzrost przywozu do UE z Ukrainy, Mołdawii oraz w mniejszym stopniu z Turcji. Udział Ukrainy w wolumenie unijnego przywozu koncen-

tratu wzrósł w stosunku do lat 2004-2006 o 9 p.p. do 11%, Mołdawii o 4 p.p. do 6%, a Turcji o 2 pp. do 7%. Minimalny był udział w imporcie unijnym dostaw z krajów Półkuli Południowej.

Na rynku unijnym w latach 2013-2015 najniższe ceny płacono dostawcom z Ukrainy. W latach 2013-2015 ceny ukraińskiego ZSJ stanowiły 47% średnich cen importowych tego produktu w UE. Niższe były też ceny płacone eksporterom z Mołdawii – 87% średniej unijnej ceny przywozu koncentratu. Ceny ZSJ dostarczanego z Polski w latach 2004-2015 przewyższały od 5 do 30% średnie ceny importowe we Wspólnocie, ale były niższe niż w austriackiej ofercie eksportowej. Spośród krajów UE będących znaczącymi dostawcami brutto ZSJ najniższe ceny oferowały niemieckie firmy. Tańsza od polskiej była też oferta węgierskich konkurentów.

W imporcie zagęszczonego soku jabłkowego realizowanym przez Rosję dominowały w latach 2004-2015 dostawy z Chin. Udział tego kraju był największy w okresie 2007-2009, kiedy wynosił 77% wolumenu rosyjskiego przywozu. W latach 2013-2015 udział ten obniżył się do 53%. Dostawy z Ukrainy w latach 2004-2015 utrzymywały się na poziomie od 15 do 30% rosyjskiego importu. W ostatnich latach uległy one gwałtownemu obniżeniu, co można wiązać z konfliktem politycznym tych krajów. W 2015 r. rosyjski import z Ukrainy wyniósł zaledwie 6 tys. ton. Udział importu z Polski w wolumenie rosyjskiego przywozu w latach 2013-2015 wyniósł 11%. Ceny polskiego ZSJ na rosyjskim rynku były najwyższe. W latach 2013-2015 wynosiły 1,48 USD/kg, podczas gdy średnia cena rosyjskiego importu wynosiła 1,34 USD/kg. W przypadku dalszego zmniejszania się udziału Chin w światowym eksporcie oraz utrzymywania się konfliktu na Ukrainie możliwe jest dalsze zwiększanie polskiego eksportu do Rosji. Warunkiem są jednak niskie ceny polskiego koncentratu, które możliwe są jedynie w latach dużych zbiorów i niskich cen jabłek w Polsce.

Przywóz w USA zdominowany jest przez dostawy z Chin i z krajów Ameryki Południowej. Dostawy z Chin w latach 2013-2015 stanowiły 64% przywozu USA. W latach 2007-2009 i 2010-2012 udział ten był jeszcze wyższy i wynosił 77%. Przywóz z Chile, Argentyny oraz Brazylii w latach 2013-2015 stanowił 20% i był niższy o 14 p.p. niż w latach 2004-2006. Udział Turcji wzrósł z 1 do 4% a Polski z 1 do 2%. Polska obecność na rynku USA zaznaczyła się wyraźniej w 2015 r., kiedy na skutek niskich cen eksportowych do USA sprzedano 22 tys. ton koncentratu. Chiny były również głównym dostawcą koncentratu do Japonii. Udział tego kraju w japońskim imporcie wzrósł z 62 do 75% wolumenu przywozu. Udziału Austrii w wolumenie importu zmniejszył się w tym okresie z 14 do 8%. Pozostała część koncentratu importowana przez Japonię pochodziła głównie z krajów Półkuli Połu-

dniowej, tj. Brazylii, Chile, RPA oraz Nowej Zelandii. Dostawy z Polski nie odgrywały w latach 2004-2015 istotnego znaczenia w japońskim imporcie ZSJ.

Obroty koncentratem soku jabłkowego odbywają się w bardzo dużym stopniu w ramach poszczególnych kontynentów i w oparciu o ukształtowane tradycyjnie powiązania handlowe. Jedynie Chiny – największy producent i eksporter w świecie – lokują koncentrat soku jabłkowego niemal we wszystkich krajach świata – importerach tego produktu.

2. Mrożone owoce i warzywa

2.1. Mrożone owoce

Światowy wolumen eksportu mrożonymi owocami wyniósł w latach 2013-2015 średnio 2,1 mln ton wobec 1,4 mln ton w latach 2004-2006 (tab. 30). Wzrostowi o 52% wielkości eksportu towarzyszyło zwiększenie wartości obrotów o 119% do 4,2 mld USD. W strukturze obrotów mrożonymi owocami największe znacznie miały „pozostałe owoce mrożone”³, których udział wzrósł z 50% w latach 2004-2006 do 53% w latach 2013-2015. Udział mrożonych truskawek zmniejszył się o 3 p.p. do 27%, a malin utrzymał się na poziomie 20%.

Tabela 30. Eksport mrożonych owoców z wybranych krajów

Kraje	2004-2006			2013-2015		
	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	tys. ton średnia	%	mln USD średnia
Świat	1376	100,0	1902	2089	100,0	4165
Polska	266	19,3	293	323	15,5	518
Serbia	116	8,4	148	160	7,6	354
Chiny	142	10,3	119	165	7,9	255
Meksyk	84	6,1	68	138	6,6	230
USA	63	4,6	106	119	5,7	258
Chile	81	5,9	125	120	5,8	366
Holandia	49	3,5	75	119	5,7	234
Kanada	73	5,3	195	117	5,6	298
Belgia	67	4,9	116	94	4,5	218
Maroko	35	2,5	29	72	3,4	90

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

Światowym liderem w eksporcie mrożonych owoców jest Polska. Udział Polski w światowych obrotach tymi produktami w latach 2013-2015 wyniósł 16% wobec 19% w latach 2004-2006. Czołowa pozycja naszego kraju wynika z wysokiego udziału w eksporcie mrożonych truskawek oraz malin. Udział pozostałych znaczących eksporterów, tj. Chin, Serbii, Meksyku USA, Chile, Holandii oraz

³ Między innymi: mrożone wiśnie, jagody, owoce tropikalne kod CN081190.

Kanady, był niższy i w latach 2013-2015 w odniesieniu do każdego z nich nie przekraczał 7%.

Największymi importerami mrożonych owoców są USA oraz Niemcy (tab. 31). W latach 2013-2015 na czoło importerów wysunęły się USA, których przywóz wzrósł z 204 tys. ton w latach 2004-2006 do średnio 384 tys. ton w latach 2013-2015, osiągając 18% udział w światowym wolumenie przywozu. Wartość przywozu USA w latach 2013-2015 wyniosła średnio 791 mln USD, co stanowiło 19% wartości przywozu światowego. Udział Niemiec obniżył się z 22 do 17% (wolumen przywozu) i z 20 do 15% (wartość importu). Znaczącymi importerami mrożonych owoców w latach 2004-2015 były również: Francja, Holandia, Belgia, Kanada, Japonia, Rosja oraz Wielka Brytania. Udział każdego z tych krajów w wolumenie importu wynosił w latach 2013-2015 od 4 do 8%.

Tabela 31. Import mrożonych owoców w wybranych krajach

Kraje	2004-2006			2013-2015		
	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	tys. ton średnia	%	mln USD średnia
Świat	1376	100,0	1902	2089	100,0	4165
USA	204	14,8	312	384	18,4	791
Niemcy	308	22,4	389	347	16,6	634
Francja	124	9,0	198	170	8,1	389
Holandia	85	6,2	107	133	6,4	246
Belgia	69	5,0	98	124	5,9	243
Kanada	55	4,0	88	96	4,6	222
Japonia	70	5,1	162	76	3,6	237
Rosja	29	2,1	20	77	3,7	72
Wielka Brytania	62	4,5	101	67	3,2	157
Austria	47	3,4	64	56	2,7	114

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

Mrożone truskawki

Wolumen światowego eksportu mrożonych truskawek w latach 2013-2015 osiągnął 573 tys. ton i był o 40% większy od średniego w latach 2004-2006 (tab. 32). Wartość eksportu wzrosła w tym z czasie o 115% do 886 mln USD.

Największymi eksporterami brutto i netto mrożonych truskawek są: Polska, Meksyk, Chiny i Maroko. Na skutek spadku eksportu z Polski i stabilnego poziomu sprzedaży z Chin łączny udział tych krajów w światowym wolumenie eksportu obniżył się z 65% w latach 2004-2006 do 56% w latach 2013-2015. Największym eksporterem w latach 2013-2015 była Polska, ale wolumen eksportu z naszego kraju w stosunku do lat 2004-2006 obniżył się o 15% do 94 tys. ton. Udział Polski w światowym wolumenie eksportu mrożonych truskawek obniżył

się z 27 do 16%. Chiny w latach 2010-2012 były światowym liderem w eksporcie mrożonych truskawek, a w latach 2013-2015 zajmowały miejsce trzecie. W okresie tym eksport zmniejszył się do poziomu z lat 2004-2006. Miejsce drugie zajmował Meksyk. Eksport z tego kraju w latach 2013-2015 zwiększył się w relacji do średniego z lat 2004-2006 o 85% do 86 tys. ton. W grupie liczących się eksporterów w latach 2004-2015 wzrosło znaczenie: USA, Holandii, Egiptu oraz Peru. USA i Holandia zwiększyły wolumen eksportu brutto, ale pozostały importerami netto na poziomie 73 i 10 tys. ton. Mniejsze udziały w wolumenie eksportu brutto (2-3%) miały w latach 2013-2015 Egipt oraz Peru. Sprzedaż z tych krajów wzrastała dynamicznie. W stosunku do lat 2004-2006 wolumen sprzedaży zagranicznej zwiększył się odpowiednio 10- oraz 13-krotnie do 40 i 13 tys. ton.

Tabela 32. Eksport mrożonych truskawek z wybranych krajów

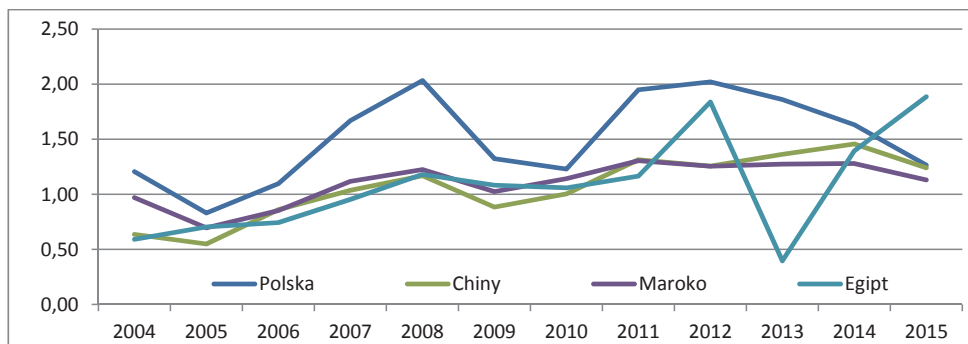
Kraje	2004-2006				2013-2015			
	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	USD/kg	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	USD/kg
Świat	410	100,0	417	1,02	573	100,0	886	1,55
Polska	111	27,0	114	1,04	94	16,0	145	1,59
Meksyk	46	11,0	44	0,97	86	15,0	132	1,52
Chiny	81	20,0	54	0,68	82	14,0	111	1,35
Maroko	28	7,0	23	0,84	58	10,0	72	1,23
USA	15	4,0	22	1,45	36	6,0	57	1,59
Hiszpania	28	7,0	28	1,00	35	6,0	51	1,49
Holandia	12	3,0	14	1,12	38	7,0	64	1,67
Belgia	21	5,0	32	1,52	27	5,0	51	1,89
Egipt	4	1,0	2	0,68	40	7,0	39	1,23
Chile	17	4,0	21	1,18	16	3,0	37	2,26
Turcja	8	2,0	13	1,61	9	2,0	22	2,48
Peru	1	0,0	1	1,04	13	2,0	21	1,65

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

Spadek znaczenia Polski na światowym rynku mrożonych truskawek spowodowany był relatywnie wysokimi cenami w polskiej ofercie eksportowej. Średnio w latach 2013-2015 wyższe od Polski ceny oferowali jedynie dostawcy z Chile, Holandii oraz Belgii (rys. 28). Najniższe były ceny dostaw z Egiptu i Maroka (1,23 USD/kg), co tłumaczy wzrost znaczenia tych państw w światowej wymianie handlowej mrożonymi truskawkami. Spadek udziału Chin w handlu światowym mrożonymi truskawkami odzwierciedlał, tak jak w odniesieniu do wielu innych produktów, wzrost zapotrzebowania rynku wewnętrznego. Chińskie ceny eksportowe mrożonych truskawek w latach 2013-2015 wynosiły 1,35 USD/kg i były niższe od średniej ceny światowej wynoszącej 1,55 USD/kg. Chiny i Egipt utrzymywały kon-

kurencyjność cenową, mimo iż ceny w ich ofercie wzrosły w stosunku do lat 2004-2006 o 98 i 80%. Ceny eksportowe mrożonych truskawek z Polski w latach 2004-2015 były wyższe od średnich światowych.

Rysunek 28. Ceny eksportowe mrożonych truskawek w wybranych krajach w latach 2004-2015

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

Największym światowym importerem brutto i netto mrożonych truskawek są USA (tab. 33). Kraj ten zaimportował w latach 2013-2015 o 54% więcej mrożonych truskawek niż w latach 2004-2006, zwiększając swój udział w światowym imporcie brutto z 17 do 18%, a w wartości przywozu z 17 do 19%. Wolniej, gdyż od 10 do 30% wzrósł przywóz kolejnych liczących się importerów, tj. Niemiec, Francji oraz Japonii. W rezultacie udział tych krajów w imporcie światowym obniżył się, a najbardziej o 4 p.p. do 14% zmniejszył się udział Niemiec. Wśród głównych importerów jedynie w Wielkiej Brytanii przywóz mrożonych truskawek obniżył się o 26% do 14 tys. ton. Spośród pozostałych liczących się odbiorców wzrost importu brutto miał miejsce w Holandii (o 106%), Rosji (o 105%), Arabii Saudyjskiej (o 95%) oraz Belgii (o 75%). Kraje te zwiększyły swój udział w wolumenie wymiany handlowej od 1 do 3 p.p. Udział Polski w światowym imporcie w latach 2004-2015 oscylował wokół 1%. Spośród liczących się odbiorców mrożonych truskawek najwyższe ceny uzyskują dostawcy na rynkach: Japonii, Kanady, Wielkiej Brytanii oraz Danii. Najniższe zaś na rynkach Rosji i Hiszpanii.

Tabela 33. Import mrożonych truskawek w wybranych krajach

Kraje	2004-2006				2013-2015			
	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	USD/kg	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	USD/kg
Świat	419	100,0	467	1,11	612	100,0	947	1,55
USA	71	16,9	79	1,11	109	18,9	179	1,62
Niemcy	77	18,4	82	1,09	85	13,8	131	1,56
Francja	41	9,8	49	1,19	52	9,2	87	1,68
Holandia	23	5,5	21	0,9	47	7,5	71	1,50
Belgia	20	4,8	22	1,11	35	5,7	52	1,48
Japonia	27	6,4	38	1,4	30	4,8	65	2,19
Kanada	18	4,3	24	1,29	25	4,1	49	1,96
Rosja	9	2,1	6	0,62	19	3,1	19	1,01
Hiszpania	18	4,3	16	0,9	18	3,0	23	1,23
Arabia Saudyjska	7	1,7	5	0,74	14	2,2	18	1,32
Wielka Brytania	17	4,1	23	1,34	13	2,1	24	1,89
Austria	9	2,1	10	1,1	12	1,9	21	1,77
Włochy	9	2,1	12	1,26	11	1,9	19	1,68
Dania	10	2,1	13	1,31	10	1,6	18	1,86

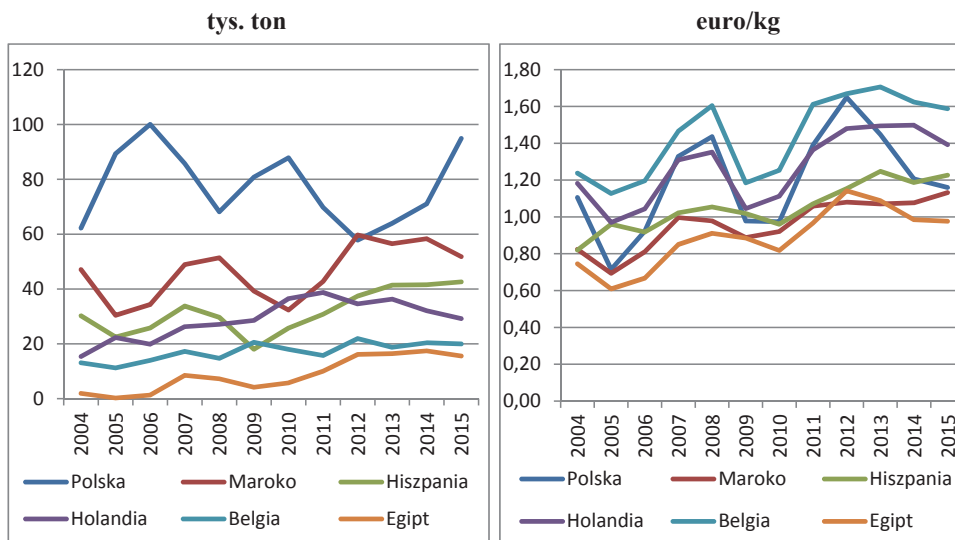
Źródło: na podstawie danych Comtrade.

Średnio w latach 2013-2015 import mrożonych truskawek w UE wyniósł 308 tys. ton wobec 250 tys. ton przeciętnie w latach 2004-2006. Dostawy wewnątrzspółnotowe stanowiły w latach 2013-2015, tak jak w latach 2004-2016, około 65% obrotów. Największym dostawcą mrożonych truskawek do krajów UE była Polska (rys. 28). Udział dostaw z naszego kraju obniżył się jednak z 34% w latach 2004-2006 do 25% w latach 2013-2015. Wolumen unijnego przywozu z Polski obniżył się o 9%, podczas gdy wzrósł import z niemal wszystkich istotnych dostawców na unijny rynek, tj. Maroka (o 49%), Hiszpanii (o 60%), Holandii (o 69%), Belgii (o 54%), a także Egiptu. Przyrost zakupów z Egiptu był najwyższy, gdyż kraj ten zwiększył eksport do UE z niespełna 1 tys. ton w latach 2004-2006 do 17 tys. ton średnio w latach 2013-2015. Poza Polską jedynie Chiny zmniejszyły eksport mrożonych truskawek do UE. Unijny import z Chin w relacji do lat 2004-2006 obniżył się o 28%, a udział tego kraju w przywozie Wspólnoty zmniejszył się z 14 do 8%. Najwyższy udział wynoszący 17% unijnego wolumenu importu miały Chiny w latach 2010-2013.

Ceny w polskiej ofercie eksportowej były wyższe od cen oferowanych przez hiszpańskich eksporterów, ale niższe niż mrożonych truskawek sprzedawanych z Belgii, Niemiec czy Holandii (rys. 29). Niższe od polskich były też ceny sprzedaży pozaunijnych dostawców, w tym głównie Egiptu i Maroka.

Przeciętna cena sprzedaży polskich mrożonych truskawek w latach 2013-2015 wyniosła 1,27 euro/kg, podczas gdy hiszpańskich 1,22 euro/kg, marokańskich 1,09 euro/kg, a egipskich 1,02 euro/kg.

Rysunek 29. Import mrożonych truskawek do UE z wybranych krajów

Źródło: na podstawie danych Eurostat.

Mrożone maliny

Światowy eksport mrożonych malin (łącznie z porzeczkami) osiągnął w latach 2013-2015 średnio 417 tys. ton i był o 48% większy od przeciętnego z lat 2004-2006 (tab. 34). Wartość obrotów osiągnęła w latach 2013-2015 1 mld USD. W światowym eksporcie mrożonych malin najwyższy udział mają: Polska, Serbia i Chile. Łącznie kraje te w latach 2013-2015 uczestniczyły w podaży w 63% wobec 67% w latach 2004-2006. W latach 2004-2006 dominował eksport z Serbii, która kontrolowała 29% światowego rynku. Serbia pokrywała w tym okresie 24% światowego zapotrzebowania importowego. W latach 2004-2015 mało znacznie dostaw z Chile. Udział tego kraju w eksporcie światowym spadł z 27% w latach 2004-2006 do 13% w latach 2013-2015. W latach 2013-2015 największym światowym eksporterem z udziałem 26% stała się Polska. Dynamiczne tempo wzrostu eksportu z Polski – z 60 tys. ton średnio w latach 2004-2006 do 109 tys. ton w latach 2013-2015 – to głównie wynik doskonałej jakości polskich mrozonek oraz relatywnie niskich cen w ofercie z naszego kraju. W latach 2013-2015 średnie ceny w eksporcie światowym wynosiły 2,43 USD/kg, a z Polski 1,74 USD/kg. Najwięcej płacono eksporterom z Chile – 3,36 USD/kg. Znacznie droższe były też maliny z Serbii (2,79 USD/kg).

Tabela 34. Eksport mrożonych malin z wybranych krajów

Kraje	2004-2006				2013-2015			
	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	USD/kg	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	USD/kg
Świat	282	100	423	1,5	417	100	1013	2,43
Polska	60	27,5	61	1,01	109	26,9	190	1,74
Serbia	81	14,5	116	-	99	18,7	273	2,79
Chile	49	19,9	84	1,71	54	17,8	180	3,36
Belgia	17	7,6	32	1,87	25	6,5	66	2,69
Chiny	8	3,2	13	1,58	16	3,7	37	2,29

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

Głównymi importerami brutto i netto mrożonych malin (łącznie z porzeczkami) są Niemcy, Francja oraz USA (tab. 35). Łączny udział tych krajów w światowym imporcie w latach 2013-2015 wynosił 44% wobec 49% w latach 2004-2006 (tab. 35). Największym importerem brutto i netto w latach 2004-2015 były Niemcy. Przywóz brutto w tym kraju w latach 2013-2015 wzrósł w stosunku do lat 2004-2006 o 26%, a netto o 24%, osiągając odpowiednio 97 i 83 tys. ton. Udział Niemiec w wolumenie światowego importu brutto obniżył się z 27 do 23%. Udział Francji i USA obniżył się odpowiednio o 1 i 2 p.p. do 10 i 9%. Czwartym importerem netto była Wielka Brytania, w której przywóz netto wzrósł o 20% do 20 tys. ton. Wśród importerów netto znacznie zwiększył przywóz Egipt. Import netto w tym kraju w latach 2013-2015 osiągnął 17 tys. ton, przewyższając import netto Rosji (16 tys. ton). Istotnymi importerami netto w latach 2013-2015 były również: Australia, Belgia Austria oraz Kanada. Udział Polski w światowym imporcie brutto wzrósł z 1,1 do 2%. Najwyższe ceny płacone były przez odbiorców z Kanady, USA, oraz Francji, a najniższe przez importerów z Rosji i Niemiec.

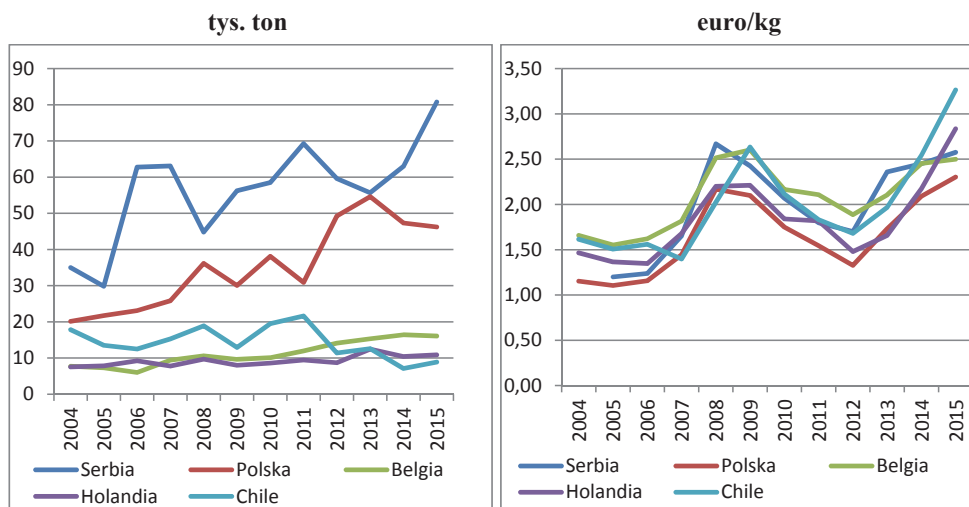
Tabela 35. Import mrożonych malin w wybranych krajach

Kraj	2004-2006				2013-2015			
	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	USD/kg	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	USD/kg
Świat	282	100,0	423,3	1,50	417	100,0	1013,1	2,43
Niemcy	77	27,3	102	1,33	97	23,2	222	2,29
Francja	31	11,0	57	1,82	44	10,5	127	2,93
USA	30	10,6	52	1,77	41	9,8	128	3,16
Belgia	20	7,1	29	1,47	35	8,4	85	2,41
Holandia	15	5,3	20	1,34	23	5,5	51	2,22
Wielka Brytania	17	6,0	29	1,71	20	4,8	57	2,8
Austria	15	5,3	20	1,28	16	3,8	40	2,46
Kanada	9	3,2	16	1,85	14	3,4	45	3,25
Rosja	5	1,8	3	0,7	16	3,8	15	0,9
Polska	3	1,1	5	1,48	9	2,2	22	2,58

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

W latach 2004-2015 systematycznie zwiększał się unijny import mrożonych malin. Wielkość przywozu w latach 2013-2015 wzrosła w stosunku do lat 2004-2006 o 47%, osiągając 193 tys. ton. W tym czasie z 44 do 55% zwiększył się udział handlu wewnątrzunijnego. Największym dostawcą mrożonych malin na unijny rynek była Serbia (rys. 30). Przywóz z tego kraju do UE wzrósł o 44% do 66 tys. ton, a z Polski o 128% do 49 tys. ton. Podobną dynamikę odnotowano tylko w przywozie z Belgii. Unijny import z tego kraju osiągnął 16 tys. ton. i nieznacznie przewyższał dostawy czwartego eksportera, tj. Chile. Import z Chile zmniejszył się w latach 2013-2015 w stosunku do lat 2004-2006 o 45%, a udział tego kraju w unijnym imporcie zmniejszył się z 10 do 5%. W UE zwiększał się import z Cypru oraz Bośni i Hercegowiny, ale jak na razie kraje te nie są w stanie zagrozić dotychczasowym liderom. Średnie ceny w ofercie polskich eksporterów w latach 2013-2015 wyniosły 2,04 euro/kg i były najniższe w grupie liczących się dostawców. Dynamika polskich cen była niższa niż średnich cen importowanych w UE.

Rysunek 30. Import mrożonych malin do UE z wybranych krajów

Źródło: na podstawie danych Eurostat

W najbliższych latach spodziewać się można wzmożonej konkurencji na rynku wspólnotowym, zwłaszcza ze strony pozaunijnych dostawców, głównie Serbii i Ukrainy.

Pozostałe owoce mrożone

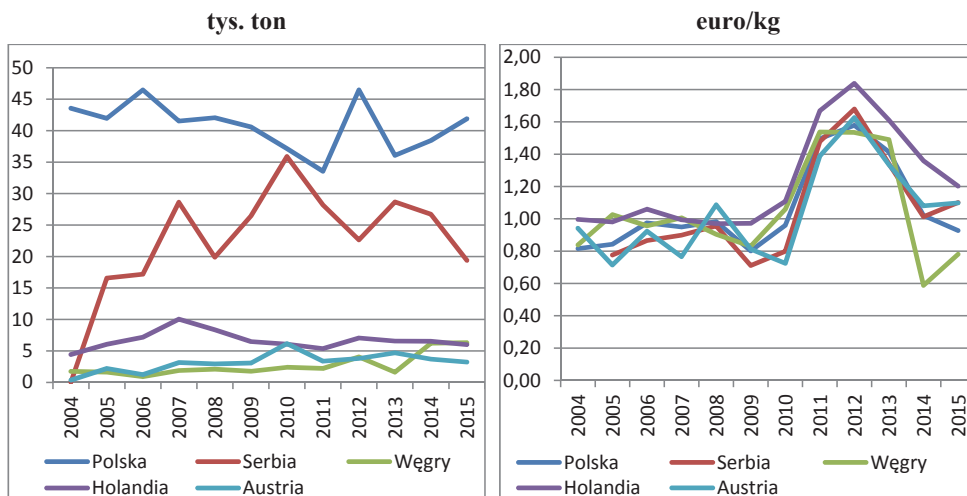
Eksport pozostałych owoców mrożonych (w tym głównie wiśni) osiągnął w latach 2013-2015 średnio 1,1 mln ton wobec 684 tys. ton w latach 2004-2006. Wartość obrotów zwiększyła się z 1,1 do 2,3 mld USD. Do głównych

dostawców brutto i netto na rynek światowy pozostałych mrożonych owoców należą Polska i Kanada. Udział Polski w eksporcie obniżył się z 14% w latach 2004-2006 do 11% w latach 2013-2015. Udział Kanady pozostał na poziomie 10%. Zwiększa się jednak znaczenie w eksporcie netto innych państw, głównie Serbii, Kostaryki, Chile oraz Peru.

W latach 2004-2015 największe było tempo wzrostu importu tej szerokiej grupy mrozonek w USA, których udział w imporcie światowym wzrósł z 15% w latach 2004-2006 do 20% w latach 2013-2015. Udział Niemiec obniżył się z 22 do 13%.

Import mrożonych wiśni w krajach Unii Europejskiej w latach 2013-2015 wyniósł 95 tys. ton wobec 88 tys. ton w latach 2004-2006. Udział obrotów wewnątrzspółnotowych obniżył się w tym okresie z 73 do 70%. W latach 2004-2006 polskie mrożone wiśnie stanowiły aż 50% wielkości przywozu krajów UE, a w latach 2013-2015 41%. Spadek znaczenia Polski w dostawach do UE wynikał z korzystniejszej oferty cenowej eksporterów z Węgier i dobrej jakości wiśni sprzedawanych przez Serbię. Średnie ceny importowe mrożonych wiśni w UE wyniosły w latach 2013-2015 1,18 euro/kg i były o 33% wyższe od cen z lat 2004-2006. Ceny w polskiej ofercie były zbliżone do średnich cen importowych w UE, podczas gdy średnie ceny przywozu z Węgier wynosiły w tym okresie 0,95 euro/kg. Ceny w serbskiej ofercie nieznacznie przewyższały ceny polskich mrożonych wiśni (rys. 31).

Rysunek 31. Import mrożonych wiśni do UE z wybranych krajów

Źródło: na podstawie danych Eurostat.

2.2. Mrożone warzywa

Światowy eksport mrożonych warzyw w latach 2013-2015 osiągnął 5,7 mln ton, a wartość 6,1 mld USD (tab. 36). Wolumen eksportu wzrósł w stosunku do lat 2004-2006 o 35%, a wartość o 66%. Największymi w świecie eksporterami netto i brutto mrożonych warzyw są: Belgia, Chiny, Polska, Meksyk, Hiszpania, Holandia, a także Egipt. Łączny udział tych krajów w światowym wolumenie eksportu mrożonek warzywnych w latach 2013-2015 wyniósł 72%, a w wartości eksportu 63%.

Tabela 36. Eksport mrożonych warzyw z wybranych krajów

Kraje	2004-2006				2013-2015			
	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	USD/kg	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	USD/kg
Świat	4198	100,0	3653	0,87	5671	100,0	6060	1,07
Belgia	993	23,7	898	0,90	1289	22,7	1319	1,02
China	575	13,7	463	0,80	854	15,1	964	1,13
Hiszpania	212	5,0	228	1,08	437	7,7	465	1,07
Polska	331	7,9	189	0,57	428	7,5	303	0,71
Meksyk	370	8,8	224	0,72	342	6,0	394	1,15
Holandia	194	4,6	216	1,11	322	5,7	371	1,15
Francja	198	4,7	216	1,09	223	3,9	272	1,21
USA	125	3,0	120	0,96	188	3,3	223	1,19
Kanada	117	2,8	94	0,81	127	2,2	142	1,12
Egipt	35	0,8	24	0,69	342	6,0	161	0,68

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

Najbardziej (6-krotnie) zwiększył się eksport netto Hiszpanii, który w latach 2013-2015 osiągnął 274 tys. ton. W grupie znaczących dostawców w podobnym tempie wzrosła tylko sprzedaż netto z Egiptu (z 35 tys. ton w latach 2004-2006 do 212 tys. ton. w latach 2013-2015). Eksport netto z Holandii wzrósł o 250% do 163 tys. ton, z Belgii o 61% do 894 tys. ton, z Chin o 50% do 834 tys. ton, a z Polski o 24% do 381 tys. ton. W latach 2004-2015 duży przyrost wykazywał też eksport mrożonych warzyw z Indonezji, Ekwadoru oraz Białorusi, jednak udziały tych krajów w światowym wolumenie sprzedaży zagranicznej w latach 2013-2015 wynosiły około 1%.

Najbardziej liczącymi się importerami netto i brutto w świecie są: USA, Niemcy, Japonia, Wielka Brytania, Korea Południowa i Francja. Udział wszystkich tych krajów w światowym imporcie brutto mrożonek warzywnych obniżył się z 58% średnio w latach 2004-2006 do 53% w latach 2013-2015, a w wartości przywozu pozostał na poziomie 57% (tab. 37). W latach 2013-2015 w relacji do lat 2004-2006, w grupie największych importerów, przywóz brutto (o 18%) i netto

(o 12%) zmniejszył się jedynie w Wielkiej Brytanii. Import brutto tego kraju wyniósł w latach 2013-2015 średnio 440 tys. ton, a netto 393 tys. ton.

Tabela 37. Import mrożonych warzyw w wybranych krajach

Kraj	2004-2006				2013-2015			
	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	USD/kg	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	USD/kg
Świat	4248	100,0	3909	0,92	5565	100,0	6254	1,12
USA	520	12,2	487	0,94	714	12,8	900	1,26
Niemcy	496	11,7	456	0,92	573	10,3	627	1,09
Francja	404	9,5	376	0,93	502	9,0	539	1,08
Japonia	390	9,2	513	1,31	462	8,3	812	1,76
Wielka Brytania	538	12,7	364	0,69	440	7,9	518	1,18
Belgia	280	6,6	262	0,93	395	7,1	409	1,04
Korea Południowa	131	3,1	68	0,52	268	4,8	192	0,72
Włochy	159	3,7	207	1,30	222	4,0	276	1,25
Holandia	129	3,0	113	0,87	159	2,9	170	1,07
Hiszpania	168	4,0	141	0,83	162	2,9	166	1,02
Australia	74	1,8	72	0,97	108	1,9	110	1,02

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

W Korei Południowej import brutto i netto w latach 2013-2015 wzrósł w stosunku do lat 2004-2006 o 100% do 268 tys. ton. Wzrost importu brutto i netto pozostałych największych importerów był mniejszy i wynosił od 18 do 37% wobec średniego światowego wzrostu wolumenu handlu wynoszącego 35%.

Obroty wewnętrzne mrożonymi warzywami stanowią w UE około 90% przywozu tych produktów, a największymi dostawcami są: Belgia (33% wolumenu unijnego importu w latach 2013-2015) oraz Hiszpania, Holandia i Francja (po 10%). Największym dostawcą zewnętrznym są Chiny. Udział Chin w imporcie unijnym obniżył się z 6% w latach 2004-2006 do 5% w latach 2013-2015. Udział Polski wzrósł z 6 do 7%.

Polska w latach 2004-2013 była największym dostawcą mrożonych warzyw do Rosji. Udział Polski w rosyjskim przywozie zwiększył się z 67% w latach 2004-2006 do 78% w latach 2007-2013. Od 2014 r. Polska, podobnie jak inne kraje UE, nie może eksportować do Rosji mrożonych warzyw. Na rosyjskim rynku dostawy z Polski zostały zastąpione przywozem z Chin, Białorusi, Serbii oraz Ukrainy. Jednocześnie Polska w ostatnich latach z udziałem około 90% stała się największym dostawcą mrożonych warzyw do Białorusi.

3. Wybrane przetwory pomidorowe

W wolumenie i wartości obrotów przetworami pomidorowymi w świecie dominują: koncentrat pomidorowy, keczup oraz pomidory w puszkach. Średnia wartość eksportu tych produktów wzrosła w latach 2013-2015 w stosunku do lat 2004-2006 o 80% do 12,5 mld USD, a wolumenu o 36% do 11,5 mln ton. Udział koncentratu pomidorowego w światowym wolumenie eksportu przetworów pomidorowych w latach 2004-2015 wynosił 50-52%. Obroty keczupem stanowiły przeciętnie 23% wolumenu oraz 29% wartości światowego eksportu przetworów pomidorowych. W odniesieniu do pomidorów w puszkach wskaźniki te wynosiły odpowiednio 27 i 23%.

Koncentrat pomidorowy

Najwięksi producenci pomidorów są jednocześnie eksporterami brutto i netto koncentratu pomidorowego. Eksport koncentratu skupiony jest w rejonach o największej produkcji, czyli w basenie Morza Śródziemnego i Portugalii, skąd w latach 2013-2015 pochodziło 40% światowego wolumenu eksportu. Udział Chin wynosił 30%, a USA 16%. Łącznie z tych rejonów dostarczono na światowe rynki 86% wolumenu światowej sprzedaży.

Największym światowym eksporterem brutto i netto koncentratu pomidorowego są Chiny. Wolumen eksportu brutto i netto z tego kraju w latach 2013-2015 wzrósł w stosunku do lat 2004-2006 o blisko 70% do odpowiednio 949 i 932 tys. ton, a wartość zwiększyła się o 225% do 960 mln USD (tab. 38). Udział Chin w wolumenie światowego handlu wzrósł z 25 do 30%. Najwyższy udział Chin w wolumenie światowego eksportu odnotowano w latach 2011-2013, kiedy wynosił on 36%. W ostatnich latach chiński eksport obniżył się jednak na skutek wzrostu zapotrzebowania wewnętrznego. Dynamika wzrostu eksportu brutto i netto drugiego światowego eksportera, tj. Włoch, jest znacznie niższa. Eksport brutto i netto z Włoch wzrósł w latach 2013-2015 w relacji do lat 2004-2006 odpowiednio o 10 i 12% i wynosił 607 i 454 tys. ton. Udział tego kraju w światowym wolumenie handlu obniżył się z 27 do 21%, a w wartości z 32 do 23%. Eksport brutto USA, trzeciego światowego dostawcy, wyniósł w latach 2013-2015 średnio 497 tys. ton (16% światowego eksportu). W latach 2004-2006 wielkości te wynosiły 141 tys. ton i 6%. Wartość eksportu koncentratu pomidorowego z USA zwiększyła się czterokrotnie do 413 mln USD.

Tabela 38. Eksport koncentratu pomidorowego z wybranych krajów

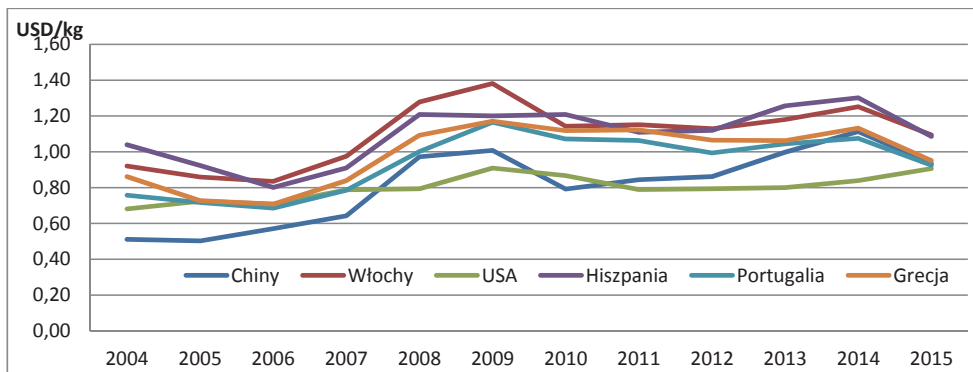
Kraje	2004-2006				2013-2015			
	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	USD/kg	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	USD/kg
Świat	2212	100	1638	0,74	3129	100	3368	1,08
Chiny	557	25,2	295	0,53	949	30,3	960	1,01
Włochy	607	27,4	528	0,87	665	21,3	782	1,18
USA	141	6,4	99	0,7	487	15,6	413	0,85
Hiszpania	179	8,1	162	0,92	248	7,9	298	1,21
Portugalia	147	6,7	106	0,72	230	7,3	233	1,01
Turcja	147	6,6	118	0,82	124	4,0	172	1,39
Chile	85	3,8	58	0,68	104	3,3	117	1,12
Grecja	104	4,7	77	0,77	52	1,6	54	1,05
Niemcy	27	1,2	26	0,96	23	0,7	36	1,58
Tunezja	23	0,0	19	0,87	11	0,1	15	1,39

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

Zbliżone do światowego tempo wzrostu eksportu odnotowano w Hiszpanii oraz Portugalii. Stąd udział tych znaczących unijnych eksporterów w światowym wolumenie eksportu koncentratu utrzymał się na poziomie 7-8%. Wolumen eksportu z Hiszpanii wzrósł o 38%, a z Portugalii o 56% do poziomu odpowiednio 248 i 230 tys. ton. Udział Chile obniżył się w wolumenie światowego eksportu z 4 do 3%. Wśród głównych światowych eksporterów brutto i netto w latach 2004-2015 zmniejszał się jedynie wolumen sprzedaży koncentratu pomidorowego w Turcji i Grecji. Turecki eksport brutto obniżył się w latach 2013-2015, w porównaniu do lat 2004-2006, o 15% do 124 tys. ton, a netto o 16% do 123 tys. ton. Grecka sprzedaż zagraniczna spadła o 50% do zaledwie 52 tys. ton.

Średnie ceny eksportowe koncentratu pomidorowego w latach 2013-2015 wyniosły 1,08 USD/kg i były o 45% wyższe niż w latach 2004-2006. W grupie największych eksporterów najbardziej (o 92% do 1,01 USD/kg) wzrosły ceny koncentratu pomidorowego eksportowanego z Chin (rys. 32). Pozostały one jednak niższe od średniej światowej ceny eksportowej. Ceny we włoskiej ofercie eksportowej w latach 2013-2015 były jednymi z najwyższych. Wysokie były również ceny oferowane przez hiszpańskich eksporterów. W latach 2013-2015 hiszpańskie ceny przewyższały o 13% przeciętną światową cenę eksportową koncentratu pomidorowego. Wśród unijnych eksporterów jedynie ceny koncentratu pomidorowego eksportowanego z Portugalii były niemal we wszystkich latach okresu 2004-2015 niższe od średniej światowej, co zaowocowało szybszym tempem wzrostu wolumenu eksportu z tego kraju w porównaniu do innych europejskich krajów.

Rysunek 32. Średnie ceny eksportowe koncentratu pomidorowego w wybranych krajach

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

Najniższe tempo wzrostu cen eksportowych (o 20%) odnotowano w eksporcie z USA. Średnie ceny z lat 2013-2015 wynosiły zaledwie 0,85 USD/kg, co stanowiło 79% średniej ceny światowej. Najtańsza oferta eksportowa amerykańskich przedsiębiorców była główną przyczyną wzrostu udziału tego kraju w światowej wymianie.

W latach 2004-2015 brak było jednoznacznych tendencji w imporcie koncentratu pomidorowego w grupie największych nabywców tego produktu. W części krajów (np. Holandia, Wielka Brytania, Polska, Belgia) miał miejsce wzrost przywozu odzwierciedlający rosnący popyt na ten produkt ze strony przemysłu spożywczego, podczas gdy w innych przywóz był stabilny (np. Włochy, Rosja, Francja) (tab. 39).

Tabela 39. Import koncentratu soku pomidorowego w wybranych krajach

Kraj	2004-2006				2013-2015			
	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	USD/kg	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	USD/kg
Świat	1899	100,0	1282	0,67	2646	100,0	2752	1,04
Niemcy	206	9,3	179	0,87	232	7,4	274	1,18
Włochy	153	6,9	84	0,55	159	5,1	155	0,98
Wielka Brytania	113	5,1	101	0,89	157	5,0	170	1,08
Rosja	146	6,6	56	0,38	152	4,8	144	0,95
Japonia	113	5,1	95	0,85	140	4,5	174	1,25
Holandia	35	1,6	31	0,89	117	3,8	126	1,08
Francja	100	4,5	78	0,78	99	3,2	123	1,24
Arabia Saudyjska	33	1,5	20	0,60	77	2,5	87	1,13
Belgia	38	1,7	32	0,84	60	1,9	62	1,06
Polska	28	1,3	20	0,72	63	2,0	70	1,13

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

Największym odbiorcą koncentratu pomidorowego w latach 2004-2015 były Niemcy. Wolumen przywozu brutto tego kraju w latach 2013-2015 osiągnął 232 tys. ton, a netto 209 tys. ton. W stosunku do lat 2004-2006 import brutto wzrósł o 13%, a netto o 17%. Wśród znaczących importerów netto najbardziej zwiększył się import w Holandii, który brutto wzrósł o 235% do średnio 117 tys. ton, a netto o 214% do 107 tys. ton. Większy był również (o 40%) wolumen przywozu brutto i netto w Wielkiej Brytanii, który osiągnął w latach 2013-2015 157 tys. ton. Stabilny był wolumen importu Rosji, która z pozycji trzeciego światowego importera w latach 2004-2006 spadła w okresie 2013-2015 na pozycję czwartą.

Najwyższe ceny w latach 2013-2015 uzyskiwali eksporterzy na rynku: Japonii (1,25 USD/kg), Francji (1,24 USD/kg), Niemiec (1,18 USD/kg) oraz Polski i Arabii Saudyjskiej (1,13 USD/kg). Najniższe ceny notowano w tym okresie na rynku Rosji (0,95 USD/kg) i Włoch (0,98 USD/kg).

Kraje strefy umiarkowanej przegrywają konkurencję na rynku światowym z krajami o ciepłym klimacie, zarówno biorąc pod uwagę ceny, jak i jakość koncentratu pomidorowego. Tym niemniej rosnący popyt na koncentrat na rynku światowym stwarza szansę zwiększenia eksportu również z krajów mniej liczących się w światowej podaży. Udział Polski w światowym imporcie zwiększył się z 1% w latach 2004-2006 do 2% w latach 2013-2015, a w światowym eksporcie brutto koncentratu pomidorowego utrzymywał się na poziomie poniżej 1%.

Ketchup

Największymi eksporterami brutto i netto keczupu są USA oraz Holandia (tab. 40). Udział tych krajów w światowym wolumenie eksportu brutto keczupu wzrósł z 34% w latach 2004-2006 do 41% w latach 2013-2015. Eksport brutto USA wzrósł w stosunku do lat 2004-2006 o 79%, a netto o 226%, osiągając w latach 2013-2015 odpowiednio 327 i 290 tys. ton. Eksport brutto z Holandii zwiększył się o 68%, a netto o 37% do odpowiednio 233 i 201 tys. ton. Udział Włoch i Niemiec w wolumenie eksportu brutto keczupu w latach 2013-2015 pozostał na poziomie odpowiednio 6 i 5%. Eksport niemiecki oparty jest na reeksporcie, gdyż kraj ten jest importerem netto z wolumenem przywozu w latach 2013-2015 na poziomie średnio 44 tys. ton rocznie. Udział Hiszpanii w eksporcie brutto keczupu spadł z 6 do 5%.

Tabela 40. Eksport keczupu z wybranych krajów

Kraj	2004-2006				2013-2015			
	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	USD/kg	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	USD/kg
Świat	939	100,0	967	1,05	1333	100,0	1763	1,33
USA	183	19,5	163	0,89	327	24,5	326	1,00
Holandia	138	14,7	186	1,35	233	17,5	319	1,38
Włochy	63	6,7	117	1,85	95	7,2	197	2,09
Niemcy	43	4,6	58	1,42	69	5,1	114	1,67
Hiszpania	58	6,2	80	1,38	69	5,2	87	1,27
Polska	11	1,2	11	0,99	45	3,4	64	1,45
Belgia	26	2,8	45	1,71	49	3,7	79	1,61
Portugalia	16	1,7	15	0,92	29	2,2	25	0,87
Chiny	3	0,3	2	0,82	33	2,5	34	1,04
Turcja	16	1,7	13	0,84	27	2,0	29	1,09

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

Polska w latach 2013-2015 plasowała się na szóstym miejscu wśród eksporterów brutto keczupu oraz czwartym pod względem eksportu netto. Wzrost sprzedaży zagranicznej brutto i netto z Polski w latach 2013-2015 w relacji do lat 2004-2006 przekroczył 300%. Wyższą dynamikę wzrostu eksportu odnotowano jedynie w Chinach. Eksport brutto z tego kraju wzrósł w porównywanych okresach 11-krotnie, a eksportu netto 33-krotnie. Wielkość eksportu brutto Chin osiągnęła w latach 2013-2015 33 tys. ton, a netto 27 tys. ton.

Polska, podobnie jak Belgia, Holandia i Niemcy, eksportuje keczup wytwarzany głównie z importowanego koncentratu pomidorowego. Ceny w polskiej ofercie eksportowej w latach 2013-2015 były niższe od oferowanych przez Włochy i Belgię, ale znacznie wyższe od ofert dostawców z Portugalii, USA i Chin. W latach 2004-2015 tempo wzrostu polskich cen eksportowych przewyższało dynamikę cen światowych. Ceny keczupu eksportowanego z Polski w latach 2013-2015 wyniosły 1,45 USD/kg i były o 47% wyższe od średnich z lat 2004-2006. W tym czasie przeciętne ceny światowe wzrosły o 26% do 1,33 USD/kg. W grupie największych eksporterów jedynie ceny sprzedaży zagranicznej z Niemiec oraz Hiszpanii i Portugalii obniżyły się w stosunku do lat 2004-2006 (od 5 do 8%). Najniższy w latach 2013-2015 był poziom cen keczupu eksportowanego z Portugalii (0,87 USD/kg), USA (1,00 USD/kg) oraz Chin (1,04 USD/kg). W najbliższych latach spodziewać się można dalszego wzrostu udziału tych krajów w światowym eksporcie keczupu.

Największymi importerami brutto i netto keczupu w świecie są: Kanada, Wielka Brytania, Francja oraz Niemcy. Łączny udział tych krajów w wolumenie importu brutto keczupu wzrósł z 42% w latach 2006-2006 do 47% w latach

2013-2015 (tab. 41). W grupie największych importerów najbardziej zwiększył się (o 80% w stosunku do lat 2004-2006) przywóz keczupu w Kanadzie, co wynikało ze wzrostu tanich zakupów z USA. Spośród krajów UE największy przyrost importu odnotowano we Francji, gdzie przywóz zwiększył się o 56%, osiągnąjąc w latach 2013-2015 średnio 160 tys. ton. W mniejszej skali wzrósł w tym czasie przywóz Wielkiej Brytanii (o 32%) oraz Niemiec (o 38%). W grupie dziesięciu największych światowych importerów zmniejszył się w stosunku do lat 2004-2006 jedynie import w Meksyku (o 53%) oraz USA (61%).

Najwyższe ceny uzyskiwali eksporterzy na rynku francuskim i niemieckim. Niższe były ceny na kontynencie amerykańskim.

Tabela 41. Główni importerzy keczupu i sosów pomidorowych

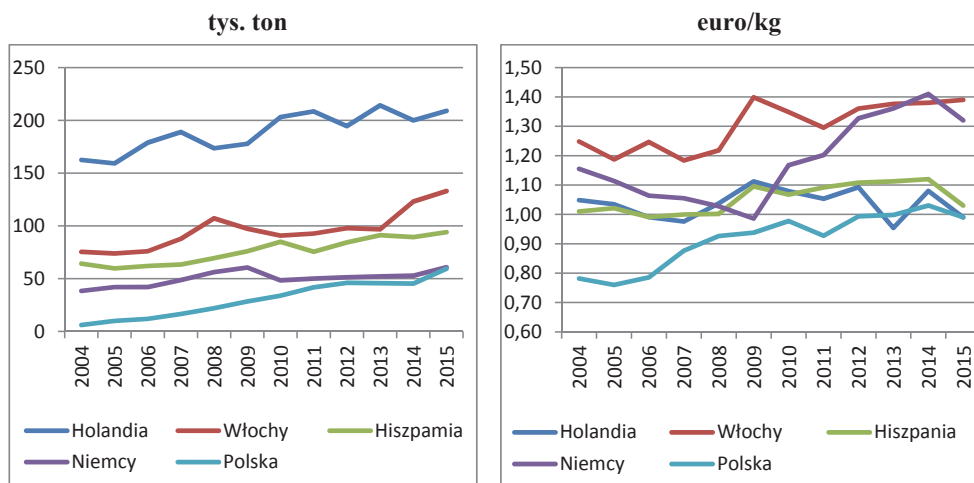
Kraje	2004-2006				2013-2015			
	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	USD/kg	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	USD/kg
Świat	986	100,0	1067	1,08	1318	100,0	1835	1,39
Kanada	97	9,8	93	0,98	174	13,2	197	1,15
Wielka Brytania	131	13,3	163	1,24	172	13,1	207	1,21
Francja	103	10,4	125	1,21	160	12,2	228	1,42
Niemcy	82	8,3	104	1,27	113	8,6	172	1,53
Meksyk	74	7,5	27	0,69	35	2,7	41	1,17
Arabia Saudyjska	21	2,1	20	0,95	33	2,5	47	1,41
Holandia	19	1,9	22	1,14	32	2,4	43	1,38
USA	94	9,5	78	0,83	36	2,7	52	1,42
Hiszpania	10	1,0	14	1,43	22	1,7	33	1,54
Włochy	7	0,7	11	1,51	19	1,4	28	1,52

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

Obroty keczupem w UE dokonywane są głównie w ramach tego ugrupowania. W latach 2004-2015 obrót wewnątrzspółnotowy stanowił około 95% wolumenu handlu.

W rosnącym imporcie keczupu realizowanym przez UE udział dostaw z Polski zwiększył się z 2% w latach 2002-2004 do 7% w latach 2013-2015. Udział Holandii, największego dostawcy na unijny rynek, zmniejszył się z 35 do 30% wolumenu importu. Znaczącymi dostawcami do Wspólnoty były również Włochy, Hiszpania oraz Niemcy (rys. 33). Niższe niż w polskiej ofercie eksportowej były jedynie ceny oferowane na rynku unijnym przez Portugalię.

Rysunek 33. Import keczupu i sosów pomidorowych do UE w wybranych krajach

Źródło: na podstawie danych Eurostat.

Pomidory w puszkach

Światowy eksport pomidorów w puszkach wzrósł w latach 2013-2015 w stosunku do lat 2004-2006 o 30% i osiągnął 1,6 mln ton o wartości 1,4 mld USD (tab. 42). Największym światowym eksporterem brutto i netto pomidorów w puszkach były Włochy, z udziałem w światowym wolumenie handlu wynoszącym w latach 2013-2015 76% wobec 72% w latach 2004-2006. Udział w handlu zwiększyła również Hiszpania będąca drugim po Włoszech światowym dostawcą. Spoza UE, która skupia ponad 90% światowej podaży, liczącym się eksporterem były tylko USA pokrywające 4% światowego zapotrzebowania. W grupie eksporterów najbardziej, gdyż niemal 8-krotnie zwiększył się eksport z Portugalii. Udział tego kraju w wolumenie światowego eksportu pozostał jednak na niskim poziomie (2%). Najkorzystniejsze ceny eksportowe oferowali sprzedawcy z Portugalii, Hiszpanii oraz Grecji.

Tabela 42. Eksport i import pomidorów w puszkach z wybranych krajów

Kraje	2004-2006				2013-2015			
	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	USD/kg	tys. ton średnia	%	mln USD średnia	USD/kg
Świat	1210	100,0	758	0,63	1577	100,0	1419	0,90
Włochy	872	72,1	557	0,64	1204	76,4	1086	0,90
Hiszpania	76	6,3	42	0,56	151	9,6	102	0,67
USA	44	3,7	27	0,61	65	4,1	52	0,79
Grecja	28	2,3	14	0,52	37	2,3	24	0,65
Portugalia	3	0,3	2	0,6	25	1,6	14	0,57

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

Czołowymi importerami pomidorów w puszkach są: Wielka Brytania, Niemcy oraz Francja (tab. 43). Łączny udział tych krajów w światowym wolumenie przywozu w latach 2013-2015 wyniósł 39% wobec 48% w latach 2002-2004. Polska w latach 2004-2015 nie liczyła się tak w imporcie, jak i w eksporcie światowym tego produktu.

Tabela 43. Import pomidorów w puszkach w wybranych krajach

Kraje	2004-2006				2013-2015			
	tys. ton	%	mln USD	USD/kg	tys. ton	%	mln USD	USD/kg
Świat	1210	100,	758,2	0,63	1577	100,0	1418,6	0,90
Wielka Brytania	295	24,4	207	0,71	297	18,8	297	0,94
Niemcy	182	15,0	115	0,63	195	12,4	195	0,85
Francja	104	8,6	73	0,7	116	7,4	116	1,01
Japonia	87	7,2	74	0,85	107	6,8	107	1,09
Australia	73	6,0	29	0,4	58	3,7	58	0,75

Źródło: na podstawie danych Comtrade.

IV. Spożycie owoców, warzyw i ich przetworów (w przeliczeniu na świeże) oraz soków pitnych i nektarów

1. Owoce

W świecie spożycie owoców i ich przetworów (w przeliczeniu na produkty świeże) średnio w latach 2004-2013 wyniosło (wg dostępnych danych Faostat z 2017 r.) 74,2 kg w przeliczeniu na 1 mieszkańca i miało tendencję rosnącą (1,6% średniorocznie). Najwyższa była konsumpcja w Ameryce (łącznie Płd. i Płn. 106,7 kg), Oceanii (96,4 kg) oraz Europie (91,9 kg), a najniższa w Afryce (64,5 kg) i Azji (65,7 kg). W UE-27 spożycie owoców i ich przetworów wyniosło 103,1 kg (tab. 44).

W latach 2004-2013 średnioroczne tempo wzrostu spożycia owoców najwyższe było w Azji (3,4%). W tempie 0,6% wzrastała też z roku na rok konsumpcja owoców i warzyw w Afryce. W Europie rosnący trend (0,2%) spożycia zanotowano dla owoców i ich przetworów w wyniku zwiększenia konsumpcji w krajach europejskich spoza UE. W UE spożycie owoców obniżało się (o 0,5% średniorocznie). Spośród krajów tego ugrupowania konsumpcja owoców obniżała się w 13 krajach: w Belgii, Cyprze, Czechach, Danii, Grecji, Węgrzech, we Włoszech, na Łotwie, Litwie, Malcie, w Portugalii, Słowenii, Hiszpanii. W Oceanii tempo rozwoju spożycia owoców było ujemne i wynosiło -1,6 %. W Ameryce konsumpcja owoców spadała w latach 2004-2013 nieznacznie (0,1% z roku na rok).

Konsumpcja owoców w Polsce w latach 2004-2013 wyniosła 53,2 kg i była o 26% mniejsza niż przeciętna w świecie, ale wzrastała w tempie 2,0% rocznie.

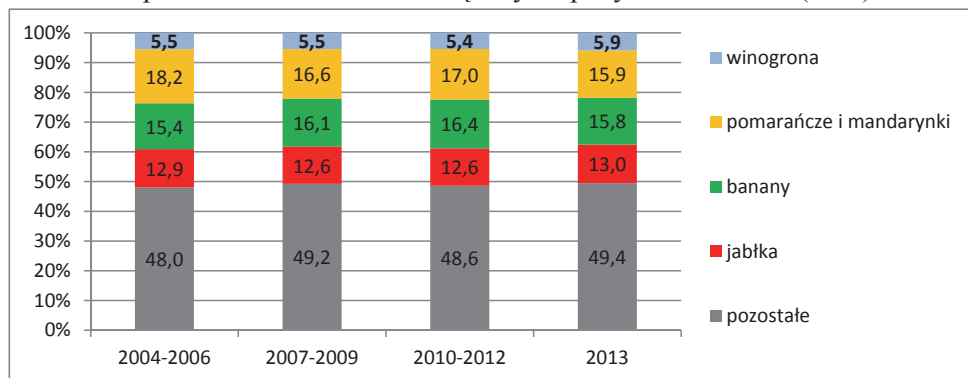
Tabela 44. Konsumpcja owoców oraz ich przetworów w przeliczeniu na produkty świeże w świecie (w kg/mieszkańca)

Wyszczególnienie	2004-2006 średnia	2007-2009 średnia	2010-2012 średnia	2013
Świat	67,4	71,9	75,3	77,9
Afryka	63,5	63,1	65,4	66,2
Ameryka	106,0	107,6	107,0	103,0
Azja	54,9	61,7	67,6	71,9
Oceania	101,2	101,6	93,8	88,7
Europa	90,6	92,8	90,0	94,9
UE-27	105,0	104,5	99,7	103,7

Źródło: na podstawie danych Faostat.

W latach 2004-2013 łączny udział pomarańcz, mandarynek, bananów, jabłek i winogron w konsumpcji owoców na świecie wynosił od 50,6 do 52,0%. W 2013 r. średnie spożycie pomarańcz i mandarynek w świecie wyniosło 12,4 kg, bananów 12,3 kg, jabłek 10,1 kg, winogron 4,6 kg, a owoców pozostałych 38,5 kg/mieszkańca (rys. 34). W Polsce było to odpowiednio 9,1, 2,0, 17,3 i 3,9 kg.

Rysunek 34. Udział wybranych owoców i ich przetworów w przeliczeniu na świeże w łącznym spożyciu w świecie (w %)

Źródło: na podstawie danych Faostat.

W latach 2004-2013 w spożyciu jabłek najwyższy wzrost notowany był w Azji (4,3% średnioroczne) oraz w Afryce (z roku na rok o 3,8%). W Europie i Ameryce konsumpcja obniżała się odpowiednio o 1,3 i 1,7% rocznie. Przy czym na kontynencie europejskim silniejszy był spadek w UE-27 (o 2,9% rocznie) niż w Europie Wschodniej (o 0,9%). Niewielkie tempo spadku konsumpcji zanotowano w Oceanii 0,6% (tab. 45). W latach 2010-2012 najwyższy był poziom spożycia w Oceanii (24,1 kg), a najniższy w Afryce (2,4 kg).

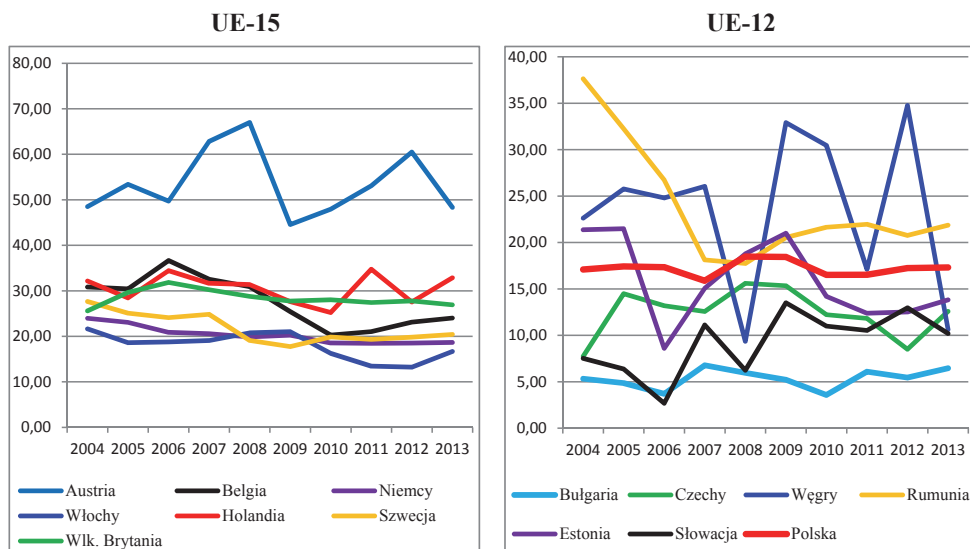
Tabela 45. Spożycie jabłek oraz ich przetworów w przeliczeniu na produkty świeże w świecie (w kg/mieszkańca)

Wyszczególnienie	2004-2006 średnia	2007-2009 średnia	2010-2012 średnia	2013	Średnioroczne tempo zmian spożycia w latach 2004-2013 (w %)
Świat	8,7	9,1	9,5	10,1	1,7
Afryka	2,0	2,1	2,4	2,8	3,8
Ameryka	11,4	12,2	10,4	10,8	-1,7
Azja	7,2	7,9	9,2	10,0	4,3
Oceania	23,3	24,7	24,1	20,6	-0,6
Europa	20,3	19,5	18,2	19,2	-1,3
UE-27	21,9	19,8	17,7	18,4	-2,9

Źródło: na podstawie danych Faostat.

W większości krajów UE w latach 2004-2013 spożycie jabłek wykazywało tendencję spadkową. Jedynie w Słowacji, Chorwacji, Bułgarii oraz Irlandii konsumpcja wzrastała w tempie odpowiednio 7,7, 4,2, 1,8 i 1,1% średniorocznie (rys. 35). W Polsce średnia konsumpcja jabłek (wg Faostat) wyniosła 17,2 kg i nie zmieniała się w omawianych latach.

Rysunek 35. Spożycie jabłek w wybranych krajach UE
(w kg/mieszkańca)

Źródło: na podstawie danych Faostat.

W spożyciu bananów w latach 2004-2013 notowany był najbardziej dynamiczny wzrost w Azji (o 3,7% średniorocznie). W Afryce i w Europie konsumpcja tych owoców zwiększała się z roku na rok o 1,2%, a w Oceanii o 0,9%. Jedynie w Ameryce spożycie zmniejszało się w tempie 0,4%, a nie zmieniało się w UE. W latach 2010-2012 największy był poziom spożycia na kontynencie amerykańskim (16,4 kg), a najniższy na kontynencie europejskim (7,9 kg) (tab. 46).

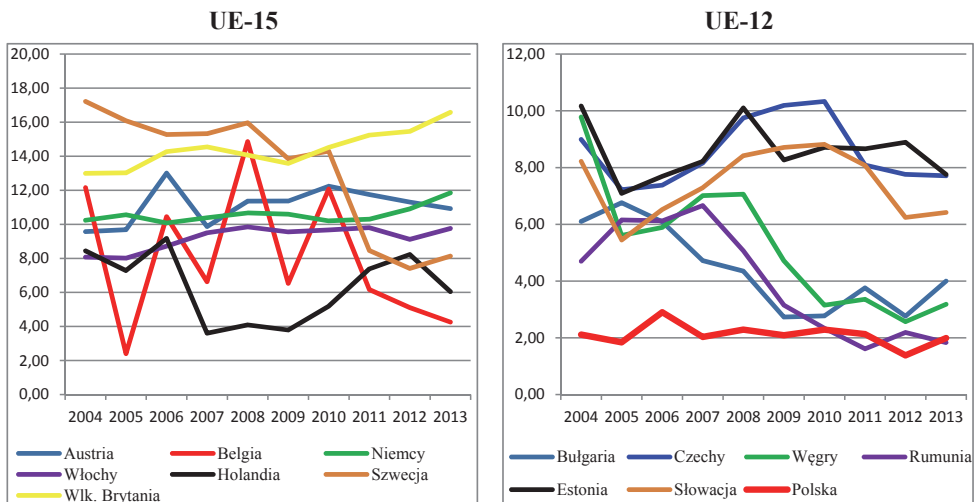
Tabela 46. Spożycie bananów oraz ich przetworów w przeliczeniu na produkty świeże w świecie (w kg/mieszkańca)

Wyszczególnienie	2004-2006 średnia	2007-2009 średnia	2010-2012 średnia	2013	Średnioroczne tempo zmian spożycia w latach 2004-2013 (w %)
Świat	10,4	11,6	12,4	12,3	2,4
Afryka	13,1	13,8	14,0	14,3	1,2
Ameryka	16,7	15,9	16,4	15,9	-0,4
Azja	9,0	10,8	11,8	11,6	3,7
Oceania	12,4	11,4	12,3	14,6	0,9
Europa	7,4	8,0	7,9	8,5	1,2
UE-27	8,3	8,7	8,2	8,7	0,0

Źródło: na podstawie danych Faostat.

W piętnastu krajach UE-27 spożycie bananów w latach 2004-2013 zwiększało się, a w pozostałych wykazywało tendencję spadkową. Najwyższy średnioroczny wzrost konsumpcji zanotowano na Litwie (3,1%), we Francji (2,5%) i w Wielkiej Brytanii (2,3%). Natomiast największe spadki spożycia miały miejsce w Rumunii (13,8%) oraz na Węgrzech (12,4%) (rys. 36). W Polsce konsumpcja bananów wynosiła przeciętnie 2,1 kg/mieszkańca i obniżała się o 2,2% średniorocznie.

Rysunek 36. Spożycie bananów w wybranych krajach UE w kg/mieszkańca

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Średnioroczne tempo wzrostu spożycia pomarańczy i mandarynek w latach 2004-2013 najwyższe było w Azji (2,0%) oraz Afryce (1,9%). W Europie konsumpcja tych owoców zwiększała się z roku na rok o 1,4%, a w krajach UE prze-

ciętnie o 0,5%. Jedynie w Oceanii i Ameryce spożycie zmniejszało się w tempie 5,0 i 1,3%. W latach 2010-2012 największy (28,8 kg/mieszkańca) poziom spożycia tych owoców był w Ameryce oraz UE (28,7 kg/mieszkańca) (tab. 47).

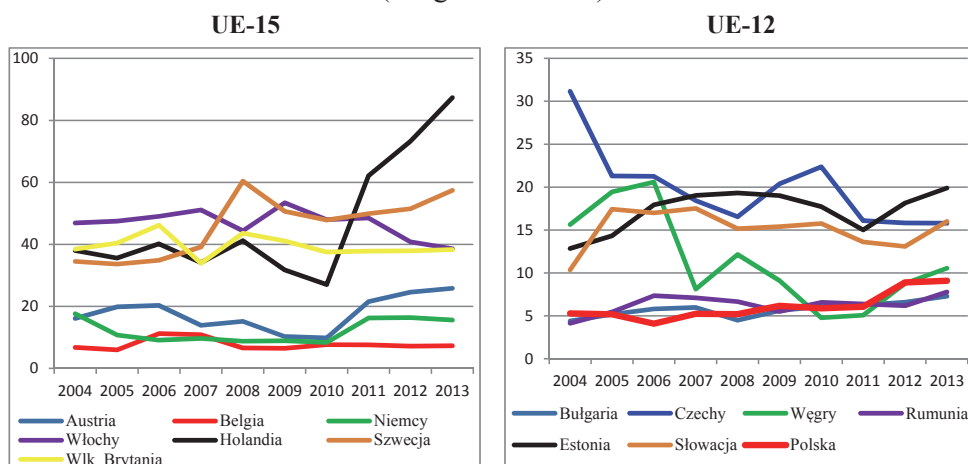
Tabela 47. Spożycie pomarańcz i mandarynek oraz ich przetworów w przeliczeniu na produkty świeże w świecie (w kg/mieszkańca)

Wyszczególnienie	2004-2006 średnia	2007-2009 średnia	2010-2012 średnia	2013	Średnioroczne tempo zmian spożycia w latach 2004-2013 (w %)
Świat	12,3	11,9	12,8	12,4	0,6
Afryka	6,0	5,9	6,7	6,7	1,9
Ameryka	28,1	28,3	28,8	21,6	-1,3
Azja	8,1	7,7	8,7	9,5	2,0
Oceania	22,1	19,1	16,6	14,7	-5,0
Europa	21,9	22,1	23,0	24,6	1,4
UE-27	28,8	28,1	28,7	30,3	0,5

Źródło: na podstawie danych Faostat.

W czternastu krajach UE-27 spożycie pomarańcz i mandarynek wykazywało tendencję wzrostową. Najwyższy średnioroczny wzrost konsumpcji miał miejsce w Holandii (10,1%), Polsce (7,3%), Bułgarii (4,1%) i Austrii (3,7%). Konsumpcja obniżała się średniorocznie najbardziej na Węgrzech (11,2%), Cyprze (5,8%), a także w Czechach (5,7%) (rys. 37).

Rysunek 37. Spożycie pomarańcz i mandarynek w wybranych krajach UE (w kg/mieszkańca)

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Spożycie winogron w latach 2004-2013 przeciętnie na świecie wynosiło 4,0 kg na mieszkańca. Najwyższa była konsumpcja w UE (9,5 kg) i Oceanii (9,1 kg), a najniższa w Afryce (2,4 kg). W Ameryce i Azji konsumpcja tych owoców wyniosła odpowiednio 4,5 i 3,5 kg (tab. 48).

Średnioroczne tempo wzrostu spożycia było najwyższe w Azji (4,1%), następnie w Ameryce (1,1%) i Europie (0,7%), w tym w krajach UE wyniosło 0,9%. Spadkowy trend konsumpcji winogron zanotowano w Oceanii (3,0%) oraz w Afryce (0,9%).

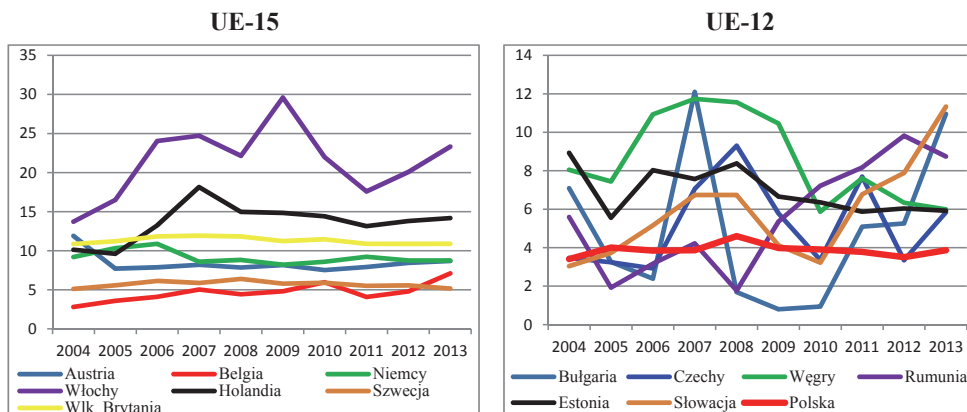
Tabela 48. Spożycie winogron oraz ich przetworów w przeliczeniu na produkty świeże w świecie (w kg/mieszkańca)

Wyszczególnienie	2004-2006 średnia	2007-2009 średnia	2010-2012 średnia	2013	Średnioroczne tempo zmian spożycia w latach 2004-2013(w %)
Świat	3,7	3,9	4,1	4,6	2,2
Afryka	2,5	2,3	2,2	2,4	-09
Ameryka	4,3	4,6	4,5	5,0	1,1
Azja	3,1	3,3	3,8	4,4	4,1
Oceania	9,4	10,1	8,7	6,5	-3,0
Europa	7,4	8,4	7,6	8,2	0,7
UE-27	8,8	10,2	9,3	9,8	0,9

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Spożycie winogron wzrastało w trzynastu krajach UE. Najwyższy średnioroczny wzrost konsumpcji zanotowano w Rumunii (13,1%) i Słowacji (10,2%). Natomiast największe spadki spożycia miały miejsce na Malcie (średniorocznie 13,1%), w Luksemburgu (12,2%) oraz w Hiszpanii (10,2%), (rys 38). W Polsce spożycie winogron w omawianych latach wynosiło średnio 3,9 kg/mieszkańca i nie zmieniało się.

Rysunek 38. Spożycie winogron w wybranych krajach UE
(w kg/mieszkańca)

Źródło: na podstawie danych Faostat.

2. Warzywa

Spożycie warzyw i ich przetworów (w przeliczeniu na warzywa świeże) w latach 2004-2013 wyniosło przeciętnie na świecie 130,4 kg/mieszkańca i rosło w tempie 1,8% średniorocznie. Największa konsumpcja była w Azji – 158,8 kg (decydujący był wysoki poziom spożycia w Chinach) i w Europie (117,2 kg), a najniższa w Afryce (66,8 kg). Konsumpcja w Oceanii była na poziomie 99,2 kg, a w Ameryce Płn. i Płd. wyniosła średnio 78,9 kg. W UE spożycie warzyw i ich przetworów (117,0 kg) niższe było jedynie w porównaniu z Azją. Spośród krajów UE konsumpcja warzyw obniżała się w 15 krajach: Bułgarii, Cyprze, Czechach, Francji, Grecji, Węgrzech, we Włoszech, na Malcie, w Holandii, Polsce, Portugalii, Rumunii, na Słowacji, w Słowenii i Hiszpanii.

W latach 2004-2013 średnioroczne tempo wzrostu spożycia warzyw najwyższe było w Azji (o 2,6%). W Azji średnia konsumpcja w latach 2010-2012 wzrosła w porównaniu z przeciętną z lat 2004-2006 o 17% do 169 kg/mieszkańca (tab. 49). Wzrastała też w tempie 0,6% z roku na rok konsumpcja warzyw w Afryce. W Oceanii kierunek zmian spożycia warzyw był ujemny (0,1%). W Ameryce konsumpcja warzyw spadała o 0,7% średniorocznie, a w UE o 1,3%.

Spożycie warzyw w Polsce w latach 2004-2013 wyniosło średnio 119,2 kg w przeliczeniu na mieszkańca, było o 9% mniejsze niż przeciętne w świecie i zmniejszało się w tempie 0,5% rocznie.

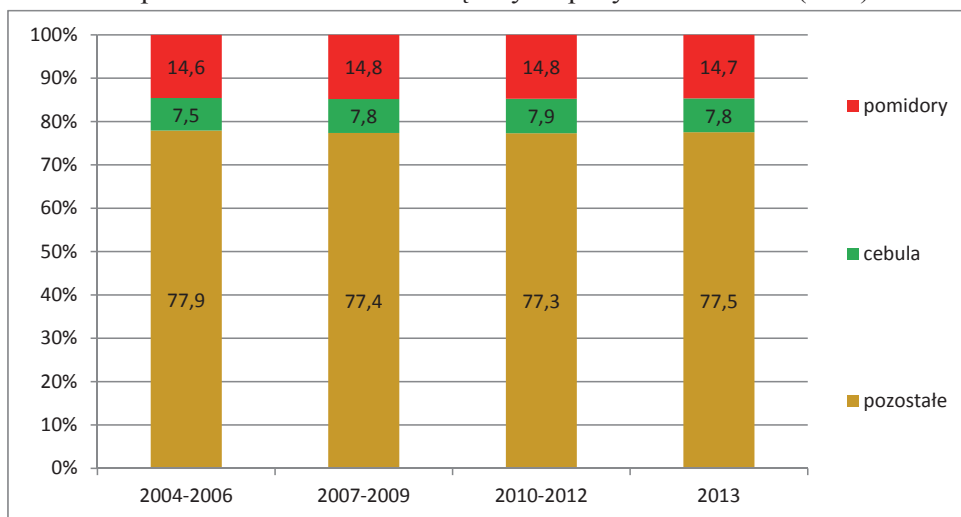
Tabela 49. Konsumpcja warzyw oraz ich przetworów w przeliczeniu na produkty świeże w świecie (w kg/mieszkańca)

Wyszczególnienie	2004-2006	2007-2009	2010-2012	2013
Świat	122,2	129,3	136,4	140,5
Afryka	65,5	66,5	68,1	67,6
Ameryka	80,8	79,2	77,8	75,9
Azja	144,4	156,9	169,0	176,8
Oceania	99,7	99,9	97,2	101,5
Europa	118,9	116,8	116,7	115,1
UE-27	121,8	118,1	113,6	109,4

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Udział cebuli, pomidorów i ich przetworów (w przeliczeniu na świeże) w łącznej konsumpcji warzyw na świecie stanowił w latach 2004-2013 od 22,1 do 22,7% (rys. 39). W Polsce udział ten był wyższy i wynosił od 25,8 do 34,5%. W 2013 r. średnie spożycie cebuli w świecie wyniosło 11,0 kg, pomidorów 20,6 kg, warzyw pozostałych 108,9 kg/mieszkańca, a w Polsce odpowiednio 11,5, 25,7 i 70,5 kg.

Rysunek 39. Udział wybranych warzyw i ich przetworów w przeliczeniu na świeże w łącznym spożyciu w świecie (w %)

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Przeciętne spożycie pomidorów na świecie w latach 2004-2013 wyniosło 19,2 kg/mieszkańca i miało tendencję rosnącą. Było to wynikiem bardzo dynamicznego wzrostu konsumpcji pomidorów w Azji – z 13,5 kg w 2004 r. do 19,7 kg

w 2013 r. (4,5% średniorocznie) i nieznacznego w Oceanii – z 25,3 do 26,7 kg (0,4% z roku na rok). Spożycie pomidorów w Ameryce obniżało się w tempie 1,4% rocznie, w Afryce 0,8%, w Europie 0,4%, w tym w UE 2,0% (tab. 50).

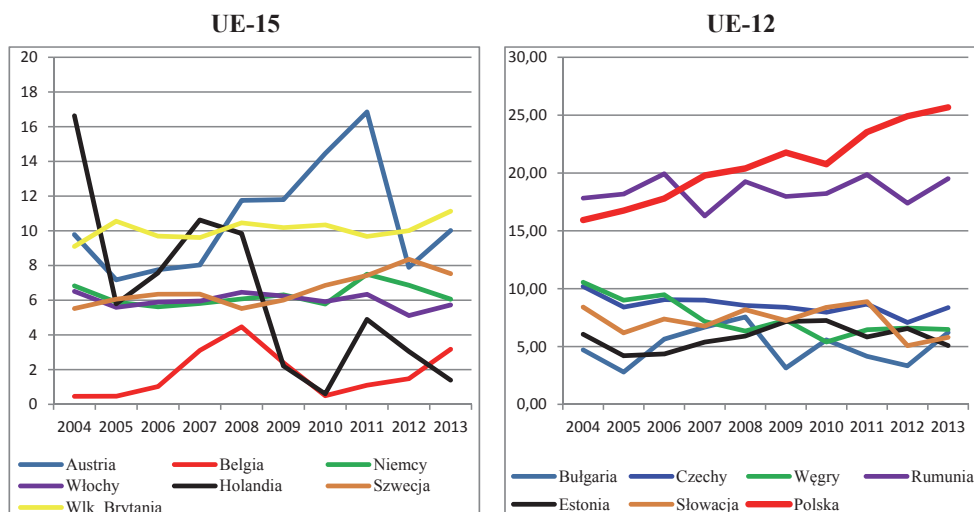
Tabela 50. Spożycie pomidorów oraz ich przetworów w przeliczeniu na produkty świeże w świecie (w kg/mieszkańca)

Wyszczególnienie	2004-2006 średnia	2007-2009 średnia	2010-2012 średnia	2013	Średnioroczne tempo zmian spożycia w latach 2004-2013 (w %)
Świat	17,8	19,2	20,1	20,6	1,9
Afryka	18,3	18,7	17,5	17,3	-0,8
Ameryka	25,2	25,0	23,2	22,9	-1,4
Azja	14,0	16,2	18,6	19,7	4,5
Oceania	23,9	23,2	23,1	26,7	0,4
Europa	28,5	28,4	28,0	26,7	-0,4
UE-27	30,6	29,9	27,7	25,4	-2,0

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Spośród krajów UE najszybciej wzrastało spożycie pomidorów w Holandii, Luksemburgu, Austrii, Litwie i Polsce. Obniżało się natomiast spożycie we Włoszech, na Węgrzech, Słowacji i na Cyprze (rys. 40).

Rysunek 40. Spożycie pomidorów oraz ich przetworów w przeliczeniu na produkty świeże w wybranych krajach UE (w kg/mieszkańca)

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Konsumpcja cebuli na świecie w latach 2004-2013 wynosiła średnio 10,1 kg/mieszkańca i rosła z roku na rok o 2,4% (tab. 51). Spożycie cebuli w Oceanii wzrastało w tempie 3,7% rocznie, w Azji 3,3%, Afryce 2,6%, Europie 0,5%, w tym w UE obniżało się o 0,6% rocznie. Trend spadkowy (0,4%) konsumpcji cebuli zanotowano też w Ameryce.

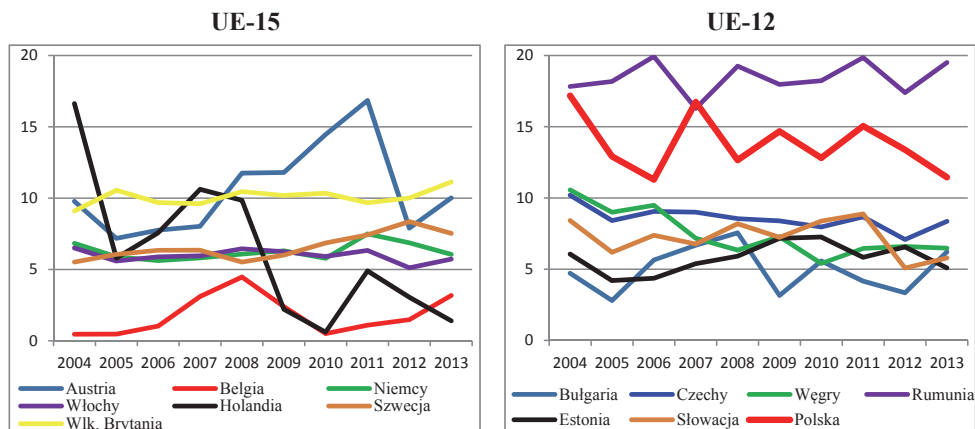
Tabela 51. Spożycie cebuli oraz jej przetworów w przeliczeniu na produkty świeże w świecie (w kg/mieszkańca)

Wyszczególnienie	2004-2006 średnia	2007-2009 średnia	2010-2012 średnia	2013	Średnioroczne tempo zmian spożycia w latach 2004-2013 (w %)
Świat	9,2	10,1	10,8	11,0	2,4
Afryka	7,2	8,1	8,6	8,7	2,6
Ameryka	8,7	8,9	8,8	8,2	-0,4
Azja	9,4	10,7	11,7	12,1	3,3
Oceania	6,8	7,7	8,8	8,3	3,7
Europa	11,0	10,7	11,5	11,1	0,5
UE-27	9,3	9,2	9,1	9,00	-0,6

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Pośród krajów UE spożycie cebuli zmniejszało się w 10 krajach, a najbardziej w Holandii (20,1% średniorocznie), we Francji (10,4%) i na Węgrzech (5,9%). W Polsce konsumpcja cebuli wynosiła przeciętnie 13,8 kg/mieszkańca i obniżała się o 1,7% z roku na rok. W 17 krajach UE spożycie cebuli wzrastało, w tym najbardziej w Luksemburgu (7,6%), Belgii (7,3%) i Chorwacji (5,7%) (rys. 41).

Rysunek 41. Spożycie cebuli oraz przetworów z niej w przeliczeniu na produkty świeże w wybranych krajach UE (w kg/mieszkańca)

Źródło: na podstawie danych Faostat.

3. Soki pitne i nektary

Światowa konsumpcja soków pitnych i nektarów owocowych, warzywnych i owocowo-warzywnych (wg dostępnych danych European Fruit Juices Association) w 2015 r. wyniosła 38,5 mld litrów, czyli 4,9 l rocznie w przeliczeniu na mieszkańca, zmniejszyła się o 0,5% wobec poprzedniego roku i o 5% wobec 2009 r. (tab. 52). Największy udział w globalnym spożyciu tych produktów miała Ameryka Płn. (24,5%), Europa Zachodnia (22,8%) oraz kraje Azji i Pacyfiku (21,6%). W Europie Wschodniej konsumowano 12,4% światowej produkcji soków i nektarów. Najmniejszy udział w łącznym ich spożyciu miały Ameryka Łacińska, a także Afryka i Środkowy Wschód (po 9,4%).

Łączna konsumpcja soków i nektarów w 2015 r. wyniosła w Ameryce Płn. 26,0 l/mieszkańca, w Europie Zach. 20,5 l, a w UE 18,9 l (tab. 53). Spożycie pitnych soków i nektarów w krajach Europy Wschodniej wyniosło 11,1 l/mieszkańca, co stanowiło 54,1% konsumpcji w Europie Zachodniej. Konsumpcja w Ameryce Łacińskiej na poziomie 5,9 l była wyższa o 1,0 l od średniej światowej. Najniższe było spożycie w krajach Azji i Pacyfiku (2,0 l/mieszkańca), a także w krajach Afryki i Środkowego Wschodu (2,9 l).

Tabela 52. Konsumpcja soków pitnych i nektarów w świecie (w mln litrów)

Wyszczególnienie	2009	2011	2012	2013	2014	2015
Świat	40 580	38 948	36 601	38 980	38 653	38 473
Afryka i Śr. Wschód	3 520	3 576	2 142	3 514	3 625	4 070
Ameryka, w tym:	13 115	13 159	12 730	13 232	13 111	13 010
- Ameryka Płn.	9 545	9 755	9 475	9 742	9 480	9 270
- Ameryka Łacińska	3 570	3 404	3 255	3 490	3 631	3 740
Azja i Pacyfik	8 000	6 815	7 030	8 151	8 330	8 320
Europa, w tym:	15 945	15 399	14 699	14 084	13 587	13 073
- Europa Zachodnia	10 270	9 831	9 526	9 163	8 793	8 635
- Europa Wschodnia	5 675	5 568	5 173	4 921	4 794	4 438
UE-28	11 275	10 771	10 387	10 017	9 702	9 631

Uwaga: brak jest danych dla 2010 r.

Źródło: *European Fruit Juices Association Market Report z poszczególnych lat.*

Tabela 53. Konsumpcja soków pitnych i nektarów w świecie na 1 mieszkańca
(w litrach)

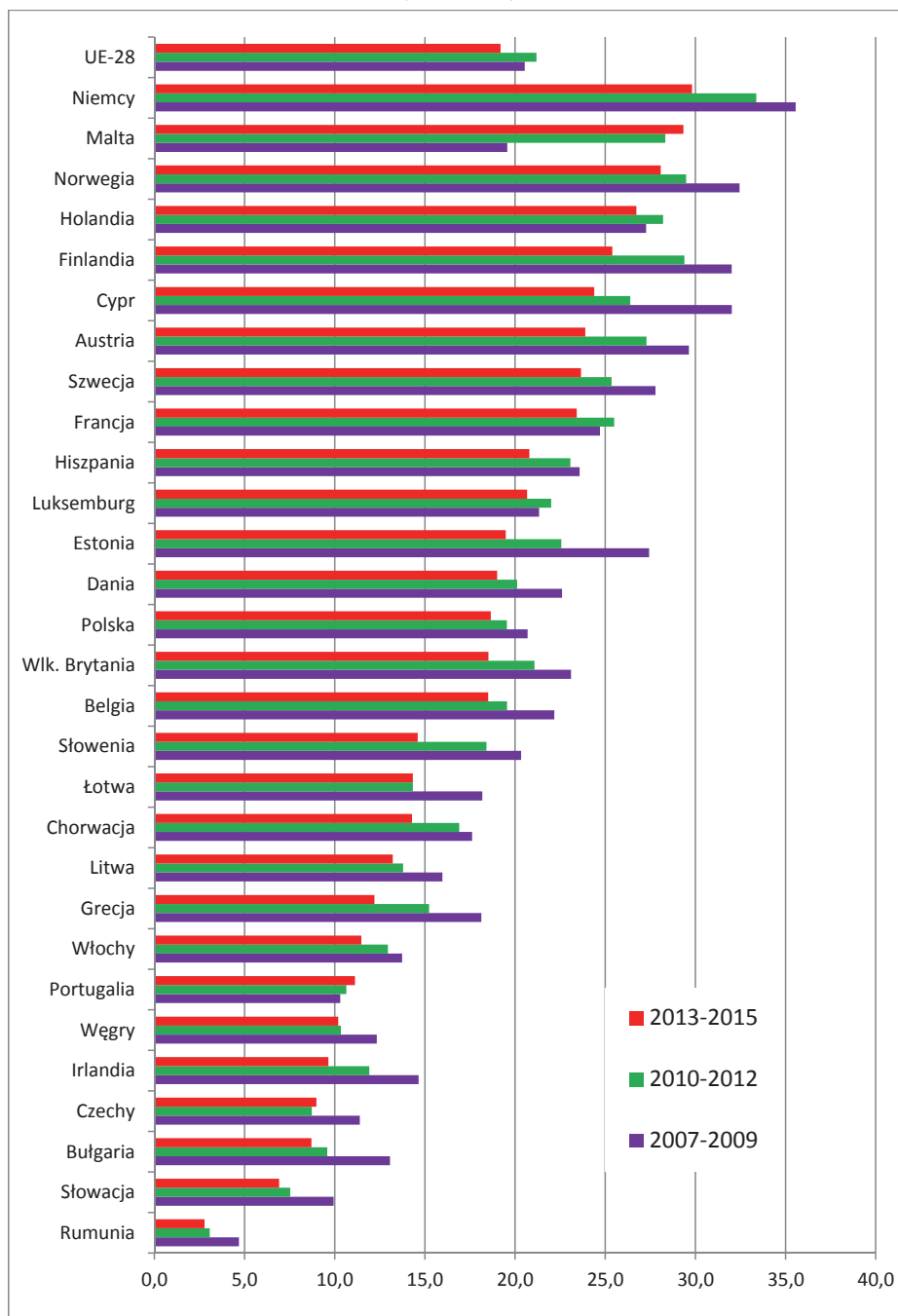
Wyszczególnienie	2009	2011	2012	2013	2014	2015
Świat	5,9	5,2	5,6	5,2	5,2	4,9
Afryka i Śr. Wschód	2,7	2,8	2,8	7,5	2,7	2,9
Ameryka, w tym:	20,6	18,8	18,2	17,2	16,6	15,8
- Ameryka Płn.	27,6	28,3	27,2	27,7	26,8	26,0
- Ameryka Łacińska	6,1	5,7	5,4	6,1	5,9	5,9
Azja i Pacyfik	2,1	1,7	2,0	2,3	2,1	2,0
Europa, w tym:	20,6	18,8	18,2	17,2	16,6	15,8
- Europa Zachodnia	25,3	23,7	23,1	22,0	21,1	20,5
- Europa Wschodnia	15,8	13,9	13,2	12,3	12,1	11,1
UE-28	22,7	21,2	20,6	19,6	19,1	18,9

Uwaga: brak jest danych dla 2010 r.

Źródło: *European Fruit Juices Association Market Report z poszczególnych lat.*

Konsumpcja soków pitnych i nektarów owocowych, warzywnych i owocowo-warzywnych w latach 2007-2015 r. w krajach UE wyniosła 20,3 l/mieszkańca i zmniejszała się z roku na rok o 1,2%. W Polsce spożycie ukształtowało się na poziomie 19,9 l i obniżało się o 1,6% rocznie. Jedynie na Malcie i w Portugalii spożycie wzrastało średniorocznie odpowiednio o 6,0 i 1,2%. W pozostałych krajach Unii konsumpcja miała trend malejący. Najbardziej zmniejszało się spożycie w Rumunii (średniorocznie 8,8%), Irlandii (6,8%), Słowacji (6,3%), Bułgarii (6,2%), Grecji (6,1%), Estonii (5,6%), a także w Słowenii (5,2%) (rys. 42).

Rysunek 42. Spożycie soków pitnych i nektarów w krajach UE na 1 mieszkańca (w litrach)

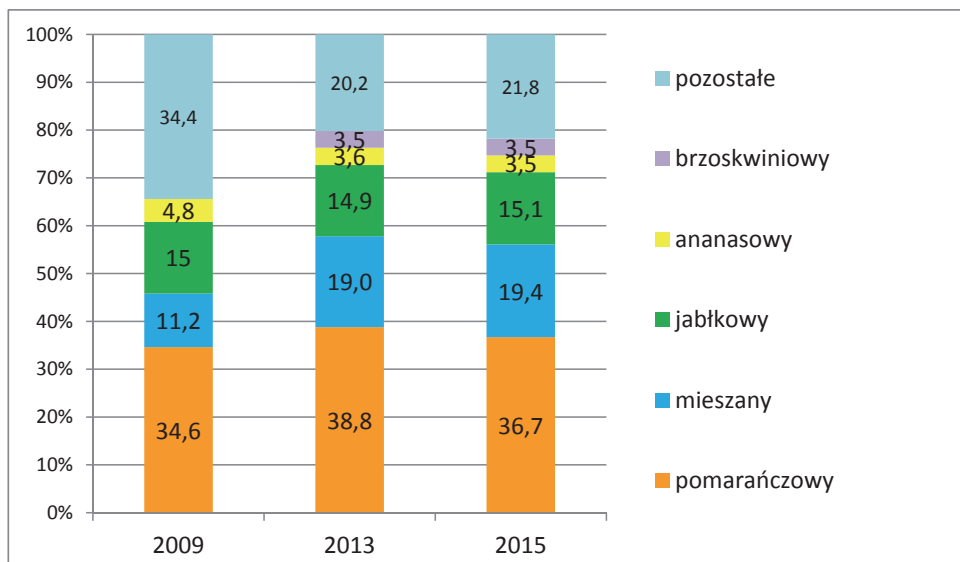

Źródło: European Fruit Juices Association Market Report z poszczególnych lat.

Pośród krajów europejskich największa jest konsumpcja soków pitnych i nektarów w Niemczech, Malcie i Norwegii. Spożycie soków i nektarów w tych krajach w 2015 r. wyniosło odpowiednio 29,4, 28,0 i 27,3 l w przeliczeniu na mieszkańca.

W UE w 2015 r. największy udział w konsumpcji miały soki pitne i nektary pomarańczowe (36,7%), ale ich udział wobec 2013 r. obniżył się o 2,1 p.p., następnie mieszane (19,4% – wzrost o 0,4 p.p.), a dopiero na trzecim miejscu uplasowały się soki wytwarzane z jabłek (wzrost o 0,2 p.p. do 15,1%) (rys. 43). Soki oraz nektary ananasowe i brzoskwiniowe stanowiły w łącznym ich spożyciu po 3,5%, a pozostałe jednogatunkowe 21,8% (wzrost o 1,6 p.p.).

Rysunek 43. Udział poszczególnych kategorii soków i nektarów spożywanych w UE

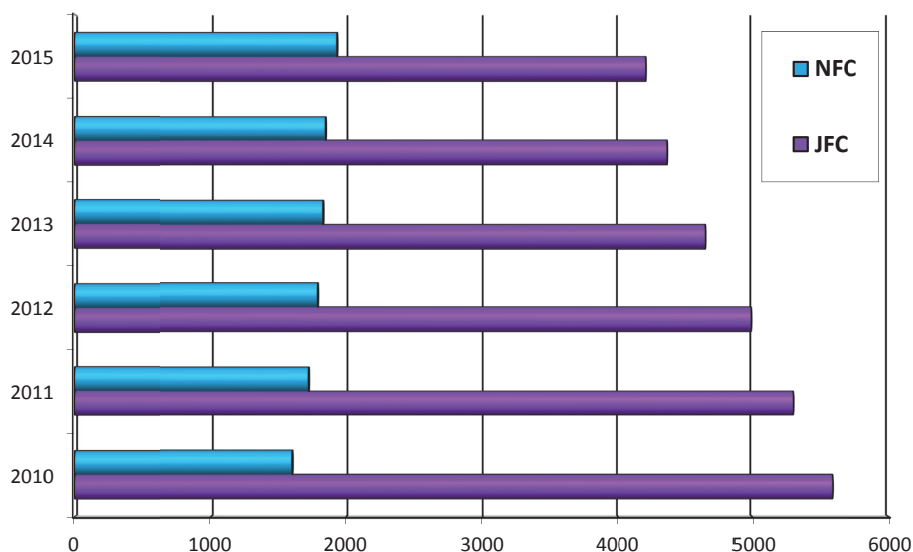
Źródło: *European Fruit Juices Association 2009, 2014 i 2016 Market Report.*

W Polsce udział produktów wytwarzanych z jabłek, w całkowitej konsumpcji soków pitnych i nektarów, wyniósł w 2015 r. 23,1%. Wyższe w naszym kraju było tylko spożycie soków i nektarów pomarańczowych (24,5%). Na trzecim miejscu uplasowały się soki warzywne (17,1%), następnie grejpfrutowe (8,0%). Soki mieszane i inne jednogatunkowe stanowiły 27,3%.

Ponad 25% udział jabłkowych soków i nektarów w łącznym ich spożyciu w krajach unijnych był w Słowenii, Danii, Grecji, Austrii, Chorwacji, a ponad 20% udział notowano w Czechach, Niemczech, Norwegii i na Łotwie. W Hiszpanii, Holandii, Irlandii i Włoszech udział ten nie przekraczał 10%. W pozostałych krajach UE stanowiły one w granicach od 10 do 19,9%.

W ostatnich latach, wraz ze wzrostem dochodów, zmieniają się też preferencje konsumentów. Są oni skłonni płacić więcej za produkty prozdrowotne. Wyraźnie zmniejsza się zapotrzebowanie na soki JFC (Juice From Concentrate), a rośnie konsumpcja soków NFC (Not From Concentrate). W latach 2010-2015 w krajach UE spożycie soków JFC zmniejszało się średniorocznie o 6,0% (z 5585 do 4211 mln l). Natomiast konsumpcja soków NFC wzrastała w tempie 2,6% średniorocznie (z 1606 do 1931 mln l) (rys. 44). Udział soków NFC w łącznym spożyciu soków w krajach UE w 2010 r. wynosił 22%, a w 2015 r. 31%.

Rysunek 44. Średnie spożycie soków NFC i JFC w krajach UE w latach 2010-2015 w mln l

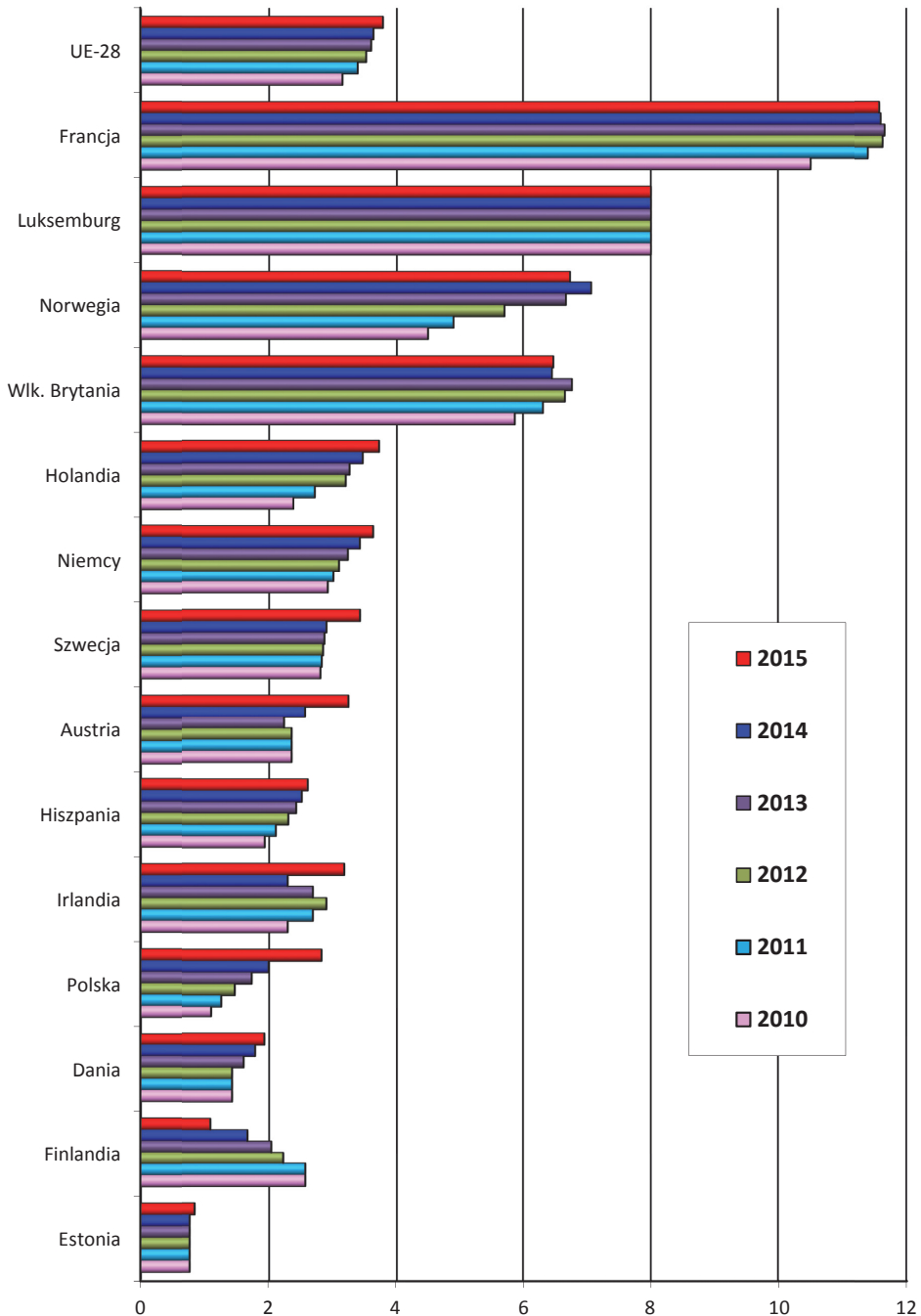

Źródło: *European Fruit Juices Association 2016 Market Report*.

W 2015 r. spożycie soków JFC w krajach UE wyniosło 8,2 l w przeliczeniu na mieszkańca wobec 11,0 l w 2010 r. (spadek o 25,5%). Konsumpcja soków NFC zwiększyła się natomiast o 19,7% i w 2015 r. przeliczeniu na mieszkańca wyniosła 3,8 l wobec 3,2 l w 2010 r.

Spośród krajów UE spożycie soków NFC w 2015 r. największe było we Francji (11,6 l/mieszkańca), Luksemburgu (8,0 l), Wielkiej Brytanii (6,5 l). W Bułgarii, Czechach, Chorwacji, Grecji, na Cyprze, Litwie, Łotwie, Malcie, w Portugalii, Rumunii, na Słowacji, Węgrzech i we Włoszech konsumpcja soków NFC nie przekraczała 0,5 l/mieszkańca (rys. 45).

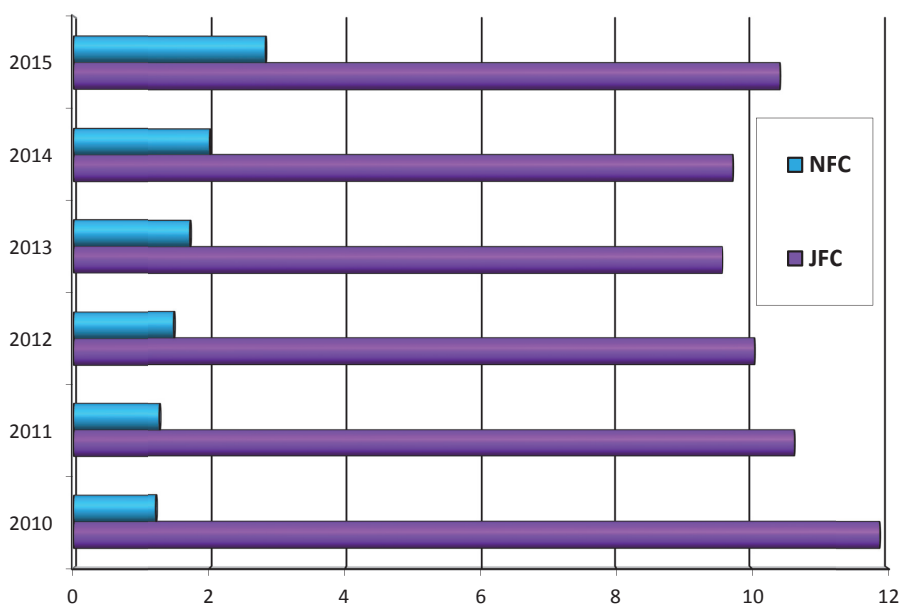
Rysunek 45. Konsumpcja soków NFC w krajach UE w l/mieszkańca

Źródło: European Fruit Juices Association 2012 i 2016 Market Report.

W Polsce w ostatnich latach, podobnie jak w większości krajów Unii, zwiększa się zapotrzebowanie na soki NFC, a obniża na pitne soki JFC. W latach 2010-2015 konsumpcja soków NFC wzrastała w tempie 17,3% średniorocznie, a soków JFC obniżała się o 2,9% z roku na rok. W 2015 r. spożycie soków JFC w Polsce wyniosło 10,4 l w przeliczeniu na mieszkańca wobec 11,9 l w 2010 r. (spadek o 12,4%). Konsumpcja soków NFC zwiększyła się natomiast ponad dwukrotnie i w przeliczeniu na mieszkańca wyniosła w 2015 r. 2,8 l wobec 1,2 l w 2010 r. (rys. 46). Udział soków NFC w łącznym spożyciu soków w Polsce w 2010 r. wynosił 9,2%, a w 2015 r. 21,4%.

Rysunek 46. Średnie spożycie soków NFC i JFC w Polsce w latach 2010-2015 w l/mieszkańca

Źródło: *European Fruit Juices Association 2016 Market Report*.

Wzrost konsumpcji soków NFC jest wynikiem nie tylko zwiększających się dochodów konsumentów, ale także zakrojonych na szeroką skalę kampanii reklamowych w mediach, promocji w punktach detalicznej sprzedaży i wieloletniej edukacji dzieci w szkołach w trakcie trwania programu „Owoce i warzywa w szkole”, a także wielu innych kampanii promocyjno-informacyjnych oraz wzrostu świadomości dotyczącej wartości prozdrowotnych soków.

Popyt na soki owocowe, warzywne i mieszane będzie zwiększał się głównie w krajach Europy Środkowej i Wschodniej oraz krajach Azji (szczególnie

w Chinach). Natomiast na rynkach UE i Ameryki Płn., gdzie podaż tych produktów jest duża, a dochody konsumentów wysokie, należy oczekiwać zmian w strukturze konsumowanej żywności w kierunku wzrostu udziału „superfoods”, czyli produktów spożywczych bogatych w związki bioaktywne oraz składniki odżywcze, które wyjątkowo pozytywnie wpływają na zdrowie. W segment żywności określanej mianem „superfoods” wpisują się także soki NFC, ale tylko świeżo wyciskane, niepasteryzowane, których przydatność do spożycia jest krótka i muszą być przechowywane w stanie schłodzonym.

4. Perspektywy spożycia owoców, warzyw i soków

W najbliższych latach konsumpcja owoców i warzyw oraz ich przetworów najbardziej będzie wzrastać na kontynencie azjatyckim, szczególnie w Chinach. Ograniczy to podaż eksportową tego kraju i przyczyni się do wzrostu importu żywności przez pozostałe kraje azjatyckie (np. Japonię) z innych regionów świata. Popyt na owoce i warzywa rośnie też w krajach Europy Wschodniej, szczególnie w Rosji i krajach WNP. Stosunkowo mała konsumpcja owoców i warzyw w Afryce wynika z niskich dochodów w krajach tego regionu i nie można oczekiwać istotnych zmian spożycia na tym kontynencie. Nie zwiększa się spożycie w UE, a także w krajach Ameryki, szczególnie Północnej. Kraje te charakteryzują się bowiem wysokim stopniem nasycenia rynku wewnętrznego.

Unia Europejska w celu stymulowania wzrostu konsumpcji współfinansuje wiele programów edukacyjno-promocyjnych, które podkreślają prozdrowotne wartości świeżych i przetworzonych owoców i warzyw. W krajach UE jednym z najważniejszych jest program „Owoce i warzywa w szkole”. W Polsce, w ramach tego programu, od roku szkolnego 2009/2010 dostarczane są bezpłatnie owoce, warzywa i soki dzieciom z klas I-III szkół podstawowych. Prowadzone są też zajęcia edukacyjne propagujące zdrowe odżywianie, w ramach których wskazuje się na szczególne wartości owoców, warzyw i soków w żywieniu.

Od przystąpienia Polski do UE w maju 2004 r. do 2016 r. Komisja Europejska wsparła finansowo wiele programów promocyjno-informacyjnych dotyczących owoców, warzyw i soków, np.: „Europejskie jabłka dwukolorowe”, „Niezwyczajne właściwości zwykłych owoców”, „Soki i musy – witaminy w wygodnej formie”, „Jabłka każdego dnia”, „5 porcji warzyw, owoców lub soku”, „Czas na jabłka z Europy”, „5 x dziennie warzywa i owoce”, „Marchewka”, „Mrożonki pełne natury”, „Eko Europa – jakość i tradycja”, „Smaki Europy – jakość i tradycja”.

W Polsce, podobnie jak w innych krajach, rośnie zapotrzebowanie na żywnościowe produkty prozdrowotne, nie wymagające czasu na ich przygotowanie, a do takich należą owoce i warzywa porcjowane, w formie surówek,

świeżo wyciskanych soków pitnych 100% czy musów w małych opakowaniach. Ponadto wzrasta zapotrzebowanie na mrożonki warzywne i owocowe, a także pozostałe przetwory (susze, przeciery, dżemy, konserwy marynaty itp.) łatwe do szybkiego przygotowania posiłku. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) zaleca spożywanie od minimum 400 do optymalnie 800 g warzyw, owoców i ich przetworów dziennie podzielonych na 5 porcji.

Społeczeństwa większości krajów mają świadomość prozdrowotnych wartości odżywczych warzyw, owoców, ich przetworów (w tym soków). Kampanie promocyjno-edukacyjne realizowane przez organizacje producentów, federacje konsumentów i innych uczestników i reprezentantów rynku przybliżają najnowsze zalecenia żywieniowe propagowane przez WHO, a w Polsce przez IŻŻ (Instytut Żywności i Żywienia). IŻŻ w 2016 r. opublikował nową, zmienioną w porównaniu z 2009 r. piramidę zdrowego żywienia i aktywności fizycznej⁴. Nowe zalecenia wprowadzone przez IŻŻ są wyrazem postępu w naukach medycznych, uwzględniają wyniki najnowszych badań naukowych, a także rekomendacje uznanych światowych ośrodków eksperckich. Najistotniejszym przesłaniem nowych zaleceń IŻŻ jest to, że podstawą naszego żywienia powinny być warzywa i owoce. Powinny one stanowić przynajmniej połowę konsumowanej żywności⁵ i być spożywane 5 razy dziennie w niewielkich porcjach z czego 1 porcję może stanowić szklanka soku.

⁴ <http://www.izz.waw.pl/pl/strona-gowna/3-aktualnoci/aktualnoci/555-naukowcy-zmodyfikowali-zalecenia-dotyczace-zdrowego-zywienia>.

⁵ *Warzywa i owoce, jak podkreśla prof. Mirosław Jarosz (2016 r.), dostarczają wielu bezcennych składników (mineralnych, witamin, polifenoli) i w istotny sposób zmniejszają zachorowalność oraz umieralność na choroby układu krążenia, cukrzycę czy nowotwory. (...) Z tych powodów warzywa i owoce powinny być podstawą naszej diety. Z badań obejmujących lata 1950-2012 wynika, że zaobserwowane w tym czasie pozytywne zmiany nawyków żywieniowych Polaków (wzrost spożycia warzyw i owoców, tłuszczów roślinnych, ryb, a wraz z nimi witamin C, E i D, spadek spożycia mięsa czerwonego, tłuszczów zwierzęcych i soli) miały istotny wpływ na wydłużenie się średniej długości trwania życia z 56-62 lat (mężczyźni-kobiety) do 73-81 lat. Oczywiście do wydłużenia życia Polaków przyczyniły się również inne czynniki, takie jak spadek konsumpcji tytoniu, ogólna poprawa warunków życia czy wzrost skuteczności leczenia wielu chorób. Wiodącym czynnikiem jest jednak poprawa sposobu żywienia.*

V. Wnioski

- Na światowym rynku nie pojawiają się nowi liczący się importerzy objętych analizą produktów. Równocześnie zwiększa się podaż na rynek międzynarodowy z krajów mniej rozwiniętych gospodarczo, charakteryzujących się relatywnie niskimi kosztami produkcji. Dotyczy to przede wszystkim krajów pozaeuropejskich, ale też niektórych krajów Europy Wschodniej. W odniesieniu do świeżych produktów coraz bardziej konkurencyjne dla eksporterów, w tym Polski, stają się dostawy z Izraela (marchew, pomidory), Maroka (truskawki, pomidory), Egiptu (truskawki, cebula), Turcji (truskawki, marchew, pomidory, cebula), ale też Serbii (wiśnie, śliwki). Na światowym rynku mrożonych truskawek wzrasta znaczenie dostaw z Maroka i Egiptu, a zagęszczonego soku jabłkowego z Ukrainy i Mołdawii. Wzrostowi eksportu z obu tych krajów towarzyszy wyraźne zmniejszanie się popytu większości importerów spowodowane wzrostem udziału w spożyciu soków i nektarów produktów bezpośrednio tłoczonych z owoców i warzyw, a nie odtwarzanych z koncentratów soków, w tym z zagęszczonego soku jabłkowego.
- Bardzo istotny wpływ na zakłócenie relacji popytowo-podażowych na rynku światowym świeżych owoców i warzyw oraz owoców i warzyw mrożonych ma wprowadzenie przez Rosję w sierpniu 2014 r. embarga na przywóz tych produktów z krajów UE. Brak możliwości eksportu na ten bardzo chłonny rynek zbytu spowodował zwiększenie konkurencji dostawców na rynkach pozostałych krajów importerów. Konsekwencją było zwiększenie znaczenia poziomu ofert cenowych jako głównego czynnika konkurencyjności dostawców na rynku międzynarodowym wielu produktów. W odniesieniu do Polski dotyczy to przede wszystkim jabłek, mrożonych wiśni, mrożonych porzeczek czarnych oraz mrożonych kalafiorów, których Rosja była podstawowym odbiorcą z naszego kraju.
- Do małej grupy produktów, na które popyt zwiększa się na rynku międzynarodowym bardziej niż podaż należą w ostatnich latach borówki wysokie, a wśród przetworów – keczup oraz niektóre gatunki warzyw mrożonych (głównie mrożony groszek). Popyt na borówki wzrasta w większości krajach europejskich, a na keczup w krajach UE-15 i Bliskiego Wschodu. Kraje Bliskiego Wschodu zgłaszają też rosnące zapotrzebowanie na mrożone warzywa strączkowe.
- Przy stosunkowo dużej konkurencji eksporterów wzrasta zapotrzebowanie rynków zbytu na mrożone truskawki, mrożone maliny i większość gatunków mrożonych warzyw. W marę stabilne jest, mierzone poziomem importu, zapotrzebowanie większości rynków zbytu, w tym krajów UE, na

mrożone wiśnie, porzeczki i śliwki, a zmniejsza się zapotrzebowanie na mrożony agrest. Obniżający się popyt na rynku światowym zdecydował o spadkowej tendencji powierzchni i zbiorów agrestu w Polsce. Stabilne zapotrzebowanie w świecie powoduje też brak zmian powierzchni uprawy wiśni, porzeczki i śliwek.

- Wzrostowi eksportu większości świeżych produktów ogrodniczych nie sprzyja brak tendencji wzrostowej spożycia w większości rejonów świata, w tym w krajach europejskich. Dotyczy to zarówno owoców i warzyw strefy umiarkowanej, jak i pochodzących z innych stref klimatycznych. Wzrost konsumpcji obserwuje się jedynie w krajach Azji, w tym głównie w Chinach. Rosnący popyt w tym kraju w coraz większym stopniu zaspokajany jest jednak produkcją krajową. Szans wzrostu konsumpcji świeżych produktów ogrodniczych (i ich przetworów), a w konsekwencji zwiększenia możliwości lokacyjnych dla eksporterów upatrywać można w rozbudowanych w wielu krajach, w tym w UE, kampaniach promocyjno-edukacyjnych mających na celu propagowanie zdrowego modelu żywienia. W modelu tym najważniejszą pozycją są produkty ogrodnicze i ich przetwory.
- Światowy rynek owoców i warzyw oraz ich przetworów jest rynkiem o przewadze podaży eksportowej nad zapotrzebowaniem w krajach importera i rosnącej konkurencji na rynkach zbytu krajów o relatywnie niskich kosztach produkcji i cenach eksportowych. Utrzymanie pozycji na rynkach zbytu lub jej zwiększenie (zwłaszcza wobec rosyjskiego embarga), a w konsekwencji utrzymanie tendencji wzrostowej produkcji w krajach eksporterach, w tym w Polsce, wymaga obniżania kosztów produkcji poprzez przede wszystkim wzrost wydajności produkcji, a równocześnie – sprawnej organizacji sprzedaży eksportowej. Zależy to od uczestników rynku, ale też aktywności otoczenia sektora rolno-spożywczego (w tym ogrodniczego) oraz skali zewnętrznego wsparcia uczestników rynku.
- Uwzględniając kształtowanie się popytu na rynku światowym, skalę konkurencji dostawców i poziom oferowanych przez nich cen, największe są szanse utrzymania tendencji wzrostowej polskiego eksportu: borówek, keczupu, większości gatunków mrożonych warzyw oraz mrożonych malin. Sytuacja popytowo-podażowa na rynku światowym nie sprzyja wzrostowi polskiego eksportu: porzeczki, śliwek, wiśni i ich przetworów oraz większości warzyw. Działania marketingowe i obniżenie kosztów produkcji najistotniejsze są w odniesieniu do jabłek i zagęszczonego soku jabłkowego, tj. produktów dominujących w polskim eksporcie artykułów ogrodniczych. Poziom eksportu ma zasadniczy wpływ na wielkość i opłacalność produkcji jabłek w Polsce.

Bibliografia

1. Abbott P.C., Bredahl M.E. (1994): *Competitiveness: Definitions, Useful Concepts and Issues*, [w:] *Competitiveness in International Food Markets*, M.E. Bredahl, P.C. Abbott, M.R. Reed (red.), Westview Press, Boulder, San Francisco, Oxford.
2. Bossak J. (1987): *Zagraniczna polityka ekonomiczna krajów kapitalistycznych*, [w:] *Międzynarodowe przyływy gospodarcze – nowe tendencje i próby regulacji*, L. Balcerowicz (red.). PWN, Warszawa.
3. Bugała A. (2017): *Polski handel zagraniczny mrożonymi owocami i warzywami w 2016 r.* Przemysł Fermentacyjny i Owocowo-Warzywny, nr 3, s. 8-10.
4. Bugała A. (2017): *Zmiany w polskim handlu zagranicznym sokami zagęszczonymi w 2016 r.* Przemysł Fermentacyjny i Owocowo-Warzywny, nr 4, s. 19-21.
5. Bugała A. (2014): *Światowy rynek jabłek i zagęszczonego soku jabłkowego.* Zeszyty Naukowe SGGW. Problemy Rolnictwa Światowego, 2014, t. 14, nr 2, s. 21-30.
6. <http://www.izz.waw.pl/pl/strona-gowna/3-aktualnoci/aktualnoci/555-naukowcy-zmodyfikowali-zalecenia-dotyczace-zdrowego-zywienia>.
7. Jarosz M. (2016): *Żywność i żywienie w prewencji i leczeniu chorób – postępy 2016.* I Narodowy Kongres Żywieniowy, IŻŻ, Warszawa.
8. Kraciński P. (2017): *The Competitiveness of Polish Apples on International Markets.* International Journal of Food and Beverage Manufacturing and Business Models (IJFBMBM) Volume 2, Issue 1, pp 31-43.
9. Kraciński P. (2016): *Konkurencyjność największych światowych eksporterów jabłek.* Roczniki Naukowe Ekonomii Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, t 103, zeszyt 2, s. 106-118.
10. Kraciński P. (2015): *Handel zagraniczny jabłkami w UE w kontekście rosyjskiego embargo.* Zeszyty Naukowe SGGW. Problemy Rolnictwa Światowego, t. 15, nr 3, s. 83-92.
11. Kraciński P. (2014): *Polski eksport jabłek na tle światowego handlu jabłkami.* Roczniki Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu, t. XVI, zeszyt 3, s. 159-164.
12. Kwasek M. (2014): *Współzależność między dochodem, a spożyciem żywności* [w:] *Analiza produkcyjno-ekonomicznej sytuacji rolnictwa i gospodarki żywnościowej w 2014 r.* IERiGŻ-PIB, Warszawa.
13. Misala J. (2011): *Międzynarodowa konkurencyjność gospodarki narodowej.* PWE, Warszawa.

14. Nosecka B., Pawlak K., Poczta W. (2011): *Wybrane aspekty konkurencyjności rolnictwa*. Program Wieloletni 2011-2014, nr 7, IERiGŻ-PIB, Warszawa.
15. Nosecka B. i in.: *Analizy Rynkowe. Rynek owoców i warzyw. Stan i perspektywy lata 2004-2017*. IERiGŻ-PIB, Warszawa.
16. Porter M.E. (2001): *Porter o konkurencyjności*. PWE, Warszawa.
17. Strojewska I. (2016): *Spożycie soków owocowych, warzywnych i owocowo-warzywnych w Polsce i w UE*. Przemysł Fermentacyjny i Owocowo-Warzywny, nr 6, s. 20-22.
18. Strojewska I. (2015): *Owoce i ich przetwory, w: Konsumpcja żywności w Polsce w latach 2004-2014*. Uwarunkowania i tendencje (red. nauk. K. Świetlik). Seria „Studia i Monografie”, nr 163, IERiGŻ-PIB, Warszawa, s. 218-237.
19. Strojewska I. (2015): *Warzywa i ich przetwory [w:] Konsumpcja żywności w Polsce w latach 2004-2014*. Uwarunkowania i tendencje (red. nauk. K. Świetlik). Seria „Studia i Monografie”, nr 163, IERiGŻ-PIB, Warszawa, s. 239-258.
20. Strojewska I. (2013): *Spożycie owoców, warzyw i ich przetworów oraz soków na świecie, w Unii Europejskiej i w Polsce*. Komunikaty, Raporty, Ekspertyzy, nr 562 IERiGŻ-PIB, Warszawa, 78 s.
21. Woś A. (2001): *Konkurencyjność wewnętrzna rolnictwa*. IERiGŻ, Warszawa.

Materiały źródłowe:

1. Comtrade, 2001-2016.
2. European Fruit Juices Association z lat 2010-2016 Market Report.
3. Eurostat FSS, 2002-2017.
4. Faostat, 2004-2017.
5. GUS – Dane dotyczące obrotów handlu zagranicznego za CIHZ i MF.
6. GUS – Budżety gospodarstw domowych z lat 2005-2016.
7. Roczniki Statystyczne z lat 2003-2016, GUS, Warszawa.

Aneks 1. Zbiory jabłek w świecie

Wyszczególnienie	2004-2006 średnia	Udział w %	2012-2014 średnia	Udział w %
Świat	63066,6	100,0	81381,5	100,0
UE-28	12225,6	19,4	12017,9	14,8
Polska	2300,5	3,6	3052,6	3,8
Rosja	1812,7	2,9	1533,3	1,9
Ukraina	657,7	1,0	1141,2	1,4
Chiny	24581,9	39,0	39698,9	48,8
USA	4571,1	7,2	4675,6	5,7
Turcja	2224,0	3,5	2832,6	3,5
Włochy	2153,1	3,4	2227,3	2,7
Iran	2513,5	4,0	1722,1	2,1
Indie	1691,5	2,7	2205,4	2,7
Francja	2175,4	3,4	1551,3	1,9
Chile	1316,7	2,1	1700,1	2,1

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Aneks 2. Zbiory gruszek w świecie

Wyszczególnienie	2004-2006 średnia	Udział w %	2012-2014 średnia	Udział w %
Świat	19295,6	100,0	25065,6	100,0
UE-28	2849,9	14,8	2409,0	9,6
Polska	68,6	0,4	71,3	0,3
Ukraina	136,8	0,7	161,5	0,6
Rosja	78,5	0,4	68,1	0,3
Chiny	11302,8	58,6	17446,1	69,6
Włochy	904,5	4,7	696,7	2,8
USA	768,9	4,0	776,2	3,1
Argentyna	696,1	3,6	762,1	3,0
Hiszpania	614,4	3,2	420,8	1,7
Turcja	332,6	1,7	454,6	1,8
Korea	442,2	2,3	252,5	1,0
RPA	322,9	1,7	369,2	1,5
Chile	206,3	7,2	225,7	9,4

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Aneks 3. Zbiory śliwek w świecie

Wyszczególnienie	2004-2006 średnia	Udział w %	2012-2014 średnia	Udział w %
Świat	10061,0	100,0	11144,1	100,0
UE-28	1608,0	16,0	1466,0	13,2
Polska	105,9	1,1	103,7	0,9
Ukraina	155,4	1,5	164,6	1,5
Rosja	145,3	1,4	137,3	1,2
Chiny	5100,0	50,7	6092,3	54,7
Rumunia	565,6	5,6	477,3	4,3
Serbia	185,4	1,8	422,6	3,8
USA	457,3	4,5	230,5	2,1
Chile	248,0	2,5	308,5	2,8
Iran	191,0	1,9	313,7	2,8
Turcja	214,8	2,1	289,3	2,6
Francja	226,0	2,2	188,0	1,7
Hiszpania	192,0	1,9	205,3	1,8
Włochy	181,7	1,8	199,2	1,8
Indie	148,7	1,5	220,0	2,0
Argentyna	136,6	1,4	166,5	1,5

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Aneks 4. Zbiory czereśni w świecie

Wyszczególnienie	2004-2006 średnia	Udział w %	2012-2014 średnia	Udział w %
Świat	1806,1	100,0	2204,9	100,0
UE-28	564,6	31,3	594,2	26,9
Polska	41,4	2,3	45,6	2,1
Rosja	81,0	4,5	75,7	3,4
Ukraina	78,1	4,3	73,7	3,3
Turcja	278,4	15,4	473,5	21,5
USA	250,2	13,9	338,6	15,4
Iran	208,2	11,5	164,3	7,5
Włochy	102,5	5,7	115,6	5,2
Hiszpania	87,4	4,8	104,2	4,7
Rumunia	91,2	5,1	77,9	3,5
Syria	50,6	2,8	66,3	3,0
Chile	35,0	1,9	78,3	3,5
Uzbekistan	30,0	1,7	70,7	3,2
Grecja	44,9	2,5	62,6	2,8
Francja	66,3	3,7	38,9	1,8

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Aneks 5. Zbiory wiśni w świecie

Wyszczególnienie	2004-2006 średnia	Udział w %	2012-2014 średnia	Udział w %
Świat	1157,1	100,0	1316,7	100,0
UE-28	319,2	27,6	306,8	23,3
Polska	178,8	15,5	180,1	13,7
Rosja	192,5	16,6	193,8	14,7
Ukraina	152,0	13,1	185,5	14,1
Turcja	133,2	11,5	183,4	13,9
USA	113,0	9,8	103,4	7,9
Iran	50,9	4,4	108,0	8,2
Serbia	26,8	2,3	112,2	8,5
Węgry	61,8	5,3	71,9	5,5
Białoruś	32,4	2,8	14,1	1,1
Uzbekistan	17,3	1,5	40,0	3,0
Niemcy	32,4	2,8	14,5	1,1
Serbia	58,7	5,1	0,0	0,0
Azerbejdżan	17,4	1,5	24,5	1,9

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Aneks 6. Zbiory truskawek w świecie

Wyszczególnienie	2004-2006 średnia	Udział w %	2012-2014 średnia	Udział w %
Świat	5693,0	100,0	7849,9	100,0
UE-28	1132,1	19,9	1175,4	15,0
Polska	188,0	3,3	181,8	2,3
Rosja	218,3	3,8	183,7	2,3
Ukraina	43,5	0,8	65,9	0,8
Chiny	1896,6	33,3	2957,1	37,7
USA	1049,3	18,4	1426,6	18,2
Hiszpania	328,7	5,8	298,4	3,8
Turcja	188,7	3,3	367,2	4,7
Meksyk	177,2	3,1	399,6	5,1
Korea	203,3	3,6	206,3	2,6
Egipt	111,1	2,0	262,7	3,3
Japonia	195,0	3,4	164,3	2,1
Niemcy	146,4	2,6	158,1	2,0
Włochy	152,6	2,7	138,3	1,8
Maroko	112,2	2,0	140,8	1,8

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Aneks 7. Zbiory malin w świecie

Wyszczególnienie	2004-2006 średnia	Udział w %	2012-2014 średnia	Udział w %
Świat	520,1	100,0	583,5	100,0
UE-28	115,3	22,2	183,3	31,4
Polska	56,4	10,9	124,7	21,4
Rosja	173,3	33,3	140,0	24,0
Ukraina	24,3	4,7	30,2	5,2
USA	76,5	14,7	90,4	15,5
Serbia	26,6	5,1	66,8	11,5
Serbia	58,7	11,3	0,0	0,0
Meksyk	5,8	1,1	27,7	4,7
Wielka Brytania	11,5	2,2	16,0	2,7
Kanada	13,5	2,6	11,3	1,9
Azerbejdżan	11,2	2,2	11,9	2,0
Hiszpania	6,8	1,3	13,0	2,2
Niemcy	11,4	2,2	5,1	0,9
Bośnia i Hercegowina	4,0	0,8	8,9	1,5

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Aneks 8. Zbiory borówki wysokiej w świecie

Wyszczególnienie	2004-2006 średnia	Udział w %	2012-2014 średnia	Udział w %
Świat	274,6	100,0	463,1	100,0
UE-28	47,9	17,4	51,2	11,1
Polska	8,8	3,2	12,2	2,6
Rosja	2,6	0,9	2,5	0,5
Ukraina	2,2	0,8	1,1	0,2
USA	140,9	51,3	245,7	53,0
Kanada	78,1	28,4	145,6	31,4
Francja	17,3	6,3	8,8	1,9
Polska	8,8	3,2	12,2	2,6
Niemcy	4,4	1,6	10,4	2,2
Holandia	2,6	1,0	6,0	1,3
Meksyk	0,3	0,1	11,8	2,5
Litwa	6,7	2,4	0,7	0,1

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Aneks 9. Zbiory porzeczki w świecie

Wyszczególnienie	2004-2006 średnia	Udział w %	2012-2014 średnia	Udział w %
Świat	772,8	100,0	676,7	100,0
UE-28	309,3	40,0	271,9	40,2
Polska	191,9	24,8	185,2	27,4
Rosja	424,8	55,0	363,6	53,7
Ukraina	24,8	3,2	25,5	3,8
Niemcy	27,7	3,6	12,1	1,8
Austria	19,4	2,5	20,2	3,0
Wielka Brytania	17,8	2,3	13,9	2,0
Francja	11,6	1,5	16,7	2,5
Dania	9,7	1,3	10,4	1,5
Nowa Zelandia	8,3	1,1	9,7	1,4
Węgry	12,5	1,6	3,1	0,5
Holandia	3,1	0,4	2,4	0,4
Czechy	3,3	0,4	2,2	0,3
Finlandia	2,1	0,3	1,8	0,3

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Aneks 10. Zbiory agrestu w świecie

Wyszczególnienie	2004-2006 średnia	Udział w %	2012-2014 średnia	Udział w %
Świat	181,7	100,0	168,0	100,0
UE-28	110,7	60,9	106,8	63,6
Polska	17,6	9,7	14,6	8,7
Rosja	63,2	34,8	53,7	32,0
Ukraina	7,6	4,2	7,2	4,3
Niemcy	83,4	45,9	84,1	50,1
Czechy	3,2	1,8	2,3	1,4
Wielka Brytania	1,7	0,9	2,3	1,4
Austria	1,7	0,9	1,9	1,1
Węgry	1,7	1,0	0,8	0,5
Litwa	0,3	0,2	0,1	0,1
Łotwa	0,6	0,3	0,0	0,0
Dania	0,1	0,1	0,3	0,2
Estonia	0,2	0,1	0,1	0,1
Belgia	0,1	0,1	0,1	0,1

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Aneks 11. Zbiory kapusty w świecie

Wyszczególnienie	2004-2006 średnia	Udział w %	2012-2014 średnia	Udział w %
Świat	66619,1	100,0	69504,8	100,0
UE-28	5865,5	8,8	5242,8	7,5
Polska	1354,4	2,0	1146,6	1,6
Rosja	4064,0	6,1	3377,3	4,9
Ukraina	1503,5	2,3	1960,5	2,8
Chiny	32000,0	48,0	32190,5	46,3
Indie	5781,8	8,7	8661,7	12,5
Korea	2936,7	4,4	2490,6	3,6
Japonia	2256,2	3,4	1454,3	2,1
Indonezja	1331,1	2,0	1455,5	2,1
USA	1133,0	1,7	947,1	1,4
Rumunia	1016,3	1,5	1091,5	1,6
Niemcy	751,5	1,1	769,8	1,1
Wietnam	690,2	1,0	874,3	1,3
Turcja	687,1	1,0	718,3	1,0

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Aneks 12. Zbiory cebuli w świecie

Wyszczególnienie	2004-2006 średnia	Udział w %	2012-2014 średnia	Udział w %
Świat	65478,2	100,0	85002,9	100,0
UE-28	5545,5	8,5	5919,2	7,0
Polska	723,3	1,1	614,8	0,7
Rosja	1740,3	2,7	2020,0	2,4
Ukraina	780,5	1,2	1089,9	1,3
Chiny	18850,0	28,8	22348,9	26,3
Indie	9346,7	14,3	18504,6	21,8
USA	3450,6	5,3	3189,7	3,8
Turcja	1958,5	3,0	1810,2	2,1
Iran	1783,6	2,7	2032,4	2,4
Pakistan	1756,5	2,7	1697,6	2,0
Egipt	1105,8	1,7	1874,4	2,2
Brazylia	1213,7	1,9	1568,1	1,8
Meksyk	1236,6	1,9	1292,3	1,5
Holandia	1082,9	1,7	1347,3	1,6
Korea	953,6	1,5	1359,9	1,6
Hiszpania	1045,4	1,6	1249,6	1,5

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Aneks 13. Zbiory pomidorów w świecie

Wyszczególnienie	2004-2006 średnia	Udział w %	2012-2014 średnia	Udział w %
Świat	129662,7	100,0	165420,6	100,0
UE-28	18303,6	14,1	16042,5	9,7
Rosja	2242,9	1,7	2695,7	1,6
Ukraina	1456,2	1,1	2157,8	1,3
Polska	611,5	0,5	799,7	0,5
Chiny	31300,0	24,1	50398,8	30,5
USA	12721,0	9,8	13475,9	8,1
Indie	8923,8	6,9	18538,6	11,2
Turcja	9781,6	7,5	11673,3	7,1
Egipt	7939,0	6,1	8401,3	5,1
Włochy	7073,8	5,5	5512,6	3,3
Iran	4622,8	3,6	5697,8	3,4
Hiszpania	4331,4	3,3	4236,0	2,6
Brazylia	3443,7	2,7	4121,5	2,5
Meksyk	2912,2	2,2	3417,5	2,1
Rosja	2242,9	1,7	2695,7	1,6
Uzbekistan	1382,1	1,1	2219,1	1,3
Nigeria	1975,7	10,8	2043,0	12,7

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Aneks 14. Zbiory marchwi w świecie

Wyszczególnienie	2004-2006 średnia	Udział w %	2012-2014 średnia	Udział w %
Świat	27482,0	100,0	37905,5	100,0
UE-28	5802,8	21,1	5504,3	14,5
Polska	896,7	3,3	799,9	2,1
Rosja	1824,6	6,6	1610,6	4,2
Ukraina	679,9	2,5	912,2	2,4
Chiny	9433,3	34,3	16865,7	44,5
USA	1597,5	5,8	1412,2	3,7
Uzbekistan	583,6	2,1	1664,1	4,4
Wielka Brytania	760,9	2,8	719,4	1,9
Japonia	775,5	2,8	616,8	1,6
Włochy	609,8	2,2	509,5	1,3
Niemcy	524,9	1,9	595,2	1,6
Turcja	410,6	1,5	613,9	1,6
Holandia	499,7	1,8	538,0	1,4
Francja	565,5	2,1	550,9	1,5

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Aneks 15. Zbiory kalafiorów i brokułów w świecie

Wyszczególnienie	2004-2006 średnia	Udział w %	2012-2014 średnia	Udział w %
Świat	18025,7	100,0	23271,4	100,0
UE-28	2262,1	12,5	2305,8	9,9
Polska	242,9	1,3	301,1	1,3
Rosja	14,6	0,1	5,8	0,0
Ukraina	16,5	0,1	25,0	0,1
Chiny	7416,7	41,1	9128,8	39,2
Indie	4926,0	27,3	7936,4	34,1
USA	1173,4	6,5	1242,0	5,3
Hiszpania	446,1	2,5	547,9	2,4
Włochy	415,8	2,3	400,3	1,7
Meksyk	339,6	1,9	460,8	2,0
Francja	373,7	2,1	341,5	1,5
Pakistan	206,6	1,1	228,0	1,0
Wielka Brytania	216,6	1,2	159,1	0,7
Niemcy	172,7	1,0	160,0	0,7
Turcja	131,4	0,7	188,3	0,8
Japonia	132,0	0,7	162,1	0,7

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Aneks 16. Zbiory ogórków w świecie

Wyszczególnienie	2004-2006 średnia	Udział w %	2012-2014 średnia	Udział w %
Świat	46642,5	100,0	72205,1	100,0
UE-28	2698,7	5,8	2864,5	4,0
Polska	474,7	1,0	521,9	0,7
Rosja	1386,4	3,0	1735,6	2,4
Ukraina	763,6	1,6	1001,9	1,4
Chiny	30000,0	64,3	54352,6	75,3
Turcja	1756,5	3,8	1759,0	2,4
Iran	1791,4	3,8	1777,0	2,5
USA	975,0	2,1	793,5	1,1
Hiszpania	558,1	1,2	759,9	1,1
Japonia	658,7	1,4	569,9	0,8
Egipt	661,9	1,4	530,7	0,7
Meksyk	496,6	1,1	661,8	0,9
Indonezja	543,2	1,2	493,7	0,7
Holandia	438,3	0,9	416,7	0,6

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Aneks 17. Import jabłek do UE (w tys. ton)

Kraje	2004-2006 średnia	Udział w %	2007-2009 średnia	Udział w %	2010-2012 średnia	Udział w %	2013-2015 średnia	Udział w %
Łącznie	3267,1	100,0	3216,4	100,0	2919,1	100,0	3030,6	100,0
obroty wewn.	2359,5	72,2	2394,2	74,4	2347,3	80,4	2490,9	82,2
obroty zewn.	907,7	27,8	822,2	25,6	571,8	19,6	539,7	17,8
Włochy	520,4	15,9	548,9	17,1	588,9	20,2	548,5	18,1
Francja	525,7	16,1	493,0	15,3	507,3	17,4	454,8	15,0
Holandia	411,7	12,6	375,5	11,7	325,3	11,1	334,3	11,0
Polska	188,9	5,8	204,2	6,3	114,0	3,9	341,7	11,3
Belgia	233,8	7,2	230,7	7,2	193,8	6,6	174,2	5,7
Chile	210,0	6,4	200,9	6,2	160,3	5,5	148,6	4,9
Nowa Zelandia	204,0	6,2	161,1	5,0	129,7	4,4	125,9	4,2
Niemcy	138,5	4,2	158,7	4,9	162,3	5,6	149,3	4,9
RPA	163,0	5,0	158,2	4,9	114,5	3,9	114,3	3,8
Hiszpania	87,8	2,7	83,5	2,6	94,9	3,2	91,4	3,0
Austria	61,9	1,9	59,7	1,9	87,0	3,0	75,6	2,5
Brazylia	88,2	2,7	94,1	2,9	56,1	1,9	44,2	1,5
Argentyna	103,7	3,2	81,8	2,5	42,0	1,4	31,8	1,1

Źródło: na podstawie danych Eurostat.

Aneks 18. Import śliwek do UE (w tys. ton)

Kraje	2004-2006 średnia	Udział w %	2007-2009 średnia	Udział w %	2010-2012 średnia	Udział w %	2013-2015 średnia	Udział w %
Łącznie	275,5	100,0	311,1	100,0	268,8	100,0	269,2	100,0
obroty wewn.	197,3	71,6	223,2	71,7	195,4	72,7	190,5	70,8
obroty zewn.	78,2	28,4	87,9	28,3	73,4	27,3	78,7	29,2
Hiszpania	74,5	27,0	85,1	27,4	73,0	27,2	68,1	25,3
Włochy	26,9	9,8	37,9	12,2	39,7	14,8	38,4	14,3
RPA	31,5	11,4	35,8	11,5	33,8	12,6	40,6	15,1
Chile	29,4	10,7	32,7	10,5	23,9	8,9	15,9	5,9
Holandia	23,5	8,5	28,6	9,2	24,6	9,1	23,8	8,8
Francja	23,0	8,3	18,3	5,9	17,2	6,4	12,6	4,7
Węgry	10,6	3,8	11,4	3,7	11,8	4,4	10,6	3,9
Niemcy	9,0	3,3	11,9	3,8	9,3	3,5	11,3	4,2
Polska	7,6	2,8	10,6	3,4	1,8	0,7	5,5	2,1
Belgia	8,4	3,1	4,6	1,5	2,6	1,0	4,0	1,5
Argentyna	7,7	2,8	5,4	1,7	2,1	0,8	0,8	0,3
Portugalia	3,4	1,2	3,3	1,0	2,6	1,0	3,9	1,4
Izrael	3,4	1,3	3,1	1,0	1,3	0,5	0,7	0,2

Źródło: na podstawie danych Eurostat.

Aneks 19. Import truskawek do UE (w tys. ton)

Kraje	2004-2006 średnia	Udział w %	2007-2009 średnia	Udział w %	2010-2012 średnia	Udział w %	2013-2015 średnia	Udział w %
Łącznie	436,3	100,0	428,8	100,0	445,5	100,0	450,0	100,0
obroty zewn.	39,5	9,1	42,5	9,9	38,8	8,7	29,2	6,5
obroty wewn.	396,8	90,9	386,2	90,1	406,8	91,3	420,8	93,5
Hiszpania	244,4	56,0	231,8	54,1	250,8	56,3	260,7	57,9
Holandia	34,0	7,8	36,3	8,5	43,0	9,7	51,1	11,4
Belgia	27,5	6,3	26,3	6,1	30,6	6,9	31,2	6,9
Maroko	25,2	5,8	21,1	4,9	21,1	4,7	16,8	3,7
Niemcy	17,0	3,9	17,5	4,1	22,2	5,0	26,7	5,9
Francja	28,0	6,4	18,9	4,4	15,0	3,4	10,0	2,2
Włochy	17,7	4,0	15,2	3,6	13,5	3,0	11,7	2,6
Polska	17,7	4,1	12,9	3,0	9,5	2,1	8,3	1,8
Egipt	4,5	1,0	8,9	2,1	7,3	1,6	7,0	1,6
Grecja	0,5	0,1	3,9	0,9	8,3	1,9	8,5	1,9
Portugalia	3,3	0,8	2,4	0,6	5,8	1,3	5,5	1,2
Wielka Brytania	3,2	0,7	5,6	1,3	2,1	0,5	1,9	0,4
USA	3,5	0,8	3,5	0,8	2,6	0,6	1,4	0,3

Źródło: na podstawie danych Eurostat.

Aneks 20. Import malin do UE (w tys. ton)

Kraje	2004-2006 średnia	Udział w %	2007-2009 średnia	Udział w %	2010-2012 średnia	Udział w %	2013-2015 średnia	Udział w %
Łącznie	58,8	100,0	79,4	100,0	71,1	100,0	98,8	100,0
obroty zewn.	10,6	18,0	12,6	15,9	12,3	17,3	19,8	20,0
obroty wewn.	48,2	82,0	66,8	84,1	58,8	82,7	79,0	80,0
Hiszpania	10,2	17,3	21,7	27,3	20,7	29,2	31,1	31,5
Polska	24,8	42,2	24,5	30,8	17,7	24,8	14,3	14,4
Holandia	3,1	5,2	5,7	7,2	9,4	13,3	15,1	15,3
Serbia	5,7	9,6	7,0	8,8	3,6	5,1	6,5	6,6
Meksyk	1,4	2,4	3,1	3,9	3,9	5,4	4,8	4,8
Niemcy	1,5	2,5	2,0	2,5	2,9	4,1	5,9	6,0
Austria	1,7	2,9	5,6	7,0	1,8	2,5	1,3	1,3
Belgia	2,4	4,2	1,9	2,4	2,0	2,8	2,4	2,5
Maroko	0,1	0,1	1,0	1,3	1,9	2,7	5,2	5,3
Portugalia	0,5	0,8	0,8	1,0	0,5	0,7	4,4	4,4
Francja	0,8	1,4	1,5	1,8	1,1	1,6	0,9	0,9
USA	1,0	1,8	0,8	1,0	0,9	1,3	0,6	0,6
Wielka Brytania	0,5	0,8	0,8	1,0	0,7	1,0	0,9	0,9

Źródło: na podstawie danych Eurostat.

Aneks 21. Import borówek do UE (w tys. ton)

Kraje	2004-2006 średnia	Udział w %	2007-2009 średnia	Udział w %	2010-2012 średnia	Udział w %	2013-2015 średnia	Udział w %
Łącznie	26,5	100,0	38,5	100,0	60,7	100,0	94,3	100,0
obroty wewn.	14,7	55,6	25,0	64,9	38,7	63,7	57,5	61,0
obroty zewn.	11,8	44,4	13,5	35,1	22,0	36,3	36,8	39,0
Hiszpania	2,0	7,5	4,6	12,0	12,3	20,2	20,1	21,3
Chile	1,8	6,8	5,1	13,1	9,3	15,4	18,2	19,3
Holandia	2,3	8,8	4,2	11,0	6,7	11,1	12,0	12,8
Polska	1,5	5,8	2,7	6,9	3,8	6,2	7,4	7,9
Niemcy	2,0	7,6	2,0	5,3	5,5	9,1	5,4	5,7
Argentyna	1,0	3,6	2,8	7,3	4,4	7,3	4,5	4,8
Szwecja	3,2	12,2	4,6	12,0	2,0	3,3	1,9	2,0
Maroko	0,0	0,0	0,3	0,7	2,0	3,3	5,6	5,9
USA	1,5	5,5	1,4	3,7	1,3	2,1	1,3	1,3
Belgia	0,7	2,5	1,2	3,2	1,8	2,9	1,7	1,8
Francja	0,9	3,3	1,2	3,0	1,4	2,4	1,8	1,9
RPA	0,1	0,5	0,3	0,8	1,0	1,6	1,7	1,8
Urugwaj	0,0	0,1	0,5	1,4	1,3	2,1	0,9	0,9

Źródło: na podstawie danych Eurostat.

Aneks 22. Import pomidorów do UE (w tys. ton)

Kraje	2004-2006 średnia	Udział w %	2007-2009 średnia	Udział w %	2010-2012 średnia	Udział w %	2013-2015 średnia	Udział w %
Łącznie	2620,2	100,0	2941,1	100,0	2935,9	100,0	3111,5	100,0
obroty zewn.	338,9	12,9	495,3	16,8	471,0	16,0	469,9	15,1
obroty wewn.	2281,2	87,1	2445,9	83,2	2464,8	84,0	2641,7	84,9
Holandia	777,4	29,7	842,9	28,7	969,3	33,0	1020,1	32,8
Hiszpania	900,1	34,4	831,8	28,3	780,2	26,6	810,3	26,0
Maroko	208,8	8,0	321,0	10,9	330,3	11,2	379,0	12,2
Belgia	156,5	6,0	151,7	5,2	157,4	5,4	177,9	5,7
Francja	89,4	3,4	147,5	5,0	172,2	5,9	205,8	6,6
Portugalia	75,4	2,9	155,0	5,3	101,6	3,5	111,2	3,6
Włochy	104,9	4,0	101,4	3,4	101,2	3,4	101,4	3,3
Niemcy	85,0	3,2	86,2	2,9	81,0	2,8	95,5	3,1
Turcja	64,7	2,5	99,7	3,4	70,2	2,4	40,5	1,3
Polska	45,8	1,7	68,9	2,3	32,8	1,1	45,0	1,4
Izrael	20,6	0,8	23,7	0,8	18,2	0,6	4,7	0,2
Macedonia	11,1	0,4	22,2	0,8	13,5	0,5	8,6	0,3
Wielka Brytania	16,9	0,6	11,0	0,4	11,8	0,4	11,2	0,4

Źródło: na podstawie danych Eurostat.

Aneks 23. Import cebuli do UE (w tys. ton)

Kraje	2004-2006 średnia	Udział w %	2007-2009 średnia	Udział w %	2010-2012 średnia	Udział w %	2013-2015 średnia	Udział w %
Łącznie	1452,4	100,0	1663,8	100,0	1633,3	100,0	1662,5	100,0
obroty wewn.	1168,7	80,5	1293,4	77,7	1336,8	81,8	1397,0	84,0
obroty zewn.	283,7	19,5	370,3	22,3	296,5	18,2	265,5	16,0
Holandia	479,2	33,0	558,6	33,6	575,5	35,2	545,2	32,8
Hiszpania	251,4	17,3	271,7	16,3	277,4	17,0	320,0	19,2
Polska	132,8	9,1	93,9	5,6	101,5	6,2	95,9	5,8
Niemcy	83,2	5,7	109,0	6,6	112,4	6,9	119,5	7,2
Francja	70,1	4,8	101,0	6,1	108,7	6,7	108,1	6,5
Nowa Zelandia	85,5	5,9	104,5	6,3	76,5	4,7	81,6	4,9
Egipt	35,0	2,4	50,2	3,0	63,8	3,9	69,3	4,2
Belgia	43,7	3,0	44,0	2,6	30,7	1,9	53,3	3,2
Włochy	41,9	2,9	39,5	2,4	36,4	2,2	33,8	2,0
Austria	36,2	2,5	27,6	1,7	34,2	2,1	49,4	3,0
Australia	32,7	2,3	35,7	2,1	37,6	2,3	26,7	1,6
Chile	36,3	2,5	34,3	2,1	42,0	2,6	13,4	0,8
Argentyna	37,8	2,6	37,0	2,2	12,6	0,8	0,8	0,0

Źródło: na podstawie danych Eurostat.

Aneks 24. Import kalafiorów i brokułów do UE (w tys. ton)

Kraje	2004-2006 średnia	Udział w %	2007-2009 średnia	Udział w %	2010-2012 średnia	Udział w %	2013-2015 średnia	Udział w %
Łącznie	414,3	100,0	422,2	100,0	500,6	100,0	538,1	100,0
obroty wewn.	413,1	99,7	419,8	99,4	499,2	99,7	534,2	99,3
obroty zewn.	1,2	0,3	2,5	0,6	1,5	0,3	3,8	0,7
Hiszpania	156,5	37,8	146,3	34,7	212,0	42,3	243,7	45,3
Francja	139,8	33,7	119,9	28,4	121,5	24,3	114,6	21,3
Włochy	33,0	8,0	42,1	10,0	47,6	9,5	39,0	7,3
Holandia	21,6	5,2	30,6	7,3	40,0	8,0	45,9	8,5
Niemcy	29,8	7,2	32,7	7,7	29,7	5,9	32,7	6,1
Polska	11,6	2,8	19,3	4,6	16,4	3,3	21,2	3,9
Belgia	8,9	2,1	10,8	2,5	13,1	2,6	16,2	3,0
Wielka Brytania	4,8	1,2	6,2	1,5	6,5	1,3	7,3	1,4
Czechy	1,6	0,4	3,3	0,8	3,6	0,7	3,8	0,7
Portugalia	1,0	0,2	2,0	0,5	1,8	0,4	2,2	0,4
Irlandia	1,1	0,3	1,0	0,2	1,2	0,2	1,2	0,2
Austria	0,9	0,2	1,2	0,3	0,9	0,2	0,8	0,1
Kenia	0,1	0,0	0,1	0,0	0,4	0,1	2,7	0,5

Źródło: na podstawie danych Eurostat.

Aneks 25. Import kapusty głowiastej do UE (w tys. ton)

Kraje	2004-2006 średnia	Udział w %	2007-2009 średnia	Udział w %	2010-2012 średnia	Udział w %	2013-2015 średnia	Udział w %
Łącznie	476,2	100,0	540,4	100,0	551,7	100,0	571,8	100,0
obroty wewn.	455,8	95,7	504,6	93,4	508,3	92,1	530,5	92,8
obroty zewn.	20,4	4,3	35,8	6,6	43,4	7,9	41,3	7,2
Hiszpania	118,1	24,8	108,1	20,0	122,1	22,1	127,3	22,3
Holandia	81,1	17,0	88,6	16,4	102,9	18,7	105,5	18,5
Niemcy	70,9	14,9	80,5	14,9	75,7	13,7	76,8	13,4
Włochy	60,7	12,7	64,1	11,9	65,8	11,9	60,1	10,5
Polska	54,1	11,4	76,6	14,2	44,3	8,0	57,2	10,0
Macedonia	13,0	2,7	24,0	4,4	31,3	5,7	26,9	4,7
Belgia	14,1	3,0	19,1	3,5	22,1	4,0	28,0	4,9
Francja	16,1	3,4	12,7	2,4	11,6	2,1	11,4	2,0
Portugalia	9,0	1,9	13,3	2,5	15,0	2,7	13,7	2,4
Czechy	4,9	1,0	11,1	2,1	12,3	2,2	15,4	2,7
Węgry	8,6	1,8	9,3	1,7	10,2	1,8	8,4	1,5
Wielka Brytania	3,7	0,8	4,7	0,9	8,8	1,6	9,7	1,7
Austria	6,0	1,3	5,2	1,0	4,4	0,8	3,2	0,6

Źródło: na podstawie danych Eurostat.

Aneks 26. Import marchwi do UE (w tys. ton)

Kraje	2004-2006 średnia	Udział w %	2007-2009 średnia	Udział w %	2010-2012 średnia	Udział w %	2013-2015 średnia	Udział w %
Łącznie	914,6	100,0	1075,4	100,0	1072,9	100,0	1060,4	100,0
obroty zewn.	35,9	3,9	74,1	6,9	85,3	7,9	71,1	6,7
obroty wewn.	878,6	96,1	1001,3	93,1	987,6	92,1	989,4	93,3
Holandia	388,8	42,5	450,0	41,8	464,5	43,3	446,4	42,1
Belgia	94,5	10,3	100,6	9,4	108,4	10,1	125,2	11,8
Francja	107,2	11,7	108,0	10,0	106,0	9,9	101,7	9,6
Hiszpania	88,6	9,7	97,5	9,1	87,5	8,2	89,1	8,4
Włochy	94,9	10,4	104,9	9,8	83,4	7,8	71,7	6,8
Niemcy	34,2	3,7	44,4	4,1	32,2	3,0	29,3	2,8
Izrael	5,2	0,6	29,8	2,8	47,3	4,4	48,4	4,6
Turcja	24,6	2,7	34,3	3,2	29,0	2,7	11,9	1,1
Wielka Brytania	15,9	1,7	17,7	1,6	20,5	1,9	26,2	2,5
Polska	9,5	1,0	15,6	1,4	14,1	1,3	25,0	2,4
Portugalia	11,9	1,3	14,6	1,4	18,1	1,7	18,3	1,7
Czechy	6,7	0,7	14,0	1,3	16,2	1,5	12,3	1,2
Austria	13,3	1,5	15,4	1,4	10,6	1,0	8,3	0,8

Źródło: na podstawie danych Eurostat.

Aneks 27. Konsumpcja owoców oraz ich przetworów w przeliczeniu na produkty świeże w UE w kg/mieszkańca

Wyszczególnienie	2004-2006	2007-2009	2010-2012	2013
UE	105,0	104,5	99,7	103,7
Łotwa	56,1	54,3	47,4	48,0
Litwa	79,4	72,9	46,2	49,1
Słowacja	56,6	65,5	59,3	58,1
Węgry	86,4	72,6	62,8	58,4
Polska	50,9	51,7	54,6	60,2
Cypr	99,8	98,9	86,4	64,8
Czechy	70,8	74,3	66,4	65,6
Bułgaria	35,9	40,2	46,4	70,4
Belgia	81,3	84,2	64,0	71,4
Hiszpania	101,0	86,8	73,6	72,2
Rumunia	70,9	60,1	71,4	76,2
Malta	106,6	97,2	81,2	76,2
Estonia	70,8	81,7	75,7	81,1
Niemcy	85,2	81,9	84,9	88,5
Finlandia	93,3	90,3	95,0	95,2
Chorwacja	84,9	107,5	102,7	108,2
Francja	110,2	115,8	111,6	114,3
Słowenia	148,7	126,6	118,1	117,4
Grecja	169,3	148,1	122,5	121,5
Dania	132,8	114,7	108,1	121,6
Szwecja	111,7	123,0	118,0	125,0
Portugalia	119,8	116,2	108,2	125,3
Wielka Brytania	127,4	128,8	125,0	127,4
Włochy	156,6	163,9	142,2	139,8
Austria	143,0	145,6	147,7	154,1
Irlandia	114,9	143,8	134,6	158,6
Holandia	128,6	123,9	142,8	176,1
Luksemburg	197,9	190,5	193,6	200,8

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Aneks 28. Konsumpcja jabłek oraz ich przetworów w przeliczeniu na produkty świeże w UE w kg/mieszkańca

Wyszczególnienie	2004-2006	2007-2009	2010-2012	2013
UE	21,9	19,8	17,7	18,4
Grecja	20,0	12,0	6,0	5,8
Bułgaria	4,6	6,0	5,0	6,5
Łotwa	13,9	14,2	8,9	6,9
Litwa	37,5	29,5	8,2	7,7
Cypr	14,9	14,8	10,5	8,5
Malta	13,5	16,1	10,8	9,7
Irlandia	7,4	4,5	7,9	9,9
Słowacja	5,5	10,3	11,5	10,2
Hiszpania	14,3	12,4	10,8	10,4
Węgry	24,4	22,8	27,4	10,6
Czechy	11,8	14,5	10,8	12,6
Francja	14,1	9,9	8,6	13,2
Estonia	17,1	18,3	13,0	13,8
Włochy	19,7	20,3	14,3	16,7
Polska	17,3	17,6	16,8	17,3
Finlandia	24,8	23,7	22,2	17,5
Niemcy	22,6	20,2	18,5	18,7
Szwecja	25,6	20,6	19,7	20,4
Rumunia	32,2	18,8	21,5	21,9
Belgia	32,6	29,6	21,5	24,0
Dania	43,1	19,7	22,5	24,4
Luksemburg	42,4	34,0	26,3	26,1
Chorwacja	16,4	20,2	19,6	26,2
Portugalia	28,8	27,2	22,2	26,5
Wielka Brytania	29,0	28,9	27,7	26,9
Holandia	31,7	30,2	29,2	32,9
Słowenia	40,2	39,9	34,6	34,6
Austria	50,5	58,1	53,8	48,3

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Aneks 29. Konsumpcja warzyw oraz ich przetworów w przeliczeniu na produkty
świeże w UE w kg/mieszkańca

Wyszczególnienie	2004-2006	2007-2009	2010-2012	2013
UE	121,8	118,1	113,6	109,4
Słowacja	80,6	93,9	83,5	60,5
Bułgaria	87,8	76,0	70,7	67,4
Czechy	75,6	75,0	70,9	72,2
Węgry	119,3	111,3	81,8	78,9
Słowenia	86,3	83,2	76,5	80,3
Chorwacja	73,3	91,5	78,0	80,5
Holandia	92,0	99,2	79,6	86,3
Finlandia	76,2	80,6	83,5	88,8
Niemcy	88,4	88,7	93,7	92,9
Irlandia	75,6	85,8	94,9	93,9
Szwecja	85,7	88,9	93,4	94,4
Cypr	126,0	111,5	106,0	96,4
Wielka Brytania	93,2	91,1	94,2	97,0
Francja	104,7	101,5	100,3	97,3
Austria	96,7	99,6	106,3	103,7
Dania	99,9	104,7	117,3	105,3
Luksemburg	86,9	85,0	109,1	107,4
Polska	118,5	122,1	120,9	107,7
Litwa	103,2	101,2	105,5	109,0
Łotwa	107,2	105,5	109,6	113,0
Estonia	82,8	101,1	112,0	115,3
Hiszpania	155,0	152,8	130,7	119,2
Włochy	180,3	162,0	142,1	128,9
Belgia	124,0	129,1	125,5	136,4
Portugalia	185,1	177,7	180,8	152,1
Rumunia	189,0	167,4	175,3	179,2
Malta	209,8	206,1	201,1	202,4
Grecja	267,7	239,5	228,5	224,4

Źródło: na podstawie danych Faostat.

Aneks 30. Konsumpcja soków i nektarów ogółem w krajach UE w l/mieszkańca

Wyszczególnienie	2005-2006	2007-2009	2010-2012	2013-2015
UE	19,8	20,5	21,2	19,2
Rumunia	4,2	4,7	3,1	2,8
Słowacja	10,1	9,9	7,5	6,9
Bułgaria	10,0	13,1	9,6	8,7
Czechy	12,1	11,4	8,7	9,0
Irlandia	16,9	14,6	11,9	9,6
Węgry	15,9	12,3	10,3	10,2
Portugalia	10,8	10,3	10,6	11,1
Włochy	12,4	13,7	12,9	11,5
Grecja	17,0	18,1	15,2	12,2
Litwa	15,8	16,0	13,8	13,2
Chorwacja	b.d.	17,6	16,9	14,3
Łotwa	22,3	18,2	14,3	14,3
Słowenia	21,5	20,3	18,4	14,6
Belgia	20,4	22,2	19,6	18,5
Wielka Brytania	23,2	23,1	21,1	18,5
Polska	19,5	20,7	19,5	18,7
Dania	27,4	22,6	20,1	19,0
Estonia	24,8	27,4	22,6	19,5
Luksemburg	19,1	21,3	22,0	20,7
Hiszpania	22,0	23,6	23,1	20,8
Francja	22,6	24,7	25,5	23,4
Szwecja	22,6	27,8	25,4	23,7
Austria	26,1	29,6	27,3	23,9
Cypr	27,2	32,0	26,4	24,4
Finlandia	28,1	32,0	29,4	25,4
Holandia	27,7	27,3	28,2	26,7
Malta	14,8	19,6	28,3	29,3
Niemcy	41,1	35,6	33,4	29,8

Źródło: *European Fruit Juices Association Market Report z poszczególnych lat.*

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

Nakład 700 egz., ark. wyd. 8,26

Druk i oprawa: ZAPOL Sobczyk Spółka Jawna